

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Socratis Scholastici Ecclesiasticae Historiae Liber III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

SOCRATIS ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ
SCHOLASTICI ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ
ECCLESIASTICÆ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
HISTORIÆ ΤΟΜΟΣ Γ.
LIBER III.

Κεφ. α΄.

CAPUT PRIMUM.

De Iuliano, deque genere ejus & educatione: & quomodo Imperator factus ad Gentilium religionem deservit.

Περί Ἰουλιανῶ, καὶ ἡμῶν ἀπὸ τῆ παιδείας καὶ ἑπιπέτου βασιλείαν παρελθόν, ἐπὶ τὸ Ἰλλυρῶν ἀπὸ αἰλιανῶ.

IMPERATOR quidem Constantius die tertio Nonas Novembris, Tauro & Florentino Consulibus, in finibus Ciliciæ vita defunctus est. Iulianus vero iisdem Consulibus, die tertio Idus Decembris ex partibus Occidentis profectus Constantinopolim venit, in eaque urbe Imperator est renunciatus. Sed quoniam de Imperatore Iuliano, viro inprimis diserto, pauca narrare hic nobis propositum est, nemo ex ejus familiaribus verborum phaleras à nobis requirat, perinde quasi necesse sit, ut oratio ejus, de quo instituitur, magnitudini ex æquo respondeat. Enimvero cum Christianæ religionis historiam scribere aggressi simus, perspicuitati studentes, humili ac pedestri genere dicendi uti pergemus, quemadmodum initio professi sumus. Dicturi igitur de illo, deque genere illius & educatione, & quo modo ad imperium pervenerit, paulo altius sermonem repetamus necesse est. Constantinus qui Byzantium suo nomine appellavit, duos habuit fratres, ex eodem patre, non autem ex eadem matre genitos: quorum alter Dalmatius, alter Constantius vocabatur. Et Dalmatius quidem filium habuit sibi cognominem. Constantii vero duo filii fuere, Gallus & Iulianus. Porro post obitum Constantini conditoris Constantinopoleos, cum juniorem Dalmatium milites peremissent, isti quoque parente orbati, in idem cum Dalmatio periculum propemodum inciderunt. Sed Gallum quidem morbus qui letalis videbatur, periculo eri-

Μὲν βασιλεὺς κωνσταντῖνῶ ἐν μηνὶ εὐρυκίῳ τῆς κιλικίας περὶ τρίτου τῆς νοεμβρίου μηνὸς, ὑπαθρονίων ταύρου καὶ φλωρεντίας, ἐτελεύτησεν τὸν βίον Ἰουλιανὸς ὅστις τῶν αὐτῶν ὑπαθρων, περὶ τὴν ἐνδεκάτην ἕξτης μηνὸς δεκεμβρίου ἐκ τῶν ἐσπερίων μερῶν ἐλάσας, εἰς τὴν κωνσταντινέπολιν ἐπέλθων, καὶ ἐν αὐτῇ ἀντοκρατορῶν διοικήσασθαι ἐπειὶ ὅτι Ἰουλιανῶ τῶ βασιλείῳ ἐπιγίμνα ἀνδρὸς ὀλίγα διεξελθεῖν ἠσέσκει, καὶ δὲ τῶν αὐτῶ γνωρίμων ἐπισημῶν κομισθῆναι φράσεως, ὡς δέον τὸν περὶ τοιαύτου λόγου μὴ ἀπολείπειν, περὶ ἧς ὁ λόγῶ χειρῶν κῆς δ' ἔστι τῆς ἱστορίας, δια σαφηνέων τῶ πενὸς καὶ χαμαιζήλων φράσειν ὁ λόγῶ καὶ τῶτο δὲ δόξης ἐπηγείλατο ὁμολεκτέον περὶ αὐτῶ, καὶ ἡμῶν αὐτῶ καὶ παιδείας, καὶ ὅπως ἐπὶ τὴν βασιλείαν ὑπαθρων ἔθεν καὶ τῶτο ποιήσων ἡμῶν μικροῦ ἀπὸ δόξα μῆρος κωνσταντῖνῶ ὁ τὸ βυζαντινῶ πρὸ ἰδῶ περσαγορεύσας ὀνόματι, ὅστις ἔχεν ὁμοπατρίδας ἀδελφῶς, ὅσων ἐκ τῆς αὐτῆς ἡγομένους μητρὸς δαλματῖνῶ καὶ ματῖνῶ ἐνὶ πατέρῳ ὅ κωνσταντῖνῶ καὶ δὲ ματῖνῶ μὴν ὑὸν ἔχεν ὀμῶνυμον ἀπὸ κωνσταντῖνῶ ὅ δὲ ἐγγενήθησαν υἱοί, γὰρ ἡμῶν Ἰουλιανὸς ὡς ἐν μῶ τὴν τελευτήν τῶ κωνσταντῖνῶ πόλεως, οἱ στρατῶνται οὐκ ἀνείλον δαλματίων, τότε δὲ ἡμῶν εἶτοι ἀπερῶν νιδέντες ἔοικε πατρός, μικροῦ δὲ εἶν τῶ δὲ ματῖνῶ συνεκινδυνώσαν' εἰ μὴ γὰρ ἡμῶν μὲν νότος περσοδοκίαν ἔχουσα θανάτου

σατο Ἰουλιανὸν ἢ ἡλικία, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἡλικίας, ὅτι ἡλικία ἦν ἐπὶ αὐτῷ, ὅτι ἡλικία αὐτῶν τῶν βασιλέως ὁρμὴ ἐκχεαίνωτο, γὰρ ἄλλος μὲν τὸς ἐν ἰωνία καὶ τὴν ἐφεσον ἐφοίτα διδασκάλοις, ἐνθα αὐτοῖς καὶ κήσεις ἦν ἐκ προγόνων πολλή. Ἰουλιανὸς δ' αὐξήθει, τῶν ἐν κωνσταντίνῃ πόλει παιδῶν ἠεροῦτο, εἰς τὴν βασιλικὴν, ἐνθα τότε τὰ παιδευτήρια ἦν, ἐν ταῖς χήμασι περιγῶν, καὶ ὑπὸ μαρδονίου τῷ ἐννεχῆ παιδαγωγῶμεν. τῶν μὲν ἐν γραμματικῶν λόγων, νικοκλῆς ὁ λάκων ἦν αὐτῷ παιδευτῆς ῥητορικὴν δ' ἐκ ἐκβολῆς καὶ ἰωρῆου τῷ Θεοφιστῆ, χριστιανῶ τότε τυγχάνοντι. τέτρα δ' ὁ βασιλεὺς κωνσταντίνος παρενόησε, μήπως ἕλληνας διδασκάλους ἀκροώμενος, ὡς δεισιπιδαιμονίαν ἐκκλίνουσι χριστιανῶν ἢ ἢν δὲ δὲ χηρῆς Ἰουλιανὸς ἀκμάζοντι. ὅτι αὐτῷ πρὸς τὰς λόγους, φήμη τις εἰς τὸν δῆμον διέτερχεν, ὡς εἶη ἰκανὸς τὰ ῥωμαίων πράγματα διοικεῖν καὶ τὸ λοιπὸν φανερώς ἀρτυρήμενος, ταρραχῶ ἐποίησε τῷ βασιλεῖ διὰ μεθίστησιν αὐτὸν ἐκ τῆς μεγαλοπόλεως εἰς τὴν νικομηδείαν, κελεύσας μὴ φοιτᾶν πρὸς λιβαῖον ὑπὸ τῷ σύρῳ Θεοφιστῆ τότε γὰρ ὁ λιβαῖος ὑπὸ τῷ παιδαγωγῶν τῷ κωνσταντίνῃ πόλεως ἐκβληθείς, ἐν τῇ νικομηδείᾳ τὰς διατριβὰς ἐποίητο. ὅτι μὴ ἐν τὴν ὀργῶν καὶ τῶν παιδαγωγῶν, εἰς τὸν καὶ αὐτῶν αὐτῶν γραφέντα λόγους ἐκένωσεν Ἰουλιανὸς δὲ ἐκκολυέτο φοιτᾶν παρ' αὐτῶν, διότι λιβαῖος ἕλληνας τῶν ἀρτυρήμενος ἐτύχχανεν ὧν ὁμοίως ὅτι ἑρασιπύου τῷ λόγων αὐτῶν, λεληθότως στυγαίων αὐτῶν ἠσκάτο προκόπιοντος ὅτι αὐτῷ τῇ ῥητορικῇ, ἐφίσηται τῇ νικομηδείᾳ μάξιμος ὁ φιλόσοφος, ἐχ' ὁ βυζαντινῶν ὁ εὐκλείδης πατὴρ, ἀλλ' ὁ ἐφεσιῶν, ὃν ὕπερον ὡς μαγανείας ποιᾶν ὁ βασιλεὺς ἡαλενιανὸς ἀναίρεθῆναι ἐκέλευσε. ἴστο μὲν ὅτι ὕπερον γέγονε τότε, ἐδὲ ἕτερον π παρῆναι εἰς τὴν νικομηδείαν, ἀλλὰ Ἰουλιανὸς φήμη ἢ ἢ αὐτῶν πρὸς τὴν φιλοσόφων λόγων γὰρ ἀμύθη, ἐνθὺς ἐμιμῆτο ἐπὶ τὴν ἀρτυρήμενος τὰ παιδῶν, τὰ καὶ ἀπιδυμίαν τῆς βασιλείας ἐμβάλλοντι αὐτῷ ἐπεὶ ὅτι ταῦτα τὰς ἀκοῆς τῶν κρατῶν ἐλάττανεν, ἐν μέσῳ ἐλπίδων καὶ φόβου ὧν, τῶν ὑπὸ νοίαν ἐκφυγῆν βεβλόμενοι, ὁ πρῶτος γνή-

A puit : Iulianum vero tenera ætas, vix enim octo annos impleverat, conservavit. Post hæc cum Imperatoris animus adversus illos emollitus jam esset, Gallus Ephesi in Ionia scholas frequentavit, qua in regione multa ipsis prædia à majoribus relicta erant. Iulianus vero ubi adolevisset, Constantinopoli liberalibus disciplinis est institutus: in basilicam, ubi tunc scholæ erant, simplici habitu procedens unà cum prædago suo Mardonio eunucho. Et in Grammatica quidem magistrum habuit Nicoclem Laconem. In Rhetorica vero præceptore usus est Ecebolio sophista, qui tunc temporis erat Christianus. Id enim prudenter ab Imperatore prospectum fuerat, ne ille Paganum sophistam audiens, ad Gentilium superstitionem delaberetur. Quippè ab ineunte ætate Christianus erat Julianus. Porro cum in humanioribus litteris magnos faceret progressus, fama per urbem spargi cæpit, idoneum illum esse qui Romanam rempublicam gubernaret. Quod cum jam latius sermone omnium divulgaretur, Imperatoris animum conturbavit. Quamobrem illum ab urbe Regia transtulit Nicomediam, præcipiens ne scholam adiret Libanii sophistæ Syri. Namque id temporis: Libanius à Pædagogis Constantinopoli expulsus, Nicomedia scholam aperuerat. Et hic quidem iram adversus Pædagogos conceptam, scriptâ in illos oratione effudit. Julianus vero idcirco ad Libanium prohibitus erat accedere, quòd is religione Gentilis esset. Orationum tamen illius amore captus, clam eas sibi comparans studiose lætitabat. Cumque in Rhetorica proficeret, advenit Nicomediam Maximus Philosophus, non ille Byzantius, Euclidis pater; sed Ephesius, quem postea tanquam artes magicas exercentem Imperator Valentinianus interfici iussit. Verum id diu postea contigit. Tunc temporis vero nullam aliam ob causam, sed solâ Iuliani famâ impulsus Nicomediam advenerat. Apud hunc Iulianus cum Philosophiæ rudimenta & quendam quasi gustum percepisset, statim religionem præceptoris imitari cæpit. Qui etiam imperandi cupiditatem in ejus animum iniecit. Cum hæc ad Imperatoris aures perlata essent, Iulianus inter spem ac metum constitutus, ut suspicionem effugeret, qui prius ve-

tus fuerat Christianus, tunc repente falsus extitit: & ad cutem usque tonsus, monasticam vitam simulavit. Et clam quidem Philosophia operam dabat: palam vero sacros Christianorum legebat libros. Quin etiam in Ecclesia Nicomedienſi lector est constitutus. Huiusmodi simulatione usus, Imperatoris turorum effugit. Et ista quidem metu adductus egit. Cæterum spem animo conceptam minime abiciens, plurimis amicorum felicia fore tempora tiretur. Dum res Iuliani hoc in statu essent, frater ejus Gallus qui Cæsar renuntiatus fuerat, in Orientis partes proficiscens, visendi ipsius causâ venit Nicomediam. Gallo paulo post interfecto, statim Iulianus in suspicionem venit Imperatoris, atque idcirco iustus est custodiri. Sed cum custodes suos effugere valuisset, mutatis subinde latebris salutem sibi quaesivit. Tandem vero uxor Imperatoris Eusebia, cum eum latitantem deprehendisset, persuasit Imperatori ut nullo malo eum afficeret, sed potius Athenas ire permitteret, Philosophia operam daturum. Postea vero, ut rem breviter complectar, Imperator eum inde accersitum, Cæsarem renuntiat: & sorore sua Helena illi in conjugium data, in Gallias contra Barbaros mittit. Etenim Barbari, quos Constantius Imperator ad auxilium sibi ferendum contra Magnentium paulo ante conduxerat, cum nullum sui usum præbuisent in bello adversus tyrannum, urbes Imperii Romani populabantur. Et quoniam Iulianus ætate adhuc juvenis erat, præcepit ei Constantius, ne quid ageret absque Ducum militarium consilio. Sed cum illi hac potestate accepta negligentius rem agerent, atque ob eam causam superiores essent Barbari, Iulianus duces quidem delictis & computationibus indulgere passus est: milites vero alacriores reddidit, certam mercedem pollicitus ei qui Barbarum occidisset. Hinc factum est, ut & Barbarorum copia minuerentur, & ipse militibus esset acceptior. Fertur autem cum oppidum quoddam ingrederetur, coronam qua civitates ornari solent, inter duas columnas suspensam funibus, in caput ejus aptissime descendisse: eoque viso cunctos qui aderant exclamasse, quasi eo signo Imperium illi præsignificati

σίου χριστιανός, τότε πλαστός ἐγένετο ἐν χροῦτε κηρομένους, τὸν τῶν μοναχῶν ὑπεκρίνετο βίον ἐλεληθῶτως μὴ ἠσκήτο τὰ φιλοσοφῶν ἐν τῷ φανερώ, τὰ ἱερῶ τῶν χριστιανῶν ἀνεγνώσκει γράμματα (ὅδη τ' ἐν νικομηδείᾳ ἐκκλησίας ἀναγνώσκει καὶ τὰ) καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ποροχρήματος, τὴν βασιλέως ἐλάμβανεν ὀμνῆν καὶ διὰ μὴν τὸν φόβον ταῦτα ἐπείσθη τὴν ἐλπίδος ὅσα ἀφιστάμενος, πολλοῖς τῶν γνωστικῶν ἐν δαίμονισεν ἐλεε τὰς καιρὸς, ἢν αὐτῶν τῶν ὄλων κερήσθη ἐν τῆτοις ἢ καθεστῶτων καὶ αὐτὸν Γάλλος ὁ ἀδελφὸς αὐτῆ καὶ αὐτῶ ἀναδελφθεῖς, ἦκεν ὁ φόβος αὐτὸν εἰς τὴν νικομηδείαν, ὅτε ἐπὶ τὴν ἐὼαν ἔπορεύετο ἐπειδὴ Γάλλος μικρὸν ὑπερῶν ἀνηρέθη, πᾶσα χεῖρα καὶ ἰουλιανὸς ὑποπίος κατέστη τὰ βασιλεῖ δι' ὃ καὶ φρενῶν αὐτὸν ἐκέλευσεν ἰχθύσας ἢ διασφραττῆς φρενῶν αὐτὸν, τόπον ἐκτόπος ἀμείβου διεσώζετο ὅψι δὲ ποιεῖ τὴν βασιλέως γαμῶν εὐσεβεία χρυσοῦ μύρον ἀνδρῶν σα, πείθη τὸν βασιλέα μὴ δὲν μὴ αὐτὸν δρᾶσαι κακόν, συλλήρωσαι ἢ τῆς αἰθῆρας ἐλθόντι φιλοσοφῶν ἐτεθῆν αὐτὸν, ὡς σωτήριως εἰπεῖν, ὁ βασιλεὺς μέγα μεμψάμενος, κατέστησε καίσαρα καὶ αὐτῶ γυναικα τὴν ἀδελφὴν ἐλένην, τῆς γαλλίας καὶ τῶν βαρβάρων ἀπέστειλεν οὐκ ἴδη βαρβαροί, ἔς ὃ βασιλεὺς κωνσταντίνου συμμαχίαν τῆ μαγνητικῆ μικρὸν ἐμπέσει ἐμὴ δ' ὡσαύτως, εἰς ἐδὲν χρήσιμον καὶ τῆ τυραννῆς γυροῦροι, τὰς ῥωμαίων ἐφθερεῖν πόλεις καὶ ἐπειδὴ νέθη ἢ τὴν ἡλικίαν, ἐκέλευσε μὴ αὐτὸν πρᾶτῆν δι' ἄχα γνώμης ἠγεμεν τῆ στρατῶ ὡς ἢ ἐκείνοι τ' ἔξασίας ταύτης καὶ μύροι, ῥαθυμότερον τῶν πρᾶμάτων ἐφθερεῖν καὶ τὸν, καὶ διὰ τῆτοις βαρβάρων ἔπικρατῆς ἦν, ὁ ἰουλιανὸς τὰς μὴ στρατηγὸς εἶα περὶ καὶ πότοις χολάζειν τὰς ἢ στρατιώτας ἀμείβου ἐποίησε, μισθὸν ὡλισμένον τὰ ἀνδρῶν ἰβάρβαρον ἔσχε ὁμοῦς τῆτοι παρεῖχε διὰ τὴν ἢ τὰ βαρβάρων ἐλατῆσας, ἢ αὐτὸν ἐσμιον πᾶσαις στρατιώταις γυροῦς λότος ὅτι ὅτι εἰς ἐν τῶν πολιχνίων εἰσελθόντος αὐτῶ φανος ἀφ' ὧν τὰς πόλεις κοσμεῖσιν, ἐν μὴ τῶν κίων ἐκ καλωδίων ἠρήμενος, τῆ κερῶν κατενεχθεῖς ἠρμοσεν, ἐπὶ τῆ τῆτοι παρὰ τὰς παρῆτας ἀναβοῆσαι πᾶσα δὲ τῆτοι ἀπὸ δὲ τῆ γυροῦς σημείει τῶν βαρ

λείαν Φαίει δέ πρες, ως κωνσάνλιος αὐτὸν δια-
 τῆτο Ἰππὶτῆς βαρβάρους ἀπέστειλεν, ἵνα ἐκεῖ
 διαφθαρή, συμπλεκόμενοι αὐτοῖς ὀκνοῖδα
 ᾄδειοι τοιοῦτο λέγοντες ἀληθεύσων ὅ γδ τὴν
 ἀδελφῶν τὴν ἰδίαν ἀπὸ στυοικῆσας, Ἰπ-
 βελύων, ἐδέν ἄλλο ἢ καὶ ἑαυτῆ τὴν ἐπι-
 βελῶν ἔστρεπε τῆτο μὲν ἔν, ως ἐκάστω
 δοκεῖ, κρινέτω ἰουλιανὸν δὲ μεμψαμβρα
 πρὸς βασιλεῖ τῶν ῥαθυμῶν τῶν στρατη-
 γῶν, ἕτερον ἐπέμψθη στρατηγός, ἡγε-
 μος μὲν τῆ πρῶτη ἰουλιανὸν ὄν ἔχων
 ὑπουργόν, φάρρῶν τοῖς βαρβάρους συνέ-
 βαλλεν οἱ δὲ, διεπρεσβεύοντο πρὸς αὐτὸν,
 δεικνύτες ως τὰ βασιλέως γράμματα
 εἰς τὴν ῥωμαίων χώραν παρῆναι κελεύει
 αὐτῆς, καὶ τὰς ἐπιστολάς ἐπέδεικνυον ὁ δὲ,
 τὸν μὲν πρεσβευτῶν δεσμῶν ἐποίησε
 συμβάλλει δὲ τῶν πλῆθει, καὶ κατακράτῃ
 νικῶν καὶ τὸν βασιλεῖα τῶν βαρβάρων αἰχ-
 μάλων λαβῶν, κωνσάντιον ἐπέμψεν ταύ-
 τῶν ἐνυχησας, ἀναγορεύεται ὑπὸ τῶν στρα-
 τῶν βασιλεὺς ὡς δὲ ἐφανῶ βασιλι-
 κὸς ἐπαρῆν, εἰς τῶν δορυφόρων, ὃν εἶχε
 πρὸς ἀρχὴν ἑαυτῆ στρατῶν λαβῶν, τῆ κε-
 φαλῆ ἰουλιανὸν πρὸς τῆ τῆτον μὲν ἔν
 τὸν τρόπον ἰουλιανὸς ἐβασίλευσε τὰ δὲ ἐν-
 τεύθεν, εἰ φιλοσόφους, δοκιμαζέτωσαν οἱ
 ἀκούοντες μὴ διαπρεσβεύσασιν ὅ γδ
 πρὸς κωνσάντιον, μὴ δὲ φεραπέυσας ως
 ἐνεργέτην, πάντα ἐπράτηεν ἂ ἐδόκει
 αὐτῶν καὶ τῆς μὲν κατ' ἐπαρχίαν ἀρχον-
 τας ἡμεῖς δὲ τὸν κωνσάντιον κατὰ
 πόλεις, ἀναγνώσκων αὐτῶν δημοσίαι τὰς
 πρὸς τῆς βαρβάρους ἐπιστολάς διόπερ
 αὐτῶν πρὸς ἐλθόντο κωνσάντιον δὲ ἀφίσαν-
 το τότε δὴ καὶ τὴν ὑπόκρισιν τῆ χριστιανί-
 ζεν φανερώς ἀπεδύσατο πρὸς αὐτῶν, γδ καὶ
 πόλεις, τῆς τε καὶ ἀναίγων, τοῖς ἀγάλμασι
 πρὸς ἐφέρε, καὶ ἑαυτὸν δεχόμενος ὠνόμαζεν
 οἱ τετὴν Ἰησοῦ καὶ ἄλλους ἑορτὰς ἐπέτελεν
 ἑλληνικὰς καὶ ταῦτα ποιῶν, πόλεμον ἐμφύ-
 λιον ἀνερίπισεν καὶ κωνσάντιον ποιέμενον τὰς
 ἀφορμὰς καὶ ὅσον μὲν τοῖς ἐπ' αὐτῶν, πάντα
 ἂν ἐγεγονε, ὅσα ὁ πόλεμος ἔχει κακὰ ἐ γδ
 ἂν δίχα πολλῶν αἱμάτων διεκρίθη ἢ φιλ-
 σοφῶν πρὸς τὸ θεὸς ᾧ τῶν ἰδίων βελημάτων

A videretur. Sunt qui dicant, illum
 contra Barbaros eo consilio missum es-
 se à Constantio, ut illic cum Barbaris
 dimicans interiret. Sed utrum vera
 dicant qui id asserunt, equidem ne-
 scio. Nam sorore propria illi in ma-
 trimonium data, si postea infidias ei
 struxisset, prorsus contra seipsum eas
 molitus esset. Verum hac de re sin-
 guli pro arbitrio suo iudicent. Porro
 cum Iulianus de negligentia ac socor-
 dia Ducum apud Imperatorem questus
 esset, alius missus est Magister militum,
 alacritati Iuliani egregie respondens.
 B Hunc ille Administrum nactus, fidenti
 animo cum Barbaris congressus est. Illi
 vero legatione ad eum missa, docue-
 runt Imperatoris se literis evocatos
 venisse in regionem Romanorum. Si-
 mul etiam Imperatoris literas ostende-
 bant. At Iulianus Legatum quidem con-
 jecit in vincula: conferto autem cum
 ipsis praelio, Barbarorum copias fun-
 ditus delevit, captumque eorum regem
 misit ad Constantium. His rebus pro-
 spere gestis, Augustus à militibus appel-
 latur. Cum autem imperialis deesset
 corona, unus ex stipulatoribus torquem
 quem collo gestabat, Iuliani capiti im-
 posuit. Hoc modo Iulianus ad impe-
 rium pervenit. Quæ vero deinceps ges-
 sit, utrum Philosopho conveniant, le-
 atoribus iudicandum relinquo. Nam
 neque legationem ad Constantium mi-
 sit, neque illum tanquam bene de se me-
 ritum colere perseveravit: sed cuncta
 pro arbitrio suo egit. Ac rectores qui-
 dem provinciarum mutavit. Per urbes
 autem singulas carpebat Constantium,
 literas ab illo ad Barbaros scriptas pro
 concione recitans. Quam ob causam
 à Constantio deficientes, ad illius par-
 tes se transferebant. Eodem tempo-
 re Christianæ religionis simulationem
 D prorsus abiecit. Singulas enim civita-
 tes circumiens, templa aperire, &
 simulachris sacrificare cœpit, seque ipse
 Pontificem maximum appellavit. Ita-
 que Pagani festos dies numinum suo-
 rum Gentili ritu celebrabant. Atque
 hæc agens, civile bellum commovebat
 adversus Constantium, occasiones con-
 quirens. Et quantum quidem in ipso
 erat, universa mala quæ bellum comita-
 ri solent, contigissent. Neque enim abs-
 que multorum hominum cæde, huius
 Philosophi cupiditas fuisset expleta. Sed
 Deus qui suorum ipsius consiliorum

solus est arbiter, è duobus adversariis alterum sine ullo republicæ damno ab instituto revocavit. Etenim Iuliano in Thraciis constituto, nuntiatum est Constantium diem extremum obiisse. Hoc modo Romanum Imperium tunc temporis civili bello liberatum est. At Iulianus Constantinopolim ingressus, statim inquirere animo cœpit, quoniam pacto populum demereri, ejusque benevolentiam sibi comparare posset. Ad hanc igitur rem tali usus est arte. Norat Constantium, omnibus qui consubstantialis fidem amplectebantur invisum fuisse, tum quod ipsos Ecclesiis expulerat, tum quod Episcopos ipsorum proscriptos in exilium egerat. Compertum etiam habebat, Gentiles moleste admodum ferre, quod sacrificare Diis suis prohiberentur; & optare omnibus votis, ut tempus illud sibi contingeret, quo & delubra aperirentur, & immolare simulachris liceret. Has igitur ob causas, populos utroque privatim infenso & exulcerato adversus Constantium animo esse intelligebat. In commune verò cunctos violentiam Eunuchorum, ac præsertim Præpositi illorum Eusebii rapinas agrè ferre. Cum omnibus igitur callide egit ac veteratorie. Nam alios quidem blandâ simulatione palpabat: alios beneficiis afficiebat, inanis gloriæ cupiditate ductus. Omnibus porro ex æquo patefecit, quoniam animo esset erga superstitionem Gentilium. Ac primum quidem, ut Constantii in subditos crudelitatem traduceret, eumque apud multitudinem infamaret, Episcopos qui ab illo relegati fuerant, revocari jubet, & bona quæ filco addicta fuerant, iisdem restituit. Deinde familiaribus suis mandavit, ut Gentilium templa confestim aperirent. Eos autem qui ab Eunuchis injurâ affecti fuerant, res iniquè abreptas recuperare iussit. Eusebium vero Præpositum imperialis cubiculi capitali supplicio affecit, tum quod multos injuriis oppresserat, tum præcipue quod fratrem suum Gallum per ejus calumnias interemptum esse compererat. Et corpus quidem Constantii regalibus exequiis honoravit. Eunuchos vero, tonsores & coquos ejecit ex palatio. Eunuchos quidem, eo quod ipse uxorem suam amiserat, post cujus obitum aliam volebat ducere. Coquos vero, propterea quod

κερτῆς, τὸν ἕτερον τῶν ἀνταγωνιστῶν διχατῆς τῶν ἄλλων ζῆμίας ἔπαυσε τῆς ὀρμῆς· ἤρμενε γὰρ Ἰουλιανὸς αἰεὶ τὰ θρακικῶν ἔθνη, ἀπηγγέλθη τεθηκέναι κωνσταντῖον· καὶ ἔτω τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τότε διέφηνεν ἡ ῥωμαίων ἀρχὴ κατὰ λαβὴν ἢ Ἰουλιανὸς τὴν κωνσταντινὴν πόλιν, ἐυθύς ἐσκόπει τίνα τρόπον οἰκειώσει τὰ πλῆθη, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν ἐνοσίαν ἔπασσασε· τέχνη ἐν γὰρ τοιαύτῃ εὐὶ ἠπίσατο κωνσταντινὸν ὑπὸ ὅλων τῶν λαῶν τῶν τὸ ὁμοῦσι φρονητῶν μισέμερον, ἐφ' οἷς τε τῶν ἐκκλησιῶν ἐλαυνόντο, καὶ ὅπτερος αὐτοῖς καθήκοιεν ἔπισκόπους δημεύσας ἔξωλεισεν ἐγνωσθε τε σαφῶς τὰς ἐλλυμίζοντας ἀνωμύνας, ἐφ' οἷς θύεν ἐκωλύοντο· Ἐπιθυμῶν τε καὶ ῥῆ δ' ἀράξασθαι, ἐν ᾧ καὶ τὰ ἱερὰ ἀνοίγησε, καὶ ἔξῃσαι αὐτοῖς θυσίας ἀναφέρειν τὰ ἀγάλμασιν ἔτω μὴ ἐν ἑκατέρως ἰδίᾳ περὶ τὰς πρὸς τὸν ἀπελθόντα ἐγνωσκέ· καὶ νῆ δ' ἐπ' αὐτὰς πρὸς τὴν τῶν ἐυνέχων βίαν, καὶ τὰς πρῶτοτύπας ἐυσέβειας, τὰς ἀρπαγὰς ἀχθομύνας ἐφύελλοικεν· πᾶσιν ἐν τεχνικῶν πρῶσεφέρετο· καὶ τὰς μὴ εἰρωνεύτο· πᾶσι καὶ πρὸς τὸ κενόδοξον ἀφορῶν ἐνηργητικὴν δὲ πᾶσιν ὅπως εἶχε αἰεὶ τὴν δεισιδαιμονίαν ἐδείκνυε· καὶ πρῶτον μὲν, τὴν κωνσταντῆς ὁμότητα αἰεὶ τὰς ὑπερηκότας ἐβάλλειν, καὶ ἔξελέγχειν ὡς τὰ πρὸς αὐτῶν βελόμυθον, τὰς ἔξολεμνίας ἐπισκόπους ἀνακληθῆναι ἐκέλευσε, καὶ τὰς δημῶν θείας ἐσίας αὐτοῖς ἀπεδίωκε καὶ τὰ ἱερὰ τῶν ἐλλήνων ἢ τὰ ἔχοντα ἀνοίγειν, τοῖς ἑλλησθεῖσι πρῶσετάσσει· τὰς δ' ὑπὸ τῶν ἐυνέχων ἀδικηθείας, διπλοῦσθαι βάνειν τὰ κακῶς ἀφαιρηθέντα ἐθέσσειεν ἐυσέβιον δὲ τὸν πρῶσεῶτα τῶν βασιλικῶν κοιτῶν, ἐζήμωσε θανάτω, ἐμὴ δὲ διὰ τὸ πολλὰς ἠδικῆσθαι ὑπὸ αὐτοῦ· ἀλλ' ὅτι καὶ γάλλων τὸν ἑαυτῶ ἀδελφικὴν ἀναρτίαν ἐκ τῆς ἐκείνης διαβολῆς ἐπιθάνετο· καὶ τὸ μὲν σῶμα κωνσταντῆς βασιλικῶς πμήσας, ἐκήδυσεν ἔξῃσαι δὲ τῶν βασιλείων ἐυνέχων, κερτεῖς, καὶ γείρας· ἐυνέχων μὲν, διὰ τὸ διπλοῦσθαι ἐλλυμίζον τὴν γαμῆλην, μετ' ἣν ἀλλοῦ ἐκέπῃ ἠγάγετο· μαγειρῶν δὲ, διὰ τὸ

λιτῆ χρεῖας διαίτη· κερεὺς δ' ἔφη, εἰς πολλοῖς
 δρεκέσει τὰς μὲν ἐν δια ταύτας τὰς αἰτίας
 εἰς ἐβαλε· τῷ μὲντοι ὑπογραφεὺν τὰς πλεί-
 στας τῆ δὲ δρεχῆς ἀδραδὲς τύχη, τοῖς λοιποῖς
 αὐτῶν μισθὸν ὑπογραφείας ἐκέλευσε διδο-
 δαι· ἀειεῖλε δ' καὶ τὸν δημοσίον τῷ χρεῖων
 δρόμον, οἰταμῆμιόνων, βοῶν, καὶ ὄνων· μόνον δ'
 τῷ ἵππων τὰς δημοσίαις χρεῖαις συνεχώ-
 ρησεν ὑπεργεῖν ταῦτα δ' αὐτὸς ἐπαυῶσι μὲν
 ὀλίγοι οἱ πλείους δ' ὑπέγραψον, ὅτι πανομήνη ἢ
 ἐκ τῆ βασιλικῆς πλείους τοῖς πολλοῖς ἐγνωμέ-
 νη καὶ ἀπληξίς, ἐκαταφρόνητον ἐποίει τῶν
 βασιλείων· ἐ μὲν ἀλλὰ καὶ διανικηρεῦων,
 λόγους συνέγραψε, καὶ τέρας καλῶν εἰς τῶν
 συγκλήτης βεβλῶ ἐπέδεικνυτο· μόνον δ'
 βασιλείων δὲ τῆς καίσαρος· πρῶτον δ' εἰς
 τῶν τῆς συγκλήτης βεβλῶ λόγους ἐπέδεικνυ-
 το· ἐπῆμα δ' καὶ τὰς ἀει παιδείαν ἐπέδει-
 κότας· μάλις δ' ἐ, τὰς ἐπαγελλομένης
 φιλοσοφείν· διὸ καὶ τὰς πανταχῆ ἡγήθη ἢ
 φήμη βεβαζόντας ἐπὶ τὰ βασιλεία, οἱ φο-
 ρεῖτες τὰς τείλωνας, πολλοὶ ἐν τῆ γήμα-
 τῶν μάλλον, ἢ ἐν παιδείας ἐδείκνυτο·
 πάντες δ' ἦσαν βαρεῖς τοῖς χρεῖανίξον,
 ἄνδρες ἀπαλειῶνες, καὶ αἰεὶ τὰ κρατεῖν
 οἰκείμυροι τὴν ἀρησκείαν· ἔχων δ' ὁ βασι-
 λεὺς πλεονάζον ἐν ἑαυτῷ κενόδοξον, πάν-
 τας τὰς ἀει αὐτὸ βασιλεὺς ἐνωμώδησεν ἐν
 τῷ λόγῳ ὃν ἐπέγραψε καίσαρος· ἐν τῆ
 τοιῶν τῆς κινεμῶν, καὶ τὰς τῆ χρεῖαν-
 ῶν λόγους συνέγραψε· τὸ μὲν γὰρ μαγεί-
 ρες καὶ κερεὺς ἐκβαλεῖν, φιλοσόφους ἔεργον,
 ἐ μὲν βασιλέως· τὸ δ' διασύρειν ἢ σκώπην,
 ἐπέφη φιλοσόφους, ἀλλὰ μὲν ἐδὲ βασι-
 λέως ἀμφοτέρω γὰρ πᾶσαν λοιδορίαν καὶ
 βασιλείαν ὑπερβέβηκασί βασιλεῖ μὲν γὰρ
 εἰς τὴν φιλοσοφείν, ὅσα ἀεὶς ὡφροσυνῶν
 ὁρᾷ φιλοσοφῶν δ' εἰ πάντα τῶν βασιλείων
 μιμήσαιτο, διαπεσεῖται τὴ σκοπεῖ· ἀει
 μὲν δὲ Ἰαλιανὴ τὴ βασιλέως, γήγας τὴ αὐτῆ
 καὶ παιδεύσεως καὶ ἡθες, καὶ ὅπως ἐπὶ τὴν
 βασιλείαν παρήλθεν, τοσαῦτα ὡς ἐν ἐπι-
 φρομῇ εἰρήστω.

A tenui ac simplici cibo uteretur. Ton-
 sores denique, quia unus, ut aiebat,
 tonsor sufficit plurimis. Has igitur ob
 causas hujusmodi hominum genus pa-
 latio expulit. Jam vero ex Notariis
 plurimos ad pristinam conditionem
 redegit. Reliquis salarium Notario con-
 gruens dari præcepit. Sed & publicum
 cursum qui publicis necessitatibus inter-
 viebat, sustulit; mulorum scilicet, boum
 & asinorum: solum equorum cursum
 ejusmodi necessitatibus ministrare per-
 mittens. Hæc ejus acta laudantur à
 paucis: sed plures sunt qui vituperent,
 eo quod sublata regiarum opum magni-
 ficentiâ, quæ vulgi animos in admira-
 tionem rapit, vile & contemptui ob-
 noxium reddidisset imperium. Porro
 noctu vigilans, orationes scribebat,
 easque postea procedens ex palatio in
 Senatu recitabat. Quippe ex Impera-
 toribus qui à Iulio Cæsare ad nostram
 usque ætatem regnarunt, solus hic &
 primus orationes in Curia recitavit. Et
 studiosos quidem disciplinarum omni-
 um honorabat: sed eos præcipue qui
 Philosophiam profitebantur. Proinde
 famâ hujus rei exciti omnes qui ubi-
 que erant Philosophi, gestientes in pa-
 latium confuebant: qui pallium ges-
 tantes, plerique habitu magis quam
 doctrinâ conspiciebantur. Graves
 porro ac molesti omnes erant Christia-
 nis, utpote impostores, & qui Impera-
 toris religionem perpetuò amplecte-
 rentur. Cæterum cum Imperator ina-
 nis gloriæ morbo supra modum labora-
 ret, cunctos ante se Imperatores per-
 strinxit in eo libro, quem inscripsit Cæ-
 sares. Eodem animi morbo impulsus,
 contra Christianos etiam scripsit. Et
 quidem quod coquos ac tonsores ex pa-
 latio ejecit, Philosophi id opus fuit,
 non Imperatoris. Quod vero infama-
 re alios ac probris incessere instituit,
 non jam Philosophi, sed neque Impera-
 toris istud fuit. Utrique enim istorum
 ab omni obtreccatione & invidia sunt
 alieni. Et Imperatori quidem philoso-
 phari licet, in eis tantum quæ ad mo-
 destiam ac temperantiam pertinent.
 Philosophus vero, si cuncta quæ Impe-
 ratoris propria sunt, imitari voluerit, à
 scopo aberrabit. Sed de Iuliano, de-
 que ejus genere, & institutione atque
 indole: denique qua ratione ad Impe-
 rium pervenerit, strictim hæc dicta sunt.

CAPUT II.

Κεφ. 6.

De seditione orta Alexandria, & quomodo interfectus sit Georgius.

Περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἁρμόνης σαφῶς, ἐξ οὗ
Γεώργιου ἀνηρέθη.

Nunc transeamus ad ea commemo-
randa, quæ per idem tempus in
Ecclesiis gesta sunt. Igitur in magna il-
la Alexandrinorum civitate, orta est se-
ditio hujusmodi ex causa. Locus erat
in urbe jam inde à prisca temporibus
vacuus ac neglectus, ac multa sordium
colluvierefertus, in quo Gentiles Mi-
thrae mysteria peragentes, immolare
homines consueverant. Hunc tan-
quam vacuum ac desertum, Constan-
tius Ecclesiæ Alexandrinorum jam an-
tea donaverat. Georgius vero cum
Ecclesiam in eo loco ædificare vellet, re-
purgari eum iussit. Quod dum fieret,
adytum repertum est immensæ altitu-
dinis, in quo mysteria Gentilium erant
recondita: complures scilicet homi-
num calvariarum, juvenum pariter ac se-
niorum, qui olim macrati esse dice-
bantur, tunc cum Gentiles divinatione
quæ per extorion inspectionem fit,
uterentur, & magica sacrificia ad ani-
mas incantandas peragerent. His igi-
tur in adyto templi Mithrae repertis,
Christiani dederunt operam, ut Gen-
tilium mysteria palam omnibus specta-
nda ad ludibrium exponerentur. Sta-
timque circumferre ea per civitatem
cœperunt, nudas hominum calvas
multitudini ostentantes. At Pagani
qui erant Alexandriae, cum id cerne-
rent, opprobrium non ferentes, ira
exarserunt: & quodcumque obvium
erat viceteli arrepto, contra Christia-
nos impetum fecere, multosque eorum
vario mortis genere extinxere. Alios
enim gladiis, alios fustibus, alios la-
pidibus necarunt. Nonnullos funi-
bus strangularunt: quosdam etiam
cruci affixerunt, hoc genere supplicii
eos de industria afficientes ad sacræ cru-
cis contumeliam. Plurimos verò diversis
vulneribus sauciarunt. Atque, ut in
ejusmodi tumultibus fieri solet, ne
proximis quidem parcebant. Sed
amicus amicum, frater fratrem, paren-
tes filios percutiebant, & in eadem mu-
tuam tuebant. Itaque Christiani à repur-
gando Mithrae templo destiterunt. Gen-
tiles vero Georgium ab Ecclesia abstra-
ctum & ad camelum alligatum, tra-

ΑΥΤΙΣ ὃ τῶν πρὶ τὰς ἐκκλησίας ἰσθ-
τόν αὐτὸν ἁρμότων χερόν μνήμην
ποιήμεθα κτ' τὴν μεγάλην ἀλεξάνδρει π-
λων, σιωπῆσιν ἁραχρὴν ἡμέρας ἕξ αἰτίας τοιαύ-
δε· τόπος ἦν ἐν τῇ πόλει, ἐκ παλαιῶν τῶν
χερόνων ἔρημος καὶ ἡμελημένον, συρφετὴν τι-
γέμων πολλῆ, ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες τὸ παλαιὸν τῶν
μύθρα τελετὰς ποιῶντες, ἀνθρώπους κατὰ
θεῶν τετον κωνσάντων ὡς χολαίων, ἢ
πρότερον τῆ ἀλεξάνδρει ἐκκλησίᾳ πρὸς
κεκυρώκει Γεώργιον ὃ βελόμην ἐν αὐτῷ
ἐκλήθειον οἶκον κατὰ σκιδιάσαι, ἀνακαθάρ-
σθαι κελεύει τὸν τόπον καὶ δὴ καθαιρέμα-
νε, ἀδύτον ἦν ἤντη κτ' βάρους πολλῆ, ἐν ᾧ τι-
μυστήρια τῶν Ἑλλήνων ἐκέκρυπτο· ταῦτα
ἦν κρανία ἀνθρώπων πολλὰ, νέων τε καὶ πα-
λαιῶν, ἐς λόγον καλεῖται πάλαι ἀναρεῖν
ὅτε ταῖς διασπάστων μαυρίαις ἐξεῖν
Ἕλληνες, καὶ μαγικὰς ἐτέλεον θυσίας, καὶ
μαγανεύοντες τὰς ψυχὰς οἱ ἐν χριστιαν-
ταῦτα ἐυρήνεις ἐν τῷ ἀδύτῳ ἔμεινεν, ἀπ-
δὴν ἐθεντο πᾶσιν ἐν τῷ φανερῷ γελῶσα δὲ
ἐξατὰ Ἑλλήνων μυστήρια ἔξ ἐπὶ ὀμπίδων ὃ
θῆς, γυμνὰ τῷ δήμῳ τὰ κρανία δεικνύοντες
ταῦτα ὁρῶντες οἱ κτ' ἀλεξάνδρειαν Ἕλληνας
καὶ μὴ φέροντες τὸ τε πρᾶγμα ἔποιον
σαν, εἰς ὄργην ἔξάπτον· καὶ πᾶν τὸ πρὸς
χὸν ὄπλον ποιήματα, ὡρμησαν κτ' τῶν χρι-
στῶν, καὶ διαπάσης ἁπλοῦς ἀνεῖλον τῶν
δλῆς ἔξ αὐτῶν. τὸς μὲν γὰρ ἔξισαν, τὸς ὃ
ἢ λίθοις ἀπέκλειαν ἄλλους δὲ χρονοῖς ἀπ-
πνίξαν πρὸς ὃ αὐτῶν καὶ ἐσαύρωσαν, ἐπὶ
ὑβρεῖ τὲ σαυρῆ τετον ἐπάγοντες τὸν θεόν
τον τὸς ὃ πρὸς τὸς, τραυματίας ἐποίησαν τῶν
τε ὃ, οἷα ἐν τοῖς τοιαύτοις φιλεῖ γίνεσθαι, ἐδὲ τῶν
οἰκειοτάτων ἀπέχοντο ἄλλὰ καὶ φίλον
λον ἐπληξε, καὶ ἀδελφὸς ἀδελφόν, ἐν γὰρ
παῖδας, καὶ ἀλλήλων πρὸς φόνον ὡρμησαν
διὸ καὶ οἱ χριστιανοὶ τὲ ἐκαθαίρειν τὸν
θρεῖον ἐπαύσαντο οἱ ὃ τὸν γεώργιον τῆς ἐκ-
κλήσιας ἐκσύραντες, καμῆλω τε πρὸς θῆσαν

τες, και απαράζαντες, συν αυτη κατέ- A
καυσαν
atumque ac dilaceratum, simul cum ipsa
camelo incenderunt.

Κεφ. γ΄.

C A P. III.

ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ γεωργίᾳ χαλεπήσει ἀναίρει, δι
ἐπιστολῆς ἑβδ' ἀλεξανδρίων καθήλατο

Quomodo Imperator ob eadem Georgii in-
dignatus, Alexandrinos per episto-
lam objurgavit.

ΕΠΙ μὲν ἐν τῷ γεωργίᾳ ἀναίρεισει χαλεπή-
νας ὁ βασιλεὺς, δι' ἐπιστολῆς ἑβδ' ἀλε-
ξανδρίων δὴ μὲ καθήλατο λόγῳ ἃ διεδό-
θη, ὡς ταῦτα εἰς γεωργίον ἔδρασαν οἱ δι'
ἀθανάσιον ἀπεχθῶς ἐχούτες πρὸς αὐτόν ἐβω
ἃ ἡγεμαίνοντες ἐτὸς μισέστας ἐν ταῖς σάσεσιν
συνεπιθέσθαι τοῖς ἀδικῶσιν ἡμῶν τοῖς βα-
σιλείωσιν ἐπιστολῆσιν δὴ μὲ μάλλον, ἡ χριστι-
νοῖς ἐγκαλεῖ ἐφάνη δὲ γεωργίῳ, καὶ πρὸς
τὸν κ' μετὰ ταῦτα βαρὺς γεγονὼς ἡ ὀχλη-
ρὸς τοῖς πᾶσι καὶ διατέτο ἔξεκαυθη εἰς
φιλονεικίαν τὰ πᾶν ὅπ' δὲ τῶ δὴ μὲ
μάλλον ἐγκαλεῖ, αὐτῆς ἐπάκει τῆς ἐπι-
στολῆς

AT Imperator eadem Georgii mo-
lestè ferens, populum Alexantri-
num per epistolam corripuit. Fama por-
to in vulgus sparsa est, hæc adversus Ge-
orgium admiffa esse ab iis, qui Athanasii
causâ illum odio prosequerantur. Ego
viero sic existimo, eos qui odio atq; ini-
micitia ducuntur, plerumque in feditio-
nibus adjungi solere iis, qui adversus ini-
quos homines impetum faciunt. Ipsa
certe Imperatoris epistola plebem poti-
us infimulat quàm Christianos. Cete-
rum Georgius, & tunc temporis, & an-
tea, gravis omnibus ac molestus fuisse
videbatur. Eamque ob causam tumultus
& contentio multitudinis adversus
illum exarsit. Quod autem Imperator,
ut dixi, plebem infimulet, ex ipsa epi-
stola licet cognoscere.

Αὐτοκράτωρ καῖσαρ Ἰουλιανὸς, μέγιστος, σε-
βαστός, ἀλεξανδρίων τῶ δὴ μὲ.

Imperator Caesar Julianus Maximus
Augustus populo Alexandrinorum.

Εἰ μὴ τὸν ἀλέξανδρον τὸν οἰκιστὴν ὑμῶν,
καὶ πρὸς γετέτε, τὸν θεὸν τὸν μέγαν, τὸν
ἀνώτατον σάραπιν αἰδέειτε, τὸ κοινὸν
γὰρ ὑμᾶς καὶ ἀνθρώπων καὶ πρέπον-
τος, πῶς εἰδὲς εἰσήλθε λόγῳ πρὸς δῆσω
ἃ ὅπ' καὶ ἡμῶν, ἔς οἱ θεοὶ πάντες, ἐν πρώ-
τοις ἃ ὁ μέγας σάραπις, ἀρχὴν ἐδικαίωσαν
τῆς οἰκουμένης οἷς πρέπον ἦν τῶ πρὸς τῶ
ἡθικηκότων ὑμᾶς φυλάξαι διάγνωσιν ἀλλ'
ὀργὴν τυχόν ἴσως ὑμᾶς ἐξήπατησε καὶ θυ-
μὸς, ὅσπερ ἐν εἴθε τα δεινὰ πράττειν, τὰς
φρένας μετέκτισας· εἴτα τῆς ὀρμῆς ἀναεῖ-
λαβες, τῆς πρὸς ἀρετὴν βεβηλομένης κα-
λῶς ὑπερῶν ἐπηγάγε τῶ πρὸς ἀνομίαν· ἐπὶ
ἡσχρήθη δὴ μὲ ὄντες τολμήσατε ταῦτα,
ἐφ' οἷς ἐκείνους ἐμισήσατε δικαίως· εἶπατε
γὰρ μοι πρὸς τὸν σάραπιν, ὡς ἐπὶ ποίων
ἀδικημάτων ἐχαλεπήσατε γεωργίῳ τὸν μα-
καρώτατον κωνσταντῖνον εἰρεῖτε δῆπεθεν, ὅπ'
καθ' ὑμῶν παρώξωμεν· εἴτα εἰσήγαγον εἰς
τὴν ἱερὰν πόλιν σελόπεδον καὶ κατέλαβον
ὁ βασιλεὺς τὸ αἰγυπτιακὸν ἀνώτατον τὸ θεῶν
τέμενον, ἃ ποσυχύσας ἐκείθεν εἰκόνας, καὶ

Si Alexandri conditoris urbis vestrae,
& quo majus est, si Dei magni, san-
ctissimi Serapidis nulla vos tangit reve-
rentia, at quomodo communis naturæ,
& humanitatis ac decori vos cepit obli-
vio? addo etiam nostri, quibus tum
omnes Dii, tum præcipue magnus ille
Serapis imperium orbis terrarum adju-
dicarunt. Quibus certe æquum erat
ut judicium de iis qui vos injuriâ affe-
cerant reservaretis. Sed fortasse ira
vos decepit ac furor: qui quidem ubi
mentem exturbavit, atrocissima quæ-
que perpetrare solet. Verum post-
hæc represso impetu, iis quæ subito
à vobis bene consulta fuerant, ini-
quum facinus subjecistis. Neque veriti
estis vos plebeji, ea committere,
propter quæ illos merito odistis. Enim-
vero dicite mihi, quæso, per Serapim,
quas ob injurias adversus Georgium
commoti sitis. Dicetis omnino, eo
quod beatæ recordationis Constantium
contra vos excitaverat. Deinde quòd
exercitum in sacram urbem induxerit,
& Rex Egypti sanctissimum Dei tem-
plum occupavit, & imagines ac do-

Y ij

naria, & reliquum templorum ornatum inde abriperit. Cumque vos indigne ferretis, ut par erat, & Deo, seu potius Dei rebus atque opibus succurrere velletis, ille injuste & impie ausus est in vos immittere armatos. Sed fortasse sibi ipsi cavebat, quippe qui Georgium magis quam Constantium Formidaret. Scilicet modestius ac civilius, non autem tyrannico more erga vos antea se gesserat. Has igitur ob causas adversus Georgium Diis inimicum irâ succensi, sacram denuo urbem scelere polluitis, cum iudicium sententis eum subiceret. Hoc enim pacto nec cades, nec iniquitas fuisset ulla, sed potius absoluta iustitia: quæ vos quidem insontes ac puros ab omni scelere servasset, illum vero qui inexpiabilia scelera commiserat, punivisset: quæ denique alios repressisset omnes, qui Deos immortales contemnunt, tantasque urbes & florentes populos pro nihilo habent, & crudelitatem qua in illos sæviunt, velut ludum quendam potentie sue esse ducunt. Conferte igitur hanc epistolam meam cum illa quam paulo ante ad vos misi, & quantum inter eas interfit, considerate. Quantis vos laudibus tunc ornavi? Nunc vero, per Deos immortales, cum vos laudare deberem, ob gravitatem admissi facinoris id facere non possum. Audet populus instar canum hominem discerpere. Nec posthæc pudore afficitur: & manus quasi puras servat, ut eas ab omni cæde integras ad Deos tendat. Etenim dignus erat Georgius qui talia pateretur. Immo, fateor, his fortasse graviora & acerbiora. Ac si propter vos illud commeruisse dixeritis, equidem vobis assentiar. Sed si addatur, à vobis istud pati debuisse, id nequaquam concedo. Sunt enim vobis leges, quæ ab omnibus privatim ac publice coluntur atque observari debent. Quod si contigerit, ut ex à privatis hominibus violentur, at rempublicam bonis legibus gubernari oportet, vosque illis obtemperare decet, nec transgredi ea quæ ab initio præclare sunt constituta. Feliciter omnino id vobis cessit, cives Alexandrini, quod me regnante huiusmodi facinus admisisse: qui tum ob reverentiam erga Deum, tum propter avum meum, & avunculum mihi cognominem, qui universam Ægyptum & civitatem vestram admini-

Α αναθήματα, καὶ τὸν ἐν τοῖς ἱεροῖς κόσμον ὑμῶν ὃ ἀγανακτικῶς εἰκότως, καὶ περὶ μόνων ἀμύνει τῷ Θεῷ, μᾶλλον ὃ τοῖς τῷ Θεῷ κλήμασιν, ὃ ἔτόλμησεν ὑμῖν ἐπιπέμψαι τὰς ὀπίστας, ἀδικῶς καὶ ἀσέβως καὶ ἀσεβῶς ἴσως γεώργιον μᾶλλον, ἢ τὸν κωνσταντίνου διοικῶς, ἑαυτὸν παρεφύλαξεν εἰς μετρώτερον ὑμῖν καὶ πολιτικώτερον, ἀλλὰ μὴ τυραννικώτερον πόρρωθεν προσεφέρετο τέταν ἐνεκεν ὀργισμένοι τῷ Θεοῖς ἐχθρῶ γεωργίῳ, τῷ ἱερῶν αὐτῶν ἐμιανάτε πόλιν, ὅθεν ὑποβάλλει αὐτὸν ταῖς τῶν δικαστῶν ψήφοις ἔγω γὰρ ἐγίνετο ἀνὲ φόνου, ἐδὲ ἀσέβως τὸ πρῶτον δίκη ὃ ἐμμελής, ὑμᾶς μὴ ἀθῶως πάνη φυλάττωσα ἡμωρεμένη μὴ τὸν ἀνίατα δυσσεβήσαντα, σωφρονίζουσα ὃ τὰς ἄλλας πάντας, ὅτι τῶν Θεῶν ὄλγῳ ῥῆσι, καὶ προσέειπεν τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ τὰς ἀνθρώπους δήμους, ὃν ἐδένει τίθει τῆς ἑαυτῶν ὃ ποιῶνται παρέργον διασεβείας τῷ καὶ ἐκείνων ἀμότηα ἀσέβως λέγει τοῖσι ταύτῃ με τῷ ἐπιστολῶν, μικρὰ πρὸς ὑμᾶς ἐπέσειλα καὶ τὸ διάφορον καθανοῦσαί, πόσος μὴν ὑμῶν ἐπαινεῖ ἔγραφον τότε νῦν δὲ, μὰ τὰς Θεούς, ὅφελον ὑμᾶς ἐπαινεῖν, ἐ δυνάμαι διὰ τῶν ἀσέβων. τολμᾷ δὲ ἡμῶν ὡσπερ οἱ κινεῖ ἀνθρώπον σφάξαι ἔτα ὅσα ἀιχμῶνται καὶ φυλάττω καθαράς τὰς χεῖρας καὶ προσάγειν πρὸς τὰς Θεούς, ἀμᾶν καὶ θαρδύσας ἀλλὰ γεώργιον ἀξίον ἢ τὸ τοιαῦτα παθεῖν καὶ τέτων ἴσως ἐγὼ φαίνομαι ἀνὲ χεῖρας καὶ πικρότερα καὶ δι' ὑμᾶς ἐρεῖτε σύμφημι καὶ αὐτός παρ' ὑμῶν εἰ λέγοισι τέτα, ὅσῳ ἐπι συγχωρῶ νόμοι γὰρ ὑμῖν εἰσιν, ἐς ἅς ἡμᾶς μάλιστα μὴ τῶν πάντων ἰδία καὶ σέργεας πλὴν ἐπειὶ συμβαίνει τῶν καθ' ἕκαστον ἴνας ἀσέβων μὲν, ἀλλὰ τὰ κοινὰ γὰρ ἐνομοειδῶς καὶ καὶ πειθαρχεῖν τοῖς νόμοις ὑμᾶς, καὶ μὴ ἀσέβωσιν ὅσα πρὸς ἑξ ἄρχῆς ἐνομισθῆ καλῶς εὐτύχημα γέγονεν ὑμῖν, ἀνδρες ἀγαθοὶ ἄνδρες, ἐπ' ἐμὲ πημελεθῆσαι τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς, ὅς ἀδῶ τῆ πρὸς τὸν Θεόν καὶ διὰ τὸν πάππον τὸν ἐμὸν καὶ ὁμῶν μόνον, ἢ ἤρξεν αὐτῆς τε ἀγγύπια, ἢ τῆς ὑμῶν ἐστὶ

πόλεως, ἀδελφικῶς ὑμῖν ἔνοιαν δποσώζω· ἄστρον, fraternam erga vos charitatem conservo. Certe potestas quæ contemni se non patitur, & severus atque integer principatus, nunquam negligere solet ejusmodi populorum facinora, sed tanquam gravem morbum acerbiorē medicamento purgare. Ego vero ab eas causas quas supra commemoravi, lenius vobis remedium adhibeo, sermonem scilicet & exhortationem. Quibus libentius, uti confido, parebitis: quippe qui & à prima origine, ut audio, Græci estis; & hujus nobilitatis illustrem & eximiam notam in vestris mentibus ac studiis etiamnum retinetis. Proponatur civibus meis Alexandrinis. Atque hæc sunt ab Imperatore scripta.

τὸ γὰρ τῆς ἐξουσίας ἀκαταφρόνητον, καὶ τὸ ἀπηνέστερον καὶ καθαρόν τῆς δόξης, ἐπόσει ἀνὸς δήμου παρῆδέν τόλμημα, μὴ καθάπερ νόσημα χαλεπὸν, πικροτέρῳ διακαθάρασι φαρμάκῳ· προσφέρω δὲ ἐγὼ ὑμῖν, δι' ἁπαστερ ἑναγχῶς ἔφλω αἰτίας, τὸ προσήνεστον, παρῆναισιν καὶ λόγῳ· ὅφ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι πέσειτε μαλλον, ἢ πῆρ ἐσὲ, καθάπερ ἀκίω, τότε δόξαϊόν ἐλλυες, καὶ τὰ νόν δπὶ τῆς ἐν γῆρας ἐκείνης ὑπεσιν ὑμῖν ἀξίολογῶ καὶ γῆραϊῶ· ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τοῖς βδπῆρ δπὶ δέμασιν ὁ χαροκίη· προσεθήτω τοῖς ἐμοῖς πολίταις ἀλεξανδρεῶσιν τοιαῦτα μὲν ἐν ὁ βασιλεύς·

Κεφ. δ'.

CAPUT IV.

Ἐπιγραφὴ ἀναρθεῖσθαι, ἀθανάσιον· κατελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἢ ἀλεξανδρείαν ἰσχυρατικὸς ἦν.

Qualiter Athanasius occiso Georgio Alexandriam reversus, Ecclesiam suam recuperavit.

Ὅτι εἰς μακρὰν ἢ τῆς φυγῆς κατελθὼν ἀθανάσιον, ἀσπύτως ὁ τῶν ἀλεξανδρεῶν λαὸς ἐδέξατο· ἐξώθησαν τότε ἐκ τῆς ἐκκλησιῶν τὰς δρεῖαν δόγματῶ· παρῆδιδόασιν ἢ ἀθανάσιῳ τὰς ἐκκλησίας τόπας· οἱ δὲ δρεῖανζόντες, ἐνοικίσκοις ἀσήμοις σωμαγόμενοι, εἰς τόπον γεωργίας λέκιον προσχειρίζον· ἐν τοιαύτῃ μὲν δὴ κατὰ σάσει τὰ κατὰ τὴν ἀλεξανδρείαν ἦν·

Ἐαυδ multo post, Athanasium ab exilio revertum Alexandrinus populus libenter suscepit; & Arianos quidem Ecclesiis ejecit: Athanasio vero eas tradidit. Porro autem Ariani in ædibus quibusdam vilibus & obscuris conventus agentes, in locum Georgii Lucium quendam substituerunt. Et Alexandria quidem hic rerum status tunc temporis fuit.

Κεφ. ε'.

CAP. V.

Περί λυκίφου καὶ εὐσεβίου.

De Lucifero & Eusebio.

Ἐν ἢ δὴ τὰς δὲ τὸ χρόνον λέκιφου καὶ εὐσεβίου, προσάγματι δ βασιλέως, τῆς ἐξουσίας ἀνακίκλωτο· Λέκιφου μὲν κατὰ τὸν ἐπισκοπῶ, ἢ ἐστὶ πόλις Καρδανίας ἐν σέβιῳ ἢ βρεκέλλων· πόλις δὲ αὐτῆ τῆς ἐν ἰταλία λεγῶν, ὡς μοι καὶ παρῆτερον εἶρηται· ἀμφὼ ἐν τῶν ἀνω θηβῶν τῆς ἐξουσίας ἐπακίοντες, συμβελλῶ ἐποιεῖτο, τίνα τρόπον τὸν τῆς ἐκκλησίας κανόνα διαφθερέμετρον μὴ παρῆδωσιν·

Ἐodem tempore Lucifer & Eusebius, Imperatoris jussu ab exilio revocati sunt: quorum Lucifer quidem, Caralis quæ urbs est Sardinia, erat Episcopus: Eusebius vero Vercellarum quæ civitas est Lygurum in Italia, ut etiam antea dixi. Ambo itaque ex superiori Thebaide ab exilio redeuntes, consilium inter se inierunt, quonam modo Ecclesiasticis legibus subvenirent, nec eas violari impune paterentur.

CAPUT VI.

Quomodo Lucifer Antiochia Paulinum ordinavit.

Placuit igitur, ut Lucifer quidem Antiochiam proficisceretur; Eusebius autem Alexandriam: ut unâ cum Athanasio synodum congregantes; Ecclesiæ dogmata confirmarent. Ac Lucifer quidem Diaconum misit suo loco, per quem pollicitus est assensurum se iis quæ à synodo decreta essent. Ipse vero Antiochiam profectus, perturbatam ejus loci Ecclesiam reperit. Nam populus inter se dissidebat. Non enim solum Ariana hæresis, quæ ab Euzoio fuerat inducta, dirimebat Ecclesiam. Sed & ii, qui Meletium sectati fuerant, ob studium atque amorem erga præceptorem suum, ut antea dixi, se junxerant se ab iis qui in fide idem cum ipsis sentiebant. Lucifer ergo cum Paulinum illis Episcopum ordinasset, inde discessit.

CAPUT VII.

Qualiter Eusebius & Athanasius inter se consentientes, synodum Alexandria congregarunt, in qua Trinitatem consubstantialem diserte pronuntiarunt.

Eusebius vero cum venisset Alexandriam, confestim unâ cum Athanasio synodum convocavit. Convenerunt ergo ex diversis civitatibus Episcopi: & de plurimis rebus valde necessariis inter se contulerunt. Ac sancti quidem spiritus divinitatem illic asseruerunt, eum in consubstantiali Trinitate comprehendentes. Christum vero hominem factum, non carnem modo, sed animam etiam humanam assumplisse pronuntiarunt; quæ quidem sententia olim fuerat Ecclesiasticorum virorum. Non enim novam quandam doctrinam à se primum excogitam in Ecclesiam invexerunt: sed ea sanxerunt quæ & Ecclesiastica traditio ab initio docuerat, & Christianorum Philosophi certissimis argumentis adstruxerant. Ita enim omnes antiqui qui hac de re disputarunt, suam nobis sententiam scriptis proditam reliquerunt. Irenæus certe & Clemens, & Apollinaris Hierapolitanus, & Serapion Antiochenæ urbis Episcopus, Christum qui homo

Κεφ. 5.

Ὁι λυκίφερ ἐν ἀντιοχείᾳ ἤρξαντο, παυλίνον ἐχειροτόνησεν.

Εὐδοκίᾳ ἔν, λυκίφερ μὲν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν ἀντιοχείαν ᾤδωξεν, εὐσέβιον δὲ ἐπὶ ἀλεξάνδρειαν ὅπως ἀνὰ συνόδον ἅμα ἀθανασίῳ ἀθροίσαντες, τὰ τῆς ἐκκλησίας καθήκοντα δόγματ' ἀλυκίφερ μὲν ἐν διακονῇ τὸν αὐτὸ τόπον ἄποστέλλει, δι' ἧς ἐρέξεν ὡμολογεῖται ὑπὸ τῆς συνόδου τυπεύματα αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν ἀντιοχείαν χωρήσας, εὐσεβίον βεβαίως ἐχειροτόνησεν τὴν ἐκκλησίαν ἐδιδραχόμενον τὰ πλήθη πρὸς ἑαυτὰ· ἐγὼ μόνον ἢ ἀρεταίαι αἵρεσις ὑπὸ ἐυζώϊου τυγχάνουσα τὴν ἐκκλησίαν ἐχώρειζεν ἀλλὰ γὰρ καὶ, ὡς ἤδη πρὸς τὴν ἔφην, καὶ οἱ μελετήσαντες ἀκολοθήσαντες, ὡς περὶ τῆς πρὸς τὸν καθηγητὴν, πρὸς τὸς ὁμοφρονῶντας διακρίνοντο· κατὰ τὴν ἐν παυλίῳ ἐπίσκοπον αὐτοῖς, αὐτὸς ἀπεχώρει.

Κεφ. 7.

Ὁι εὐσεβίῳ ἰσοθέως ἀθανασίῳ, συνόδον ἐπιπέποιον παύσασιν ἐν ἀλεξάνδρειᾳ, τρανῶς πῶς τριάδα ὁμοούσιον ἀνακηρύξαντες.

Εὐσέβιος δὲ καταλαβὼν τὴν ἀλεξάνδρειαν, πρὸς αὐτὸν ἅμα ἀθανασίῳ συνεκρέται τὴν συνόδον συνηλθόντες ἐκ τῶν πόλεων ἐπίσκοποι, καὶ αὐτὸς πλείους ἢ ἀναγκαιοτάτων λόγους ἐγύμνασαν· ἐν τῷ τῷ ἁγίῳ πνεύματι θεολογήσαντες, τῆς ὁμοουσιότητος τριάδος ἀνακηρύξαντες, καὶ τὸν ἐναντιοπλήσαντα, ἐμὸν ἑνσαρκον, ἀλλὰ καὶ ἐμὸν ἑνσαρκῶς ἀνδρῶσαν ἐδόκει· ἐγὼ νεαρῶν πρὸς τὴν ἀρεταίαν ἐπιπέποιον τῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσήγαγον, ἀλλὰ ἅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔχει ὁμοουσιότητος τριάδος εἶπεγε, καὶ ἀποδοκιμασθέντων τῶν χριστιανῶν θεοῖς ἐφιλοβουήσασιν ἕτω γὰρ πάντες οἱ παλαιότεροι αὐτὸς τὸν γονυμάσας, ἐγραψον ἡμῖν κατὰ τὸν πονὸν καὶ γερμανοῦς τε καὶ κλήμης, δαυιδῆ νάριος τε ὁ ἱεροπολίτης, καὶ σαραπείων ὁ τῆς ἀντιοχείας πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἐμὸν ἑνσαρκον

ἐνανθρωπήσαντα, ἐν τοῖς ποιηθεῖσιν αὐτοῖς
 λόγοις ὡς ὁμολογέμενον αὐτοῖς φάσκωσιν ἔ-
 μνην ἀλλὰ καὶ ἡ διὰ Βηρύλλον τὸν Φιλαδέλ-
 φίας τὸν ἀραβία ἐπίσκοπον γρηγορήν συνό-
 δος, γράψασα βηρύλλῳ τὰ αὐτὰ πᾶσα δέ-
 δωκεν ὡς ἑρχόμενος ἢ πάντα ἔμνην ἐν τοῖς φερο-
 μένοις αὐτῶν βιβλίοις, ἐμψυχον τὸν ἐνανθρω-
 πήσαντα οἶδεν ἰδικῶς ἢ, ὁ εἰς τὴν γῆσιν αὐτῶν
 πεπονημένον ἔννατον τόμον, τὸ περὶ τῆς
 μυστήριον ἐφανέρωσεν, ἐνθα Ἀδάμ μὲν τὸν
 Χριστὸν, Ἐυαν ἢ τὴν ἐκκλησίαν εἶναι πλατύ-
 τερον καλεσκέασε μάρτυρες τῶν ἀξιο-
 πιστοῖν, ὅτε ἱερός πάμφιλον, καὶ ὁ ἕξ αὐτῶν
 χρηματίζων ἐν ἐβίῳ ἄμφω γὰρ κοινῶν τὸν
 ὡς ἑρχόμενος πᾶσι θεμένοι βίον, καὶ πρὸς τὰς ἐκ-
 κλησίαν ἀπεχθασμένους πρὸς τὸν ἄν-
 θρωπον ἀπαντῶντες, ἐν δόξοις βιβλίοις διπολο-
 γίαν ὑπὲρ αὐτῶν ποιέμενοι, ἔπερῶτον ὡς ἑ-
 ρχόμενος ἐπὶ ταύτῃ τὴν πραγμασίαν ἐλθεῖν
 φασίν, ἀλλὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας μυστικὴν ἐρ-
 μιλίαν πᾶσι θεμένοι κακῶν ἢ οἱ ἐν τῇ
 ἀλεξανδρείᾳ συνόδῳ παρόντες, οὐκ ἀδα-
 σάνισον εἶασαν, φημὶ δὴ τὸ πρὸς ἐπίστας καὶ
 ὑποστάσεως ὅτι γὰρ ὁ κορυβαίης τὸν ἰσπα-
 νία ἐπίσκοπον, ἔμπερῶτον πεποιήμεθα
 μνήμην, ὑπὸ βασιλέως κωνσταντίνου εἰς τὸ
 κατασέσαι τὴν τότε ὑπὸ τῶν ἀραβίων γρηγορήν
 ταραχὴν πρεσβυτέρους, τὸ σαβελλίαν τῶν
 λίβυος ἐκβαλεῖν δόγμα προθυμῶν, τὴν
 περὶ ἐπίστας καὶ ὑποστάσεως πεποιήσιν ζήτησιν, ἢ
 πρὸς αὐτὴν ἐτέρας ἐρεχελίας ὑποθέσεις γέγο-
 νεν ἀλλὰ τότε μὴν ἢ ἐν νικαίᾳ ἐπὶ γρηγορήν
 συνόδου, περὶ τὴν τῆς ζήτησιν ἐδὲ λόγους ἠξίω-
 σεν ἐπεὶ ἢ μετατάσσιν πρὸς τῆς ἐρεχελ-
 λείν ἠθέλον, διαλεῖτο ἐν ταύτῃ τῇ συνόδῳ, περὶ
 ἐπίστας τῆς καὶ ὑποστάσεως τὰ δὲ ἀπεφῆναν
 οὐκ ἐπὶ θεῶν δὲ ἐφασαν ταύταις χεῖρας
 ταῖς λέξεσιν ὑπὸ μὴν γὰρ μὴ ἢ ὀνομάσιν ὑπὸ
 τῶν ἱερῶν γραμμάτων τῶν τῆς ὑποστάσεως
 ὀνόματι καταχρησασθῶν τὸν διπολοῦν τῇ τῆς
 δογμάτων ἀνάγκῃ καθ' ἕτερον ἢ λόγον πρεσ-
 βυτέρων ἀμείνων τὰς λέξεις ἐδογματίσαν, ὅτι
 ἀντὶ τὴν σαβελλίαν δόξαν ἐκβάλλωσιν, ἵνα μὴ
 σενώσιν τῶν λέξεων, ὡς ἐν πρᾶγμα τριώνυ-
 μον νομίζωμεν, ἀλλ' ἕκαστον τῶν ὀνομαζο-
 μένων περὶ τῆς αὐτῆς, ἐν ἰδίᾳ ὑποστάσει θεο-

A factus est, anima præditum fuisse, vel
 ut rem communi omnium consensu re-
 ceptam suis in libris asserunt. Quin &
 synodus quæ propter Beryllum Phi-
 ladelphiz in Arabia Episcopum fa-
 cta est, scribens ad eundem Berillum
 eadem tradidit. Origenes quoque in
 omnibus libris suis, Christum homi-
 ninem factum anima præditum esse
 agnoscit. Sed specialiter in nono tomo
 commentariorum quos scripsit in Gene-
 sin, hujus rei sacramentum exponit ;
 quo loco Adamum quidem Christi, E-
 vam autem Ecclesiæ typum gerere plu-
 ribus verbis asseruit. Hujus rei testes
 sunt locupletissimi S. Pamphilus, &
 qui ab illo cognomen traxit Eusebius,
 Ambo enim cum simul juncti vitam
 Origenis conscriberent, & iis qui ex an-
 ticipata quadam opinione eum aver-
 sabantur, responderent, in præclaris il-
 lis libris quos pro ejus defensione elucub-
 rarunt, Origenem non primum in hoc
 argumento versatum esse dicunt ; sed
 mysticam Ecclesiæ traditionem esse in-
 terpretatum. Cæterum Episcopi qui
 in Alexandrino Concilio aderant, hanc
 præterea quæstionem diligenter exami-
 narunt, de substantia scilicet & hypo-
 stasi. Etenim Hosius Cordubæ Hi-
 spaniarum urbis Episcopus, cujus eti-
 am antea mentionem fecimus, cum
 ab Imperatore Constantino ad hoc
 missus esset, ut excitatum ab Ario
 tumultum extingueret ; dum Sabellii
 Libyensis dogma studet evertere, de
 substantia, deque hypostasi quæstionem
 agitavit : quæ quidem quæstio alteri
 contentioni materiam præbuit. Verum
 Nicæna synodus quæ paulo postea con-
 gregata est, de hac quæstione ne ver-
 bum quidem fecit. Sed quoniam non-
 nulli postea hac de re contendere cœ-
 perunt, idcirco in hac synodo hac de
 substantia, deque hypostasi definita sunt.
 Eas scilicet voces de Deo usurpandas
 non esse. Nam substantiæ quidem vo-
 cabulum in sacris literis nusquam repe-
 riri : hypostaseos autem nomine abutum
 esse Apostolum ob dogmatum necessi-
 tatem. Alia autem ratione has voces
 admittendas esse decreverunt, tunc vi-
 delicet cum opinionem refutant Sabel-
 lii, ne verborum inopiâ, Trinitatem rem
 unam esse putaremus triplici nomine
 appellatam, sed ut potius unumquem-
 que eorum, qui nominantur in Trinita-
 te, Deum in propria persona esse creda-

mus. Et hæc quidem tunc à synodo A sunt decreta. Quid autem nos de sub-
stantia deque hypostasi didicerimus, nihil vetat quo minus hic breviter expo-
namus. Qui Græcam inter Græcos Philosophiam tradiderunt, substanti-
am quidem pluribus modis defini-
runt: hypostaseos vero nullam pror-
sus mentionem fecere. Irenæus qui-
dem Grammaticus in Lexico per ordi-
nem literarum digesto, quod Atticistes inscribitur, hanc vocem barbaram esse affirmat. Neque enim apud quem-
quam veterum scriptorum eam reperi-
ri: ac sicubi fortasse reperiatur, non eo sensu quo nunc sumitur, usurari.
Etenim apud Sophoclem in Tragedia B Phœnice ea vox insidias significat. A-
pud Menandrum verò condimenta: per-
inde ac si quis facem vini in dolio subfi-
dentem appellet *ὀπίσασιν*. Verum licet ab antiquioribus Philosophis hæc vox usurpata non fuerit, sciendum est tamen recentiores ea frequenter usos fuisse pro substantiæ vocabulo. Substantiam porro variis modis definiunt. Quod si substantia definitione circumscriptur, quomodo hac dictione proprie uti poterimus in Deo, qui comprehendi non potest? Evagrius quidem in libro quem Monachicum inscripsit, monet ne de Deo temere & inconsiderate differamus. Divinitatem vero definire proflus vetat, utpote rem simplicissimam. Definitiones enim rerum compositarum esse dicit, idem quoque his utitur verbis. Omnis propositio, aut genus habet quod prædicatur, aut speciem, aut differentiam, aut proprium, aut accidens, aut quod compositum est ex istis. At in sancta Trinitate nihil horum reperiri potest. Quod igitur verbis explicari non potest, silentio adoretur. Hæc Evagrius, de quo quidem infra dicturi sumus. Nos vero, licet quasi excursu quodam à proposito sermone digredientes hæc dixisse videamur, tamen tanquam instituto nostro utilia hic retulimus.

λογοῖτο ταῦτα μὲν τότε ἡ συνόδος. ἃ δὲ ἡμεῖς περὶ ἐξίας καὶ ὑπόστασεως ἴσμεν, ἐδίδακτο κωλύει διαβραχέων εἰπεῖν οἱ τὴν ἐλλειψιν παρ' ἑλλησι θεῖαν ἐνδέμνοι, τὴν μὲν ἐξίαν πολλαχῶς ὠρίσαντο ὑπόστασεως δὲ ἐξίαν ἔννεμα ἐν μνήμῳ πεποιόντι· εἰρηναῖος δὲ ἐξίαν γραμματικῶς ἐν τῷ κτ' εἰρηναῖος ἀπικιστὴ καὶ βάρβαρον ἄποκαλεῖ τὴν λέξιν· μὴ δὲ ἐξίαν ὡς πῶς τῷ παλαιῶν εἰρηναῖος· εἰ δὲ πρὸς ἡμῶν, μὴ ταῦτα σημαίνειν, ἐφ' ὧν καὶ ὡς λαμβάνεται ὡς μὲν γὰρ θεολογία ἐν φοίνικι ἐνέδραν σημαίνειν τὴν ὑπόστασιν· περὶ δὲ ἰωάννου, τὰ καρυκεύματα, εἰ τις λέγοι τὴν ἐν τῷ πίθῳ τῶ οἴκῳ τρυφῆ ὑπόστασιν· ἰστέον μάλιστα ὅτι εἰ καὶ οἱ παλαιὸι φιλόσοφοι τὴν λέξιν παρέλιπον, ἀλλ' ὅμως οἱ νεώτεροι τῶν φιλοσόφων συνεχῶς ἀπὸ τῆς ἐξίας, τὴν λέξιν τῆς ὑπόστασεως ἀπέχρησαν· ἐξίας δὲ τὸν ὄρον, ὡς ἐφάμαρ διαφόρως ἀποδεδάκασιν· εἰ δὲ ὄρον ἡ ἐξίαν λαμβάνεται, πῶς ἐπὶ θεῶν τῶν δυναμένων ἀειληφθῆναι, κυρίως τῆς λέξεως κρησαίμεθα; ἐναγριος δὲ ἐν τῷ μοναχικῷ, περὶ ἐξίας μὲν καὶ ἀπερισκέπτως ἐπιλογεῖν ἀποσυμβεβλέπει ὀρίσασθαι ὡς ἀπὸ τοῦ θεοῦ πάντα ἀπαγορεύει τῶν γὰρ σωφιστικῶν εἶναι τὰς ὄρας φησὶν· ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ταῦτα κτ' λέξιν διδάσκει πάντα ἀπερισκέπτως φησὶν, ἢ γὰρ ἔχει κατηγορούμενον, ἢ εἰδὸς ἢ διαφορῶν, ἢ ἰδίον, ἢ συμβεβηκός, ἢ τὸ ὅτι τῶν συγκείμενον, ἐδὲν δὲ ἐπὶ τῷ ἀγίας τρυφῆ τῶν εἰρημένων ἐπὶ λαβεῖν σωφιστικῶν κωμείδω τὸ ἀρρήτων ταῦτα μὲν ἐν ὁ ἐναγριος, περὶ ἐξίας ὕστερον ἐρέμεν ἡμεῖς ὅτι ἐξίαν ἐν παρεκλάσει δοκῶμεν ταῦτα εἰρηναῖος ἀλλ' ὡς χρησίων τῆ ὑπόστασεως τῆς ἰσορροπίας ἐμνημονεύσαμεν

CAPUT VIII.

Ex Athanasii apologetico de fuga sua.

Eodem tempore Athanasius librum apologeticum quem pro fuga sua defensione jamdudum composuerat, coram familiaribus recitavit. Ex quo lo-

Κεφ. η'.

Ἐκ τῆ ἀπολιπτικῆς ἀθανασίου, περὶ τῆ ἐαυτοῦ φυγῆς.

Aθανάσιος δὲ ἐπὶ τὸν περὶ τῆς φυγῆς λόγον ἀπολοgeticὸν ἔγραψε, ὃν καὶ τῶν παρόρων τότε διεξήλθεν· ἡμεῖς δὲ ἐμνημονεύσαμεν

τὰ χρήσιμα ἑπιωφελῆ, ἐπιβάντα προσγρά-
 φων, τὸν ὅλον λόγον πολὺσιχον ὄντα, ζῆλῆν καὶ
 ἀναλινώσκην τοῖς φιλοπόνοις ἀνήκα· Ἰδ' ἔταυ-
 τα τῶν ἀσεβῶν τὰ βλαμῆματ' αὐτὰ δρωῖτες,
 καὶ μὴ ἐντραπέλιες ἐφ' οἷς παρτέρον κατ' ἡμῶν
 ἐτυροῖν θύσαν κακοῖς, ἐπὶ καὶ νῦν κατηγοροῦσιν
 ἐκφυγεῖν διωθηθέντας αὐτῶν τὰς ἀνδροφόνους
 χεῖρας· μάλλον ἢ ὀδύρην πικρῶς, ὅτι μὴ καὶ
 ἐπιποδῶν τέλειον πεποικῆσσι, καὶ λοιπὸν παρ-
 φασίν· ὁ δὲ γὰρ ὄνδ' ἰσοῖτες, ἀγνωστῆς ὅτι
 καὶ τέτο γογγύζοντες, εἰς ἑαυτοῖς ἐπιστρέφουσι
 μάλλον τὴν μέμνην· εἰ γὰρ φασὶν τὸ φεύγειν,
 πολλὰ χεῖρον τὸ διώκειν· ὁ μὲν γὰρ, ἵνα μὴ δαπο-
 θάνῃ κρυπτεῖ· ὁ δὲ διώκῃ ζητῶν δαποκτεῖναι καὶ
 τὸ μὲν φεύγειν γέγραπ'· ὁ δὲ ζητῶν ἀναρῆσαι,
 παρβαλεῖν τὸν νόμον, ἑμᾶλλον αὐτὸς ἴην πρὸς
 φασιν· φεύγειν παρέχει· εἶπε δὲ τὴν φυγὴν
 ὄνδ' ἰσοῖσιν, ἐντραπέτωσαν πλέον ἑαυτῶς οἱ
 διώκοντες· παυέδωσαν ἐπιβελευοῖτες καὶ παύ-
 οῦσαι καὶ οἱ φεύγοντες· ἐνθυμῶν· ἀλλὰ τὴν ἰδίας
 πονηρίας ἐπαύον· ἔτι καὶ καταβαλεῖν ἕνεκα,
 πάντα πρὸς ἴσασιν· εἰδότες ὅτι τῶν διωκόμενων
 ἢ φυγῆ, μέγας ἔλεγχος ἐστὶν· τῶν διωκόντων
 ἔδει γὰρ τὸν πρῶτον καὶ φιλάνθρωπον φεύγειν,
 ἀλλὰ μάλλον τὸν ἀγρίον καὶ πονηρὸν ὄντα τὸν
 τρέπον πάς γὰρ καὶ ἰσώδωτος καὶ ὑποχρεως, ἀπὸ
 μὲν δὲ Σαὺλ ἐφευγε, πρὸς τὸν Δαβὶδ κα-
 λέσθαι γὰρ διατέτο καὶ ἐτοιμῶς κρυπτομένους αὐ-
 τοῖς ἀναρῆναι παρδάξασιν, ὑπὲρ δὲ μὴ δοκεῖν
 ἔχειν τὴν ἑαυτῶν πονηρίας τὸν ἔλεγχον· ἀλλὰ καὶ
 ἐν τέτῳ δοκεῖσιν τυφλώθειν οἱ πλανώμενοι·
 ὅσω γὰρ ἡ φυγὴ παρδῆλη, τοσάτω πλέον
 ἢ ἐξ ἐπιβεληῆς γιγνομένη παρ' αὐτῶν ἀνα-
 ρεας καὶ ἐξορία, παρφανεστέρα γινώσκει· ἀν-
 τε γὰρ δαποκτείνωσιν, ὁ θάνατος μείζων ἢ χηρῆς
 καὶ αὐτῶν ἀντεπαλιν ἐξορίσασιν, πανταχῶς
 καὶ ἑαυτῶν αὐτοὶ μνημῆα τὴν παρδανομίας
 ἐξάποσ' ἔλλασιν· εἰ μὲν ἐν ἑσώζοντας φρένας
 ἐπέλεπον ἑαυτῶς ἐν τέτοις σιωπεχομένους, καὶ
 τοῖς ἑαυτῶν παρσκοπίοντας λογισμοῖς ἐπὶ
 δὲ καὶ τὸ σωφρονεῖν ἀπάλεσαν, δια-
 τέτο καὶ διώκοντες ἐξάγον, καὶ ζητῶντες ἀνε-
 λεῖν, ἐχ' ὁρῶσιν ἑαυτῶν τὴν ἀσεβείαν· εἰ γὰρ
 λοιδοροῦσιν τὰς κρυπτομένους ἀπὸ τῶν ζη-
 τῶντων ἀνελεῖν, καὶ διαβάλλουσι τὰς φεύ-
 γοντας ἀπὸ τῶν διωκόντων, τί ποιήσασιν

A quædam quæ utilia mihi videntur ac fru-
 ctuosa, hic apponam. Integrum autem
 librum, quia prolixior est, studiosis in-
 quirendum ac perlegendum relinquo.
 Hæc sunt, inquit, impiorum hominum
 facinora. Ista cum agant, nec erube-
 fiant ob ea mala quæ contra nos antea
 machinati sunt, nunc præterea accu-
 sant, quod cruentas ipsorum manus
 effugere valuimus. Immo potius mo-
 leste ferunt, quod nos è medio non su-
 stulerint. Denique vana quædam præ-
 textentes, ignaviam nobis exprobrant;
 ignari se, dum ista garrunt, crimen
 B in seipfos retorquere. Nam si malum
 est fugere, multo pejus est persequi. Ille
 enim abdit se ne occidatur: qui perse-
 quitur ut occidat. Et fugiendum quidem
 esse Scriptura docet. Qui autem per-
 sequitur ut occidat, legem violat, & fu-
 giendi causam ipse aliis præbet. Si ergo
 fugam exprobrant, erubescant potius
 ipsi qui persequuntur. Cessent ab insi-
 diis, & statim fugere desistent hi qui
 fugiunt. Verum illi malitiæ quidem suæ
 nullum finem faciunt. Ut autem com-
 prehendant, omnia moluntur: quippe
 C qui probe sciant, fugam eorum quos
 persequuntur, gravissimum probrum
 afferre persequentibus. Nemo enim
 mansuetum hominem ac benignum
 fugit, sed ferocem & malignum. At-
 que idcirco, quotquot mæsti erant &
 are alieno oppressi, à Saule quidem fu-
 giebant: ad Davidem autem se confe-
 rebant. Quamobrem isti, eos qui se
 occultant, interficere nituntur, ne
 sint qui improbitatem ipsorum pos-
 sint convincere. Verum cum ubi-
 que cæcutiant, hic quoque occæ-
 cati mihi videntur. Quanto enim ma-
 nifestior est fuga, tanto magis cædes
 per insidias eorum patratæ, & exilia
 manifesta omnibus fiunt. Nam si ve-
 ciderint, mors contra ipsos clarius per-
 sonabit. Sive in exilium miserint, in-
 justitiæ suæ monumenta contra seipfos
 ubique statuunt. Quod si sana mente
 præditi essent, sese in his constringi
 viderent, & in suis consiliis impin-
 gere. Sed quoniam mente capti
 sunt, ob eam causam alios perle-
 quendo ipsi raptantur; & dum ali-
 os quærunt ad necem, suam ipsi
 impietatem non vident. Nam si
 vituperant eos qui sese dum ad ne-
 cem quæruntur, occultant; & ca-
 lumniantur eos qui vitant perle-
 cutores; quid, quæso facturi sunt

cum viderint Iacobum quidem fugientem fratrem suum Esau : Moysen vero metu Pharaonis ad Madianitarum regionem se recipientem ? Quid autem garruli isti responduri sunt Davidi, qui fugit Saulem, cum ille percussores è domo sua submisisset ad ipsum interficiendum ; & se quidem abdidit in spelunca: vultum autem suum immutavit, quoad praterisset Abimelech, & insidias evitasset ? Aut quid isti qui temere quidvis effutunt, dicturi sunt cum viderint magnum illum Eliam, qui Deum invocabat & mortuum suscitabat, metu Achabi sese occultare, & ob minas Iezabel fugam arripere? Quo quidem tempore etiam filii Prophetarum qui querebantur ad necem, absconderunt se, in speluncis latentes apud Abdiam. An ista quidem tanquam vetera minime legerunt ? Eorum vero quæ sunt in Evangelio non meminerunt. Nam & discipuli metu Iudæorum, fuga & latebris salutem sibi quaesierunt: & Paulus in urbe Damasco cum ab Etmarcha perquireretur, de muro in sporta demissus, quaerentis manus effugit. Cum igitur sacra Scriptura de sanctis ista commemoret, quam excusationem temeritatis suæ comminicipoterunt. Nam si timiditatem exprobrant, contra seipfos tanquam insani loquuntur. Sin contra Dei voluntatem id illos facere calumniantur, profus ignari sunt sacrarum literarum. In lege enim mandatum erat, ut civitates constituerentur perfugii, quò scilicet ij qui ad necem querebantur quoquo modo possent evadere. In fine autem sæculorum, cum ipse patris sermo qui Moyfi ante locutus fuerat, venisset in terras, rursus hoc mandatum dedit dicens : cum perfecti vos fuerint, ex hac civitate fugite in aliam. Et aliquanto post. Cum ergo videritis abominationem desolationis quæ prædicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto : qui legit, intelligat : tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes. Qui in tecto est, ne descendat, ut tollat aliquid de domo sua. Qui est in agro, non revertatur, ut tollat vestimenta sua. Cum hæc scirent Sancti, hujusmodi vivendi rationem inierunt. Etenim quæ tunc præcepit Dominus, ante corporalem præsentiam suam jam locutus fuerat in Sanctis. Et hæc est univertis

ἄρῳνες τὸν μὲν Ἰακώβ Φεύγοντα τὸν ἀδελφὸν Ἰσαὺ τὸν Ἰωάννην, εἰς μαδιανὰ ἀναχωρῶντα διὰ τὸν φόβον τοῦ Φαραὼ πῆ τοιαῦτα φησὶν ῥηθῆναι ἀπολογίῃ τῷ Δαβὶδ Φεύγοντι τὸν Σαὺλ, διὰ τὸ οἰκίας ἀποσεύλαινα αὐτὸν ἀναρῆθῆναι ἐκρυπτομένη μὲν αὐτῷ ἐν τῷ ἀσπηλάμῳ, ἐκ ἀλλοιῶν δὲ τὸ πρόσωπον ἐαυτοῦ, ἕως ἕ παραλήθη τὸν Ἀβιμέλεχ, καὶ τὴν ἐπιβελὴν ἐκκλήνη πρὸς αὐτὸν εἰπὼν οἱ πάντα λέγοντες ἐν χειρὶ, ταῦτα μὲν Ἠλίαν ὁρῶντες, Ἰππικαλεῖμενον μὲν τὸν Θεὸν, καὶ νεκρὸν εἰείρανα, κρυπτομένην δὲ τὸν Ἀχάμ, ἐφεύγοντα διὰ τὰς ἀπειλάς τῆς Ἰεζαβὲλ τότε δὲ ζητέμενοι καὶ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἐκρύπτοντο, λαθάνοντες ἐν τοῖς ἀσπηλάμοις ὡς τὰ Ἀεθρία ἢ τέτοις μὲν ὡς παλαιῶς ἐκ ἐνέτυχον, τῶν δὲ καὶ τὸ εὐαγγέλιον ἐδεμίαν μνήμην ἔχουσι καὶ γὰρ οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἀνεχώρουν κρυπτομένοι καὶ ὁ Παῦλος ἐν Δαμασκῷ ὡς ἔσθλαρχος (ἡμέμεθ) διὰ τὸν τείχεος ἐν Καργαῶν χαλασάμεθ ἐξέφυγε (ἡμέμεθ) τὰς χεῖρας τῶν τοῖνον γραφῆς τοιαῦτα λεγόντων Ἰωάν ἀγίων, ποῖαν ἀρα πρόφασιν τῶν αἰσίων προφείας ἐξευρεῖν δυνήσονται; ἀντε γὰρ δευτεροὶ ὁρῶσι, καὶ αἰσίων ὡς μαινομένων τὸ τῶν μνημάτων καὶ ἡμῶν ὡς ἀεθρία ἔσθλα ἔσθλα πῶς ἴσασιν, αὐτὰς διαβάλλουσι, ἐκ εἰδότες εἰσι πῶς ἴσασιν τὰς γραφὰς ἐν μνήμας τῶν νόμων, πρὸς τὰς ἡμεῖς ἡν ἐπιλαγῆναι καὶ πόλεως φυγαδὸν διήκουσιν ὑπὲρ τῶν τῶν ἡμεῖς εἰς θάνατον, ὅπως ὁ πόλεος δύνασθαι διασώζουσι τῶν ἡμεῖς αἰσίων ὡς ἀεθρία ἔσθλα αὐτὸς, ὁ τῶν Μωυσῆος λαλήσας λόγῳ τῶ πατρὸς, πάλιν ἐν τῶ ταύτην δίδουσι λέγων ὅταν ἡ θεία κωσιν ἡμῶν ἐκ τῶ πόλεως ταύτης φεύγετε εἰς τὴν ἐτήρησιν καὶ μετ' ὀλίγα φησὶν ὅταν ἐν ἰδῆτε τὸ βεβαίωμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθῆναι διὰ Δανιὴλ τὸν προφήτην, ἕως ἐν τόπῳ ἀγίῳ, ὁ ἀναγνωσάτω νοεῖτω τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη ὁ δὲ τῶ δώματος, μὴ καλαβήτω ἀπὸ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ὅ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπισρεψάτω ἀπὸ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ταῦτα γὰρ εἰδότες οἱ ἄγιοι, τοιαῦτα εἶχον τῶν πῶν ληθείας ἀγωγῆν ἄ γὰρ νῦν προσέταξεν ὁ θεὸς εἰθ, ταῦτα καὶ πρὸ τῶ ἐσθλας παρεστῶν ἐν τοῖς ἀγίοις ἐλάλει καὶ ἐστὶν ὡς ὅτι

ἀνθρώποις εἰς τελειότητα φέρων, ὁ δ' ἂν ὁ Θεὸς
 προσάξῃ, τὸ ποιεῖν διατίστο καὶ αὐτὸς ὁ λόγος,
 δι' ἡμᾶς γινώσκων ἀνθρώπος, κατήξίωσε Ζη-
 ζήμβρος ὡς ἡμεῖς κρυβῆναι, καὶ πάλιν διωκόμε-
 νος φεύγειν, καὶ τὴν Ἰπείραν ἐκκλῖναι ἔπειπε
 καὶ αὐτὸν ὡς ἐκ τῆς πύλης καὶ διψῆν, καὶ τὸ πα-
 ρεῖν, ἔτω καὶ ἐκ τῆς δευτέρας ἐαυτὸν ἐναυρω-
 πήσασθαι ἐξ ἀρχῆς μὴν ἀμαρτῶν γινώσκων ἀνθρώ-
 πος, ὅτε παιδίον ἦν αὐτὸς, διὰ τὸ ἀρθεῖν ἐν εἰ-
 λατῷ τῷ Ἰωσήφ, ἐφερθεὶς τῷ ἀλαβε τὸ παιδίον
 καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεθεῖ εἰς αἴγυπτον μέ-
 λει γὰρ Ἡρώδης (ἦλθεν τὴν ψυχὴν τῆς παιδὸς καὶ
 ἀποθανούσης τῆς Ἡρώδης, φαίνε) δι' Ἀρχελαόν
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀναχωρῶν εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅτε
 τῆς παιδὸς καὶ Θεὸν ἐαυτὸν ἐδέεινε, καὶ τὴν ξηρὰν
 χεῖρα πεποιήκεν ὑγιή, οἱ μὲν Φαρισαῖοι ἐξελ-
 θούσης συμπελαίον ἐποίησαν καὶ αὐτὸς, ὅπως αὐτὸν
 ἀπολέσωσιν ὁ δ' Ἰησοῦς γὰρ ἀνεχώρησεν ἐκεῖ-
 θεν καὶ γὰρ ὅτε τὸν Λάζαρον ἠγάθην ἐκ νεκρῶν,
 ἀπ' ἐκείνης, φησὶ, τῆς ἡμέρας ἐβελύσαντο ἵνα
 ἀποκλείωσιν αὐτόν, ὅτι Ἰησοῦς ἐκέπε παρρησια
 παρὲς πάει ἐν τοῖς ἰσραηλῶσι, ἀλλὰ ἀπῆλθεν
 ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἑρήμης, εἴτα λέ-
 γουσι τῶν σωτήρων, περὶ Ἀβραάμ γινώσκων, εἰώ-
 εἰμι, οἱ μὲν ἰσραηλῶσι ἐλαβον λίθους, ἵνα βάλα-
 σιν ἐπ' αὐτόν, ὁ δ' Ἰησοῦς ἐκρύβη, καὶ ὄξῃσθαι ἐκ
 τῆς ἱερῆς καὶ διελθὼν διὰ μέσων αὐτῶν, ἐπορεύετο
 καὶ παρήγγυ ἔτος ἀεὶ ταῦτα βλέποντες,
 μάλλον δ' ἀκανοῦντες, ἐπεὶ μὴ βλέποντες
 τὸ γεγραμμένον, ἔτελεσι γινώσκων πνεύμα-
 σοι, ὅτι ἐναντία ὡν ὁ κύριος ποιεῖ καὶ διδάσκει,
 βελύον) καὶ φθέρων) καὶ γὰρ ὅτε Ἰωάννης με-
 μαρτύρηκε, καὶ οἱ μαθηταὶ τὸ σῶμα ἔθαψαν,
 ἀκράτος ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ
 εἰς ἑρήμον τόπον καὶ ἰδιαν, ὁ μὲν ἐν κύριος
 ἐποίησεν ταῦτα, καὶ ἔτος ἐδίδασκεν, εἴθε δ' ἔτοι-
 κῶν ἔτος αἰχμηθῶσι, καὶ μέχετ' ἴδ' ἀνθρώ-
 πων σήσωσιν ἐαυτῶν τὴν παρρησίαν, καὶ μὴ
 πλέον μανέντες, ἐγκαλέσωσι, τῶ σωτήρι δει-
 λῖαν, ἀπαξ καὶ αὐτὸ βλασφημεῖν μελετή-
 σαντες, ἀλλ' ἔτε μανομένων αὐτῶν τὸς ἀνε-
 ξέλαι μάλλον δ' καὶ τὰ εὐαγγέλια μὴ νοῦν-
 τες ἐλεγχοῦν) ἐστὶ γὰρ ἡ παρρησία τῆς τοι-
 αῦτης ἀναχωρήσεως καὶ φυγῆς, ἐυλο-
 γῶ καὶ ἀληθῆς ἦν Ἰπὶ μὲν τῶ σωτήρι
 οἱ εὐαγγελιστῶν κειμένῳ ἀπεμνημό-

A hominibus regula, ad perfectionem du-
 cens: ut scilicet quodcumque Deus
 praeceperit, illud faciamus. Hanc ob
 causam ipse Dei sermo propter nos ho-
 mo factus, cum quaereretur, perinde ac
 nos, occultare se dignatus est, & cum
 persecutionem iterum pateretur, fu-
 gere & insidias declinare. Decebat
 enim, ut quemadmodum esuriendo, si-
 tiendo atque patiendo, sic etiam ista
 ratione hominem se factum ostenderet.
 Ab initio enim, simulatque homo fa-
 ctus fuerat, ipse adhuc puer per Ange-
 lum mandavit Iosepho: surgens acci-
 pe puerum cum matre ejus & fuge in
 Aegyptum: futurum est enim ut Hero-
 des querat animam pueri. Mortuo
 autem Herode, metu Archelai eum
 Nazareth secedentem videmus. Post-
 haec cum seipsum Deum ostenderet &
 aridam manum sanitati restitueret, Pha-
 risaei quidem egressi, consilium adver-
 sus ipsum inierunt, ut eum interime-
 rent. Iesus autem re cognita, inde
 discessit. Sed & cum Lazarum a mor-
 tuis excitavit: ab illa, inquit, die con-
 silium coeperunt ut eum occiderent. Ie-
 sus ergo non amplius palam ambulabat
 inter Iudaeos, sed abiit inde in regio-
 nem quae vicina est solitudine. Deinde
 cum dixisset servator: antequam Abra-
 ham fieret, ego sum: Iudaei quidem
 sumpsere lapides, ut in eum confice-
 rent. Iesus autem occultavit se & egres-
 sus est e templo, & transiens per me-
 dium illorum abiit, atque ita evasit.
 Haec illi cum videant, aut potius audi-
 ant; neque enim vident, nonne juxta
 id quod scriptum est, igne comburen-
 di sunt, eo quod contraria iis quae Do-
 minus fecit & docuit, ipsi & moliantur
 & dicunt. Denique cum Ioannes mar-
 tyrium pertulisset, & corpus ejus a
 discipulis sepultum esset, Iesus hoc audi-
 to ascendens in navem, secessit in locum
 desertum. Et Dominus quidem ita fecit
 & docuit. Isti vero utinam vel sic eru-
 bescerent, & adversus homines tantum
 temeritatem suam exercerent, vel ulte-
 rius in sania progressi, Domino ipsi timi-
 ditatem exprobrarent, semel edociti
 contra illum impie loqui. Verum eos in-
 sanientes nemo unquam feret, Imo po-
 tius ignati evangeliorum ab omnibus
 convincuntur. Est enim huiusmodi
 secessus ac fuga rationi consentanea ac
 verissima causa: quam in servatore qui-
 dem extitisse Evangelistae commemora-

runt. Nos vero ex eo cōjicere debemus, A eandem quoq; fuisse in omnibus sanctis. Quippe illa quæ humano more de Ser- vatore nostro dicta sunt , ad commune hominum genus referre oportet. No- stram enim naturam ille suscepit, & in- firmitatis nostræ affectiones in seipso declaravit. Quod quidem Ioannes pro- didit his verbis: Querebant eum appre- hendere; sed nemo misit in eum manus, quia nondum advenerat hora ejus. Cer- te antequam hora illa venisset , matri quidem suæ dixit ipse : nondum venit hora mea. Iis vero qui fratres ejus appellabantur: nondum, inquit, adest tempus meum. Cum autem tempus jam advenisset, dixit Discipulis: dormi- te nunc & requiescite. Ecce enim ap- propinquavit hora, & filius hominis tra- detur in manus peccatorum. Neque igitur antequam tempus venisset, com- prehendi se permisit; neque cum tem- pus adesset, sese occultavit: sed ultro se- metipsum tradidit insidiatoribus. Ita etiam beatissimi Martyres, in persecu- tionibus quæ subinde ingruerant, se gesserunt. Et fugiebant quidem cum persecutionem paterentur, atq; in late- bris perseverabant. Deprehensi vero, C martyrio perfungebantur. Hæc ab Atha- nasio dicuntur in apologetico quem de fuga sua conscripsit.

ἴδουσιν· δεῖ δὲ ἡμᾶς ἐν τῷ ἐπι πάντων τῶν ἁγίων τὴν αὐτὴν λογίσεσθαι· ἀ γὰρ ἐπὶ τῷ σαρ- τῆρ ἁνθρωπίνῳ γέγραπται, ταῦτα τῷ κα- νὼν ἔχει τῷ ἁνθρώπῳ ἀναφέρεισθαι πρὸς τὸ κεῖ· τὰ γὰρ ἡμῶν ἐκεῖν ἁνεδέξατο, καὶ τῆς ἡμετέρας ἀδελφείας πάθη ἐνεδέξατο· ἅπτε ὁ Ἰωάννης ἔγραφεν ἕτως· ἐζήτην ἐν αὐ- τὸν πάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ὅτι ἔτι οὐκ ἔληλυθει ἡ ὥρα αὐτοῦ· καὶ γὰρ καὶ πρὸ τῆς ταύτης ἔλθειν, ἔλεγε αὐτὸς τῷ μητρὶ μητρὶ, ἔτι οὐκ ἔληθεν ἡ ὥρα μετὰ τοῖς ἐπι- χρηματίσασιν ἀδελφοῖς αὐτοῦ, ὁ ἐμὸς καιρὸς ἔτι οὐκ ἔστι· πάλιν τὸ ἐλθόν· τὸ καιρὸν, ἔλεγε τοῖς μαθηταῖς· καθύπερθε λατρεῖτε καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ γὰρ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται ἐν χεῖρας ἀμαρτωλῶν· ἔτι δὲ πρὸ τῆς τῶν χει- ϶ν ἔλθειν, ἤφειν ἑαυτὸν κερταῖσθαι· ἔτι καιρὸς παρῆν, ἐκρύπτετο· ἀλλὰ καὶ ἡ ὥρα ἐλάτῃ ἐδίδοτο τοῖς ἐπιβλεούσιν· καὶ οἱ μακάριοι μάρτυρες, ἐν τοῖς καιροῖς διωγμοῖς ἐφυλάτῃ καὶ διωκόμενοι μηδ' ἐφύγον, καὶ λαθάνουσιν ἐκαρτέρου ἀθανάτου· ἐν τῷ καιρῷ τῆς φυγῆς ἀπολογί- κῶς διεξήλθεν.

CAPUT IX.

Quomodo Eusebius post Synodum orthodoxorum apud Alexandriam Episcoporum, Antiochiam reversus, cum Catholicis illic dissidentes ob Paulini ordinationem reperisset, nec eos ad concordiam revocare posset, abscessit.

Eusebius vero Vercellensis Episcopus, statim post synodum Alexan- D dria digressus, Antiochiam perrexit. Cumque illic Paulinum quidem à Luci- fero ordinatum, plebem vero inter se dissidentem reperisset: Nam Meletii fautores separatiū conventus agebant; commotus eò quòd ordinationi illi non omnes consentirent, apud se quidem factum damnavit. Sed ob reverentiam erga Luciferum, rem dissimulans ab- scessit; pollicitus se in Episcoporum Concilio cuncta emendaturum. Post- ea tamen cum magnopere laboras- set, ut partes dissentientes ad con- cordiam reduceret, id perficere non

Κεφ. θ.

ὡς μὲν πάλιν ἐν Ἀλεξανδρίᾳ τῷ τῷ ἐμοῦ καιροῦ σωθῶν, ἐξῆλθε ἐπὶ ἀντιχρῆσται ὑπερβίβας, καὶ τὸς ἐπι- χεῖς διαρρηκνύσας ὑπὸ τῶν παυλινῶν χειροτονίαι, καὶ τῶν τῶν ἐπιβίβας μὴ διωκτικῶν, ὑπαν- χύρῃσεν.

Εὐσεβίου δὲ ὁ βρεκελλῶν ἐπίσκοπος ἐπὶ τὴν ἀντιόχεια ἄρῃσεν ὑπὸ τῶν τε παυλινῶν καὶ λεκίφερον χειροτονθέντα, τῶν πλείων διεσπῶντα· οἱ γὰρ μελιτώσας ἀπολο- γιστῆς ἰδίᾳ σωθήσονται· ταρραχεῖς ὅτι τῇ μητρὶ χειροτονία μὴ πάντες σωθήσονται, καὶ ἡ μητρὶ καθ' ἑαυτὸν τῶν χρονοῦσιν τῇ τῶν καιρῶν κίφερα αἰδοῦσιν ὑπὸ τῶν ἀνεχώρησεν, ἐπι- γελάμενος ἐν συνεδρίῳ ἐπισκόπων τὰ νόμιμα διορθώσασθαι καὶ μὲν ταῦτα πᾶσι πρὸς τὴν ἐμὴν ἐνώσασιν τῶν διεσπῶντων.

ἰχθυον ἐφθασε ἡ μελίπυρος τῆς Ἰσορίας ἐπανεληθὼν καὶ ἐνυρῶν ἰδίᾳ συναγωγῶν τὰς σωεληθῶνας αὐτῶν, τῶν παρὰ τὸν αὐτὸν ἄλλὰ τῶν μὴ ἐκκλησιῶν ἐκράτει ἐνζώϊον, ὁ τῆς φρενῶν παρὰ τὸν Ἰσορίαν Παυλῖνος τε μίαν τῶν μικρῶν ἐνδὸν τῆς πόλεως ἐκκλησιῶν εἶχεν, ἧς αὐτὸν ἐνζώϊον αἰδοῖ τῆς παρὰ αὐτὸν ἐκκλήσεως μελίπυρος ἡ ἐξω τῶν πυλῶν τῆς πόλεως τὰς συναγωγὰς ἐποιεῖτο τότε μὲν δὴ ἔτι τῆς ἀνισορίας ἐνζώϊον ἀνεχώρησε λέκιφρος ἡ πυθόμυρος μὴ δὲ χροῶν ὑπὸ ἐνζώϊον τὴν χειροτονίαν αὐτῶν, ὕβριν ἠγάτο, καὶ δεινῶς ἠγανάκει διεκρίνετο ἐν κοινῶν ἐνζώϊον καὶ τὰ τῆς συνόδου φρενῶν, ἀποδοκιμάζει ἐκ φιλονεικίας ἐβέλετο τὰ τα ἐν καιρῶν λύπης λεγόμενα, πολλὰς τῆς ἐκκλησίας ἀπέσπασε καὶ γινεῖ πάλιν λέκιφρον ἠγανάκει ἀίρεσις ἄλλα λέκιφρος τὸν ὄργην ἀποπληρώσει ἐκ ἰχθυον ἐδέετο γὰρ ταῖς αὐτῶν ἀπολογίαις, διὸν ἀποσεύλας τὸν διάκονον, ἐξέειπεν τὰ ὑπὸ τῆς συνόδου τυπέμυρα καθυπέχετο διότι αὐτὸς μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας φρενῶν, εἰς τὴν σαρδανίαν ἐπὶ τὸν οἰκίον Ἰσορίαν ἀπεχώρει οἱ ἡ παρὰ τὸν συλλυπηθῆτες αὐτῶν, ἐπὶ καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας χωρίζον ἐνζώϊον μὲν δὲ ἰταλίας ἀγαθῶν ἰατρῶν καὶ τὴν ἀνατολὴν τὰς παρὰ τὸν ποταμὸν, τὰς ἠδεντικῶτας παρὰ τὴν πῖσιν ἀνελάμβανε, σοικῶν καὶ διδάσκων τὰ ἐκκλησιαστικὰ κηρύματα μετὰ τὸν ἐκείθεν, ἐπὶ τὴν ἰταλίαν παρὰ τὸν, καὶ ἰταλίας ἐπὶ τὰς, τὰ αὐτὰ διεπέσθητο.

Apotuit. Interea vero Meletius ab exilio regressus est. Qui cum sectatores suos seorsum à reliquis collectas agere deprehendisset, eis praefuit. Sed Euzoiius quidem Arianæ perfidiæ antistes Ecclesius potiebatur. Paulinus vero unam duntaxat ex minoribus Ecclesiis intra urbem obtinuit, ex qua illum Euzoiius reverentia viri commotus, non eiecerat. At Meletius extra urbis portas plebem colligebat. Ad hunc igitur modum Eusebius tunc temporis Antiochia discessit. Lucifer vero cum ordinationem suam ab Eusebio susceptam non esse intelligeret, eam rem contumeliæ loco ducens, permoleste tulit. Proinde ab Eusebii communione sese abjunct, & ea quæ à synodo decreta fuerant, studio contentionis adductus, cepit reprehendere. Hæc dum per tempus discordiarum geruntur, multos ab unitate Ecclesiæ segregarunt. Quippe nova tunc exorta est hæresis eorum qui Luciferiani dicuntur. Verum Lucifer iram suam explere non valuit. Constrictus enim suis ipsius pellicitationibus tenebatur, quibus per Diaconum missis sponderat, se decretis Concilii assensurum. Itaque ipse quidem Ecclesiasticam retinens fidem, in Sardiniam ad propriam sedem recessit. Hi vero qui unâ cum ipso primum fuerant exulcerati, hæcenus ab Ecclesia segregati permanent. At Eusebius instar præstantis cujusdam medici, Orientis provincias peragrans, eos qui in fide infirmi erant ad integram valetudinem restituit, Ecclesiasticâ doctrinâ eos instituens atque erudiens. Inde digressus, in Illyricum venit, tandemque in Italiam delatus, idem agere perleveravit.

Κεφ. ι.

Περί Ἰλαρίου ἡ πυθόμυρος ἐκκλήσεως

Εφθάκει ἡ ἐκκλήσεως, ὁ πυθόμυρος ἐπὶ σκοπῶν, πόλις ἡ αὐτῆς διδασκῶν ἀκτινῶν, πρὸ καλαβεβλημῶν τὰ τὸ ὁμοδόξου πῖσεως δόγμα, τοῖς τε ἐν ἰταλία καὶ γαλλία ἐπισκόποις καὶ γὰρ παρὰ τὸν Ἰσορίαν ἐπανοίον, καλεῖται φρενῶν τὸς τόπος ἀμφὸς μὲν ἐν ἰταλίας τῆς πῖσεως συναγωγῶν ἰταλίας τε καὶ ἐλλόγιμον ὦν, βιβλίους τῆς ῥωμαίων γλώττη τὰ ὁμοδοξία παρέδωκε δόγμα.

CAP. X.

De Hilario Pictavorum Episcopo.

Sed præverterat eum Hilarius Pictavorum, quæ secundæ Aquitanie civitas est, Episcopus, & cunctis per Galliam sacerdotibus rectæ fidei dogmata jam ante insinuerat. Prior enim ab exilio revertus, ad illas regiones pervenerat. Ambo igitur pro fide fortiter propugnarunt. Hilarius vero utpote disertissimus, libris Latino sermone scriptis fidem consubstantialis asseruit.

Z iij

in quibus & fidem illam abunde confirmavit, & Arianorum dogmata validissime confutavit. Sed hæc aliquanto post revocationem eorum qui relegati fuerant, contigerunt. Per idem tempus Macedonius, Eleusius, Eustathius atque Sophronius, cum cæteris ejusdem sectæ qui communi vocabulo Macedoniani dicebantur, crebra concilia variis in locis fecerunt. Et convocatis iis qui apud Seleuciam ipsorum partibus adhererant; alterius partis Episcopos, Acacianos scilicet anathemate damnarunt: rejectaque fide Ariminensis Concilii, eam quæ Seleuciæ recitata fuerat, confirmarunt. Hæc autem ipsa est quæ prius Antiochiæ fuerat expostita, ut in superiori libro commemoravi. Cumque à nonnullis interrogarentur hoc modo: vos qui Macedoniani vocamini, si aliud in fide sentitis quam Acaciani, cur cum illis hæcenus tanquam idem vobiscum sentientibus communicastis? per Sophronium Pompejopolis Paphlagoniæ urbis Episcopum ita responderunt: Occidentales quidem consubstantialis errore quasi morbo quodam implicati tenebantur: in Orientis autem partibus Aetius fidei doctrinam adulterans, dissimilis substantiæ opinionem invexerat. Utraque porro sententia impia erat. Nam illi quidem distinctas patris ac filii personas in unam temere cogebant, & consubstantialis vocabulo, quasi quodam pravitatis vinculo colligabant. Hic vero naturæ Filii cum natura patris conjunctionem penitus divellebat, inducto dissimilis substantiæ vocabulo. Cum igitur hæc duæ sententiæ in oppositum utrimque labantur excessum, mediam inter utrasque sententiam pietati veritati que magis congruere judicavimus, eam scilicet quæ filium patri similem esse statuit secundum hypostasin. Hæc sunt quæ Macedoniani ad illam interrogationem per Sophronium responderunt, quemadmodum tradit Sabinus in Collectione gestorum synodaliū. Verum in eo quod Aetium velut auctorem opinionis Anomeorum, non autem Acacium insimulant, veritati fucum facere videntur, dum partim Arianos, partim homotianos nituntur effugere. Etenim luis ipsorum verbis convincuntur, quod novitatis studio ab utrisque discesserint. Verum de his hæcenus.

Α δι ὧν ἰκανῶς μὲν τῶ σωῆσθι διωαῖς ἡ
 καὶ τῶν ἄλλων δογματῶν καθήψατο ταῦτα
 μὲν ἐν μικρῶν ἕσπερ μὲν τὴν ἀνάκλησιν τῶν
 ἄλλοιῶν ἐγγέλο' ἰσέον ἡ, ὅπῃ τὸν δὲ τὴν
 χρόνον οἱ πατρὶ μακεδόνιον καὶ ἐλεύσιον, εὐσθ
 δὶόν τε καὶ σωφρονίον, πάλλες ἐκ τῆς ἐνός μακε
 δονίαν οἱ χηματίζοντες, σωθῶδες σωεχέ
 ἐν διαφόροις ἐποιεῖντο τόποις καὶ συγκαλέ
 τες τὰς ἐν σελευκίᾳ τῆ αὐτῶν ἀποκεθῆσαι
 τας γῶμη, τὰς τῆ ἑτέρας ἀνεθεματίζον μέ
 ρας, λέγω δὴ τὰς πατρὶ ἀκάκιον καὶ τὴν ἐ
 δριμῆνῶ πῆν ἐκβάλλοντες, τὴν ἐν σελευκίᾳ
 ἀναγνωθεῖσαν ἐκέρην αὐτῆ ἡ ἢ ἐν ἀλλο
 χεῖα ἡδὴ πρότερον ἐληθεῖσα, ὡς ἐν τῶ πρ
 τῆτε βιβλίῳ πεποήμεθα μνήμην ἐρωτή
 τες γὰρ ὑπὸ πῶν ὑμεῖς, Φησί, οἱ μακε
 νίαν οἱ χηματίζοντες, εἰ ἕτερα φρονητε τῶ
 πατρὶ ἀκάκιον, πῶς αὐτοῖς ἀχεῖ νῦν ὡς ὁμο
 ξοῖς ἐκοινωνεῖτε πρὸς ταύτην τὴν περὶ τῶν
 κείνων διὰ σωφρονίᾳ τῆ Πομπηῖας πόλι
 τῆς ἐν παφλαγονίᾳ Ἐπισκόπου, τὰ δὲ οὐ
 τὴν δύσιν, Φησὶν, ὁ νόσεν τὸ ὁμοξοῖον ἀε
 ἡ ἐν τῆ ἀνατολῇ, παρὰ χαρῆς εἰσῆγαγε
 καὶ ἔσιαν ἀνόμοιον καὶ ἢ ἐκνομα ἀμο
 ρα' οἱ μὲν γὰρ ἀτάλως τὰς ἰδιαζέσας ὑ
 εἰσέσεις πατρὸς καὶ ἡ σωῆπλεκον εἰς εὐ
 τα, τὰ τῆ ὁμοξοῖᾳ ὀνόματι χερδῆ καὶ
 δεσμῶν οἱ ἡ καὶ σφόδρα τῆς τῆ ἡ πρ
 τὸν πατέρα φύσεως δύσα τὴν οἰκειότητα,
 τῆ ἀνομοῖς καὶ ἔσιαν ὀνόματι ἀμφο
 ἡ εἰς πολλὴν τῶν ἐναντίων πηπύσων ἀκρότη
 ἡ μέση ἀμφοῖν ὁδὸς ἰκανῶς ἡμῖν ἐφάπ
 τῆς ἀληθείας ἔχεν εὐσέβειαν, ὁμοιον λέ
 σατὸν ὑὸν τῶ πατρὶ καθ' ὑπόστασιν ταῦ
 τα μὲν ἐν οἱ μακεδονίαν οἱ πρὸς τὴν πε
 διὰ σωφρονίᾳ ἀπεκέρωντο, καθὰ ὁ σαδῶ
 ἐν τῆ σωαγωγῇ τῶν σωδοκῶν Φησὶ δὲ
 τῆ μέψαδ' ἀετιον ὡς τῆ ἀνομοῖς δὲ
 γόν, καὶ μὴ τὰς πατρὶ ἀκάκιον, φαίνον
 ζῶντες τὴν ἀλήθειαν, δοκῶντες ἐν μέρει
 δριανῶς ἐκκλίνειν, ἐν μέρει ἡ τὰς φρο
 τας τὸ ὁμοξοῖον ἐλέγχον ἡ διὰ τῆς ἰ
 φωνῆς, ὅπῃ ἀμφοτέρων καινολομῶν
 ἐξέδυσαν τὸσαῦτα δὴ καὶ πατρὶ τῶν
 λέχθω

A

Κεφ. ια'.

α. ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανὸς, χριστιανὸς τὸν χριστιανὸν
ἐκείνον.

Ο Μέντοι βασιλεὺς Ἰουλιανὸς καὶ δὲρχας
ἠδὺς τοῖς πᾶσιν Φανείς, παρθαίνων ἔ
πᾶσιν ὁμοῖοι ἐδείκνυτο ἀλλ' ἔνθα μὲν διαδο-
λή τις κ' κωνσταντίνος ἐγίνετο, παρθυμότητα τοῖς
χριστιανοῖς τὰς αἰτήσεις παρείχεν ὅπως ἢ μὴ
τῆτο ἦν, τὸ οἰκίον μίτος, ὁ κοινὴ κ' πάντων
χριστιανῶν εἶχε, φανερώς πᾶσιν εἶπε δὲ ἔκινεν
αὐτὰ γὰρ ναυαρχικῶν μὲρ τῶν ἐν κυζίκῳ
ἐκκλησίαν ὑπὸ ἐυζοῖου εἰς ἐδαφ' ὁ καθαι-
ρεθεῖσαν, οἰκοδομηθῆναι κελεύει, καὶ ἀδίκην
βαρυάτλων ἔπιθεῖς ἐλασίου τῆ τῆδε ἑπισκό-
πῳ, μὴ μὴ ἐνός δύο μιλίων οἰκίαις ἀναλώ-
μασι τῶν οἰκοδομῶν ποιήσῃ. τὸν μὲντοι
ἐλλωισμὸν συγκεκέρται καὶ τὰ μὲν ἑσθ' τῶν
ἐλλήνων, ὡς ἐφ' ἡν, ἠέως κ' εὐσίαν δὲ ἐπε-
τέλει τῆ κωνσταντίνου πόλεως τύχη δημοσίᾳ ἐν
τῇ βασιλικῇ, ἔνθα καὶ τὸ τῆς τύχης ἰδρυταί
ἀγαλμα.

CAPUT XI.

Quomodo Imp. Iulianus pecunias à Chri-
stianis exegerit.

CÆterum Imperator Iulianus, cum
initio imperii cunctis lenis ac placi-
dus visus esset, progressu temporis non
eundem se erga omnes præbuit. Ubi-
cunque enim occasio dabatur obtre-
ctandi Constantio, Christianorum pe-
titionibus annuebat. Ubi vero ista oc-
casio minime suppetebat, privatam odi-
um quod contra universos Christianos
conceperat, palam omnibus ostende-
bat. Statim igitur Ecclesiam Novatia-
norum in urbe Cyzico, quam Euzoiius
solo æquaverat, instaurari juber: gravis-
simam multam Eleusio ejus civitatis Epi-
scopo indictam, nisi intra bimestre spa-
tium suis sumptibus illam restituisset.
Gentilium aut religionem omni studio
promovere cœpit. Ac templa qui-
dem Paganorum aperuit, ut antea dixi,
Ipse vero Genio urbis Constantinopoli-
tanæ hostias publice immolavit in Bas-
ilica, in qua positum est simulachrum
Genii publici.

Κεφ. ιβ'.

π. εἰ μάλιστα ἐπιπέσει χαλκηδόνος.

Τότε δὲ καὶ μάλιστα ὁ τῆς ἐν βιθυνία
χαλκηδόνος ἑπισκόπος χριστιανὸς
μὲν ἦν γὰρ δὴ πρὸς τὰ γῆρα ὑπόχρυσιν
ὀφθαλμῶν ὑπομείνας πολλὰ τὸν βασιλέα
παρθεύων παρθεύεισε, τὸν ἀσεβῆ καλῶν,
τὸν δὲ πρὸς ἀτὴν κ' ἀθεῖον ὁ ἢ λόγους τὰς ὑβρεις
ἠμύνετο, τυφλὸν καλέσας καὶ σέκ' ἂν, φη-
σιν, ὁ γαλιλαῖος σε Θεὸς θεραπέυσει σέ
γαλιλαῖον γὰρ εἰσθεῖ ὁ Ἰουλιανὸς καλεῖν τὸν
Χριστὸν, καὶ τὰς χριστιανὰς γαλιλαίας ὁ ἢ δὴ
μάεις, παρρησιαίτερον πρὸς τὸν βασιλέα
ἀπήνησεν εὐχαριστῶ, φησὶ, τῷ Θεῷ τυ-
φλάσαι με, ἵνα μὴ ἴδω τὸ πρόσωπόν σε
ἕως ἐκπεπαικὸς πρὸς τὴν ἀσεβείαν ἔδεν
πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο δὲ φησὶ
ἢ καὶ τῆτον μείρηξ' ἑώρακὸς γὰρ τὰς ἐπι-
διοκλητιανῆ μαρτυρίας ὑπὸ τῶν χρι-
στιανῶν ἡμῶν, παρθεύμως τὸ παρθεύειν

CAPUT XII.

De Mari Episcopo Chalcedonensi.

QUO tempore Maris Chalcedonis
Bithyniæ urbis Episcopus, per-
ductus ad Imperatorem: nam cum esset
profecta admodum ætate, oculorum
luffusione laborabat: illum graviter ob-
jurgavit; impium & apostatam vocans,
& religionis expertem. At ille convi-
ciis reddens convicia, cæcum eum ap-
pellavit. Neque vero, inquit, Deus
tuus Galilæus te unquam sanaturus est,
Quippe Iulianus Christum Galilæum,
& Christianos Galilæos appellare con-
sueverat. Maris contra majore cum fida-
cia Imperatori respondens. Gratias,
inquit, ago Deo qui me luminibus or-
bavit, ne viderem vultum tuum, qui
in tantam prolapsus es impietatem. Ad
hæc Imperator tum quidem nihil re-
spondit. Sed postea cum graviter
ultus est. Nam cum videret eos,
qui regnante Diocletiano martyrium
subierant à Christianis honorari,
multosque animadvertet alacti

animo ad martyrium contendere; quasi hoc ipso Christianos ulcisci volens, aliam ipse vitam ingreditur. Et nimiam quidem crudelitatem illam, quae Diocletiani temporibus viguerat, declinavit: nec tamen à persecutione profus abstinuit. Persecutionem enim appello, cum homines quiete & pacate degentes qualicumque modo infestantur. Infestavit autem eos hac ratione. Legem tulit, ne Christiani humanioribus disciplinis instituerentur: ne si linguam, ut aiebat, acuisent, Gentilium Dialecticis expeditius responderent.

CAP. XIII.

De tu multuquem Pagani contra Christianos excitaverunt.

Interdixit etiam ne in palatio militarent, qui Christianam religionem abjicere & simulacris sacrificare nollent. Ad hæc ne Christiani regendas provincias acciperent. Quippe, aiebat, lex ipsorum gladio uti vetat ad verus eos qui capitale supplicium commeriti fuerint. Multos præterea partim blanditiis, partim muneribus, ad sacrificandum impulit. Confestim igitur tum qui veri, tum qui falsi Christiani essent, tanquam in fornace probati, omnibus C ex animo Christiani erant, libenti animo cingulum deposuerunt, quidvis ferre parati potius quam Christum negare. Inter hos fuere Iovianus, Valentinianus & Valens, qui postea imperium tenuerunt. Ceteri vero qui non ex animo Christiani erant, sed divitias & honores hujus sæculi veræ felicitati præferabant, sine ulla cunctatione ad sacrificandum se contulerunt. Ex quorum numero fuit Ecebolius Sophista urbis Constantinopolitanæ. Qui quidem ad Imperatorum mores sese fingens atque D accommodans, Constantio quidem regnante, Christianam se religionem ardentissime colere simulavit: Juliano vero temporibus, Gentilium superstitioni supra modum addictus apparuit: post obitum autem Juliani, rursus Christianam religionem profiteri voluit. Etenim pro foribus Ecclesiæ se pronum abjiciens, his vocibus usus esse dicitur. Calcate me ut fal inspidum. Hujusmodi fuit Ecebolius; sicut antea levis atque inconstans, ita etiam postea. Per idem tempus Imperator, cum Perfas

Ἰπὸ μαρτυρήσασιν πολλὰς ἡμετέρας ἀμνηστέων ἀποπέσει τὰς χριστιανὰς ἀμνηστέων, Ἰπὸ ἐτέρων ἐτρέπετο καὶ τὴν μὴν ὑπερβάλλουσιν ἐπὶ διοκλητιανῶν, ὡς ἔτα Ἰπὸ ἐτρέπετο ἔμω πάντη τῆ διώκειν ἀπέγειο διωγμὸν ἢ λέγω, τὸ ὅπως ἐν ταρῶν τὰς ἡσυχάζοντας ἐτάραξε ἢ ὡς νόμω ἐκέλευε, χριστιανὰς παμδύσεως μὴ μὴ τέχην ἵνα μὴ, φησὶν, ἀκονώμενοι τὴν γλῶσσαν, ἐτοίμως πρὸς τὰς διαλεκτικὰς τῶν ἑλλήνων ἀπαντήσω

Κεφ. ιγ'.

Περί τῆς παραχρῆς ἢ ἐποίησαν οἱ ἕλληνας κατὰ τῆς χριστιανῶν.

Εκέλευε ἢ, μὴ ἢ κατὰ τὰ βασιλεῖα ἐσραλεύεσθαι τὰς μὴ βυλομέδους καὶ τολπιῖν μὲν τὸν χριστιανισμόν, ἐπὶ τὴν δὲ τοῖς ἀγάλμασιν ἔρχεσθαι μὴ μὴ χριστιανὰς τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχιεπισκοπῶν, λέγων ὡς κελεύει νόμος ἡμετέρος ἕξ ἡμετέρας τὸν ἀξία θανάτου πεπρωμένων πολλὰς ἢ καὶ κολακείας καὶ δωρεαῖς ἐπὶ τὸ δύναι ἀπετρέπετο καὶ κα γὰρ ὡς ἐν χονδρτικῶν, οἷτε ὄντες χριστιανοὶ καὶ οἱ νομιζόμενοι, φανεροὶ πεπρωμένοι ἐγένοντο οἱ μὲν γὰρ ὁρῆθαι γνώμην χριστιανίζοντες, ἐνδυμότεροι τὴν ζώνην ἀπὸ θεοῦ, πάντα μάλλον ὑπομένειν ἢ ἀποδοῦναι τὸν χειρὸν ἀρῆμενοι ἐν τέτοις καὶ ἰοδιδανός, εὐαγγελιστῶν τε καὶ εὐαγγελιστῶν, ὡς ἔτα ἡμετέρας βασιλεύσαντες ἔτεροι ἢ ὅτι μὴ τὴν γνώμην ἐχριστιανίζον, ὅτι τὰ χρηματὰ τὴν ἐνταυθα πηλὴν, τῆς ἀληθῆς ἐυδαιμονίας ἀποκρίναντες, μὴ μελλήσαντες περὶ τὸ δύναι ἀπέκλινον ὡν εἰς ἦν καὶ ὁ κωνσταντινῶν πόλεως θεοφίης ἐκκεῖν ὡς τοῖς τῶν βασιλέων ἐπόμνη, Ἰπὸ μὴν καὶ σαυλῆ διαπύρως χριστιανίζων ὑπεκρίθη Ἰπὸ ἢ Ἰουλιανῶν, γοργὸς ἐλλῶν ἐφανέτω αὐτῆς μὴ Ἰουλιανῶν, χριστιανίζων ἢ Ἰουλιανῶν γὰρ αὐτὸν περὶ τῆς πύλης ἐυκλήριος οἶκος, πατήσαί με, ἔβου, ἄλλας τὸ ἀναίδητον. τοῖς τῶν μὲν ἐν τῶν φῶ καὶ ἐυχερῆς ἐκκεῖν ἀπετρέπετο καὶ ἡμετέρας ἢ τότε δὲ ὁ βασιλεὺς, πρὸς ἀμνηστέων

ἀμύνεας βελομήνῳ ἀντὶ ὧν Ἰππικῶσαν-
 ἕκτω Ῥωμαίων χάρακα κἀδραμον, ἀπα-
 δαίως διὰ τῆς ἀσίας Ἰππικῶσαν μίση δέ-
 ξαιεν εἰδὼς ὅσα πόλεμῳ ἔχει κακά, καὶ
 ὡς πολλῶν δέται χρεμάτων, καὶ ἀνδρῶν τε-
 τανῶν καὶ ὀρθῆται, πανέργως ἐπενόησε συλ-
 λέγειν τὰ χρεμάτια ὡς τῶν χριστιανῶν τοῖς
 γὰρ μὴ βελομήνοις δύνει, ἐπέθηκε χρεματι-
 κὴν καλὰ δίκην καὶ ἀπαίτησις κτὶ τῶν ἀληθῶς
 χριστιανιστοῦ ἐγένετο σὺν τῷ ἑκάστῳ γὰρ
 κτὶ τὴν ὑπαρξίαν ἀναλόγως εἰσέφερε καὶ ὁ
 βασιλεὺς ἐκ τῆς ἀδίκης συλλογῆς τῶν ἀδί-
 κων χρεμάτων, ταχὺ πλάσθη ἢν ἐχρηστο-
 γὰρ τῷ νόμῳ, ὅπερ τε μὴ παρῆν, καὶ ὅπερ διέ-
 ξαιεν τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν τῶν χριστι-
 ανιστοῦ κατέτερον σύρροια τε τῶν φιλοθ-
 φεῖν λεγόντων ἐγένετο καὶ τελετὰς ἰνας
 στυγίαν, ὡς καὶ ἀπλάγχθοσ κοπόμενοι
 παῖδας κατὰ δύνει ἀφθόρες, ἀρρένας καὶ θη-
 λείας, καὶ τῶν σαρκῶν ἀπογένεας καὶ ταύ-
 τα ἐποίεν κατὰ τε τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ κτὶ
 τὰς ἀθήνας, καὶ κτὶ τὴν ἀλεξάνδρην· ἐνθα καὶ
 κτὶ ἀθανασίῳ τῷ Ἰπποκρίτου σκωθωρίαν ποιη-
 σάμενοι, γινώσκουσι βασιλεῖ, ὡς λυμαίνου-
 τὴν πόλιν ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἰγυπτον, καὶ δεῖν αὐ-
 τὸν ἀπαλλάξαι τῆς πόλεως· κενήθη τε καὶ
 αὐτὸς ἐκ παροργισμοῦ βασιλικῆ, καὶ ὁ ἀλε-
 ξανδρείας ἐπαρχῶν.

A ulcisci vellet ob crebras incursiones
 quas Constantii temporibus in agrum
 Romanum fecerant, per Asiam in Ori-
 entis partes properè contendit. Cum-
 que intelligeret quot mala bellum ap-
 portare soleat, & quantâ pecuniâ o-
 pus sit, sine qua bellum commode ge-
 riri non potest, magnam auri vim callide à
 Christianis extorquere constituit. Etenim
 pecuniariam multam impotuit iis qui
 sacrificare abnuerent: ipsaque exactio
 in eos qui vere Christiani essent, plena
 erat severitatis. Unusquisque enim pro
 modo facultatum suarum pecuniam con-
 terre cogebatur. Ita Imperator per in-
 justam mala pecuniâ exactio-
 nem brevi locuples factus est. Nam
 lex executioni mandabatur, non solum
 ubi Imperator aderat, sed in iis etiam
 locis ad quâ minime accesserat. Tunc
 etiam Pagani in Christianos irruerunt:
 & concursus factus est eorum qui se Phi-
 losophos prædicabant, Quin etiam ne-
 fanda mysteria ab illis excogitata sunt:
 ita ut pueros impuberes utriusque sexus
 immolarent, extaque eorum inspicerent,
 carnes denique degustarent. Atque hæc
 tum in aliis urbibus facta sunt, tum
 Athenis & Alexandria. Qua quidem
 in civitate, concinnatis adversus
 Athanasium calumniis Imperatori signi-
 ficarunt, urbem ab illo & universam
 Ægyptum vastari, eumque pellendum
 esse ex civitate. Sed & præfectus
 Ægypti, jussu Imperatoris adversus
 eundem Athanasium insurrexit.

Κεφ. ιδ΄.

Περί τῆς ἀθανασίου φυγῆς.

Ὁ Δε φεύγει πάλιν, εἰπὼν τοῖς γινώσκου-
 μοις, ὡς σαλῶμεν μικρὸν ὧ φίλοι νε-
 φύθριον γὰρ ἐστὶ καὶ παρέρχε· ταῦτα εἰπὼν,
 εὐθύς ὡς εἶχε, πλοῖον διὰ τῆς νεῖλις εἰς τὴν αἰ-
 γυπτον ἐφυγῆν· ἐδίωκον δὲ κατόπι, οἱ συλλα-
 βῆν αὐτὸν ἀπεύδοντες· ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ ῥώθην
 εἶναι ἐπέθετο τὰς διώκοντας, οἱ μὲν στυγίαν
 ἔσαν, ὡς ἐπὶ τὴν ἐρημον αὐτῆς φεύγειν ἐκέλευον·
 ὁ δὲ, ἄσκησι γινώμη χρησάμενος, διέφυγε τὰς
 διώκοντας· τοῖς γὰρ διώκασιν, ἔξυποσρέ-
 ψαίνας ἀπαλῶν στυγέλλου καὶ τῆτο ἢ
 τὰ χτὶ ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ πησιόν τῶν διωκόν-
 των οἱ παρὰ μικρῶν φεύγοντες ἦσαν, ἐδὲν οἱ

CAPUT XIV.

De fuga Athanasii.

Igitur ille fugam denuo cepit, ami-
 cos his verbis affatus: secedamus pau-
 lisper, o amici. Nam nubecula est,
 quæ cito evanescet. His dictis, pro-
 tinus conscensa nave trajecitque Nili
 alveo, in Ægyptum fugit. Inseque-
 bantur eum à tergo, qui comprehende-
 re illum studebant. Ille cum persecu-
 tores haud procul abesse didicisset,
 comitesque ipsum hortarentur, ut de-
 nuo fugeret ad solitudinem, prudenti
 usus consilio manus persequentium ef-
 fugit. Persuasit enim illis ut conversi
 persequentibus occurrerent. Quod
 quidem celerrime factum est. Cum
 igitur hi qui paulo ante fugiebant, jam
 proximi essent persequentibus; illi qui

Athanasium quærebant, nihil aliud ab A
 ejus comitibus quæsierunt, quàm utrum
 Athanasium vidissent. Isti vero eum
 prope esse indicaverunt, acsi propera-
 rent, brevi illum comprehensuros ef-
 se. Ita illi delusi, Athanasium acriter
 frustra consecrati sunt. Ille autem cla-
 psus, clanculo venit Alexandriam; ibi-
 que delituit quoad usque sedata esset
 persecutio. Hujusmodi mala Alex-
 andrinum Episcopum excepere, post
 crebras partim à Christianis, partim à
 Gentilibus illatas ei persecutiones at-
 que arumnas. Porro Præsides Provin-
 ciarum ex Imperatoris superstitione oc-
 casionem lucrandi captantes, ultra
 quam mandatum fuerat à Principe,
 Christianos vexabant nunc pecuniæ
 majorem vim quàm oportebat, ab illis
 exigentes: interdum etiam tormenta
 corporibus eorum infligentes. Hæc Im-
 perator cum probe sciret, negligebat
 tamen: & Christianis ob eam causam
 ipsum aduentibus ita respondit: vestrum
 est patienter ferre aliorum injurias: hoc
 enim est præceptum Dei vestri.

ζητήσιν ἡρώτων τὰς πρὸ ἀθανάσιον, ἢ πρὸ ἀθα-
 νάσιον τεθείαι. οἱ δὲ, ἐγγύς αὐτῶ πρὸ εἶναι
 ἐμύλων καὶ εἰ ἴπασσυσειεν, ὅτι εἰς μακροῦ
 αὐτὸν καταλήψασθαι ἔλεγον καὶ ἔτασ οἱ μὲν
 ᾤδασατε ἀπένες, συλλύνας μάττω ἐδίωκον
 ἢ διαφυγὼν, τὴν ἀλεξάνδρειαν λαθραῖα
 κατέλαβε καὶ ἐκεῖ λαθάνων διήγη, εἰς ἐκ
 διωγμὸς ἐπαύσατο τοιαῦτα μὲν ἐν μὲν
 τὰς πολλὰς χριστιανικὰς διωγμὰς, καὶ τὰ
 παρ' ἑλλήνων κακὰ, τὸν Ἀλεξάνδρειας ἐπι-
 σκοπον διεδέξατο οἱ μὲν τοῦ κτ' τὰς ἐπαρχίαι
 B ἄρχοντες, καὶ ἐθὼ οἰκίαι κέρδους τὴν τῶ βασι-
 λέως ἑρησκίαν νομισαίτες, πέρα τῶν βασι-
 λικῶν πωροαγμάτων τὰς χριστιανὰς καὶ
 διεπίθεσαν χεῖματα μὴν πλείονα ἢ ἐχρὶ
 εἰσπραπόμενοι ἐστὶ ὅτε καὶ Ῥωμαϊκὰς ἡμι-
 ρίας πωροαγόνες ταῦτα μαθητῶν ὅτι
 σιλεύς πειρώσθαι ἢ τοῖς χριστιανοῖς πειρῶ
 τε πωροαγέσθαι αὐτῶ, ὑμέτερον ἐστὶν, ἐλεγε
 αὐτὰς πάροχιας κακῶς ὑπομένειν τῶ
 ἔ ὑμεῖς Θεὸς τὸ πᾶσι γέλωμα

CAPUT XV.

De iis qui regnante Juliano apud Merum Phry-
 gia urbem martyrio perfunsi sunt.

Eodem tempore apud Merum ur-
 bem Phrygiæ Præles Provinciæ
 Amachus templum aperiri jussit, &
 sordes quæ longinquitate temporis in eo
 coacervatæ erant, exportari: statuas
 denique illic positas expoliri præcepit.
 Hoc illius factum, Christianorum ani-
 mis gravem incussit dolorem. Itaque
 Macedonius quidam & Theodulus ac
 Tatianus, zelo Christianæ religionis
 incensi, eam indignitatem ferre mini-
 me potuerunt. Sed incredibili quod-
 dam virtutis amore flagrantes, noctu
 in templum irruunt, & statuas omnes
 confringunt. Quo facto Præles gra-
 viter commotus, cum multos in ea ur-
 be qui prorsus infontes erant, supplicio
 afficere vellet; auctores facinoris ultro
 sese obtulere: & pro veritatis defensione
 ipsi occumbere maluerunt, quàm sine-
 re ut alii ipsorum vice occiderentur. Eos
 igitur comprehendens iudex, jubet ut
 facinus ab ipsis perpetratum eluant sa-
 crificando: ne ita fecerint, supplicium
 interminatur. At illi utpote gene-
 roso animo præditi, spretis ejus minis,

C Κεφ. ιε'.
 Πρὸς τὴν ἐν μρωῖ τῆ πόλει τῆ Φρυγίας, ἐπὶ Ἰουλιανῶ
 μαρτυρησάντων
 EN γενῆ τῆ μρωῖ πόλει τῆ ἐπαρχίας τῆ
 Φρυγίας ἀρχων ἦν ἀμάχιος, τὸ πρὸ
 ἐθὼ ἀνοιγῆναι πωροαγὰς, ἐκκαθαίρειν αὐ-
 τὸν ἐκ τῆς χροῦς σωμαχθέντα ῥύπον ἐκείνῳ
 καὶ τὰ ἐν αὐτῶ ἀγάλματα ἐπιμελείας τῶ
 τῶτο γωόμενον, σφόδρα τὰς χριστιανὰς ἐ-
 πὶ μακεδόνι. οἱ δὲ πρὸς καὶ θεόδουλος καὶ τα-
 νός, ἡλῶ ἔ χριστιανισμῶ, τὴν λύπην ὁδοῦ
 καν ἀλλ' ἐνθερμον τὸ φρόνημα πρὸς χρι-
 D κλημένοι, νυκτὸς εἰς τὸν ναὸν εἰσπηδόντες
 ἰες, σιωπεῖσσι τὰ ἀγάλματα ἔ ἢ ἡ γὰρ
 νῶ ἐπὶ τῶ γεγονότι σφόδρα χαλεπήναι αὐ-
 καὶ πολλὰς τῶν κτ' τὴν πόλιν ἀναίτιον αὐ-
 ρεῖας πωροαγῶν, πρὸς φέρειν αὐτῶ
 αὐθὲν ἔ πωροαγῶν καὶ μάλλον αὐ-
 ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀποθνήσκον ἠρέντο,
 ἰδεῖν ἑτέρας ἀνθ' ἑαυτῶν ἀποθνήσκον αὐ-
 τὰς λαβὼν ὁ ἡγεμὼν, ὡς ὑπὲρ ἔ ἀδυνα-
 10 ἔ παρ' αὐτῶν ἡγομένους, διὰ θυσίας αὐ-
 λογεῖσθαι ἐκέλευε μὴ ποιῆναις ἢ ταῦτα
 μωρεῖσθαι ἢ πείλει οἱ δὲ, ἡρηαιοὶ τὸ φρόνη-
 ὄντες, μικρὰ τῶν ἀπειλῶν φρονησάντων

πάνθ ὑπομένειν ἐτοίμως εἶχον· καὶ μάλλον
 θνήσκειν ἢ ἔντε, ἢ ταῖς θυσίαις μολύνεσθαι· τό-
 τε δὴ πάσαις βασάνοις ὑποδαλῶν τὰς ἀν-
 δρας, τέλει δ' ἐχάραϊς ἐπίθει, καὶ πρὸς ταύταις
 ἐπιβήθην ἀκελευσας, ἕτως ἀπολλύουσιν οἱ ὅτι τὴν
 κορανίδα τῶ ἀνδρίας τὴν καὶ οὐκ ἐπέδειξαν,
 πρὸς τὸν ἡγεμόνα τοιαῦτα εἰπόντες, εἰ ἐπεθύ-
 μησας ὀπιὼν ὡς ἀμάχῃ κρεῶν ἀπογεύσασθαι,
 ερέθον ἡμᾶς ἕως εἰς τὰς ἑτέρας πιδυράς, ἵνα
 μὴ εἰς τὴν γεῶσιν ἡμίσητοι φανώμεν· οἱ τῆτον
 μὴ ἐν τὸν τρόπον εἴτοι τὸν βίον ἐτέλεσαν·

Paratos se ostenderunt ad tormenta qua-
 libet sustinenda, & mori multo quam
 sacrificiis pollui maluerunt. Iudex igitur
 cum omni tormentorum genere eos
 excruciasset, tandem craticulae imposi-
 tos subdito igne cremari iussit. Tunc
 vero illi extremum specimen fortitudi-
 nis ediderunt, his verbis Praesidem al-
 locuti. Si cupis, Amachi, carnes af-
 las degustare, verte nos in alterum la-
 tus, ne forte gustui tuo semi affati vi-
 deamur. Hoc illi modo vitam finie-
 runt.

Κεφ. 15.

Ὁ ἱεὺς βασιλῆα κωλύσαντες τὴν χριστιανὴν ἐκπαίδευ-
 σιν· οἱ δὲ ἀπολλινᾶροι εἰς τὸ ἴδιον γράφει λό-
 γος ἀρμυθίζαν.

Ὁ Μέντοι βασιλέως νόμος, ὃς τὰς
 χριστιανὴς ἐκπαίδευσεως μετέ-
 χειρ ἠκούσας, τὰς ἀπολλινᾶρας, ὡς καὶ πρὸ
 τερρον ἐμνημονεύσαμεν, φανερωθῆρας ἀπέ-
 δεῖξεν ὡς γὰρ ἀμφω ἡς τὴν ἐπισήμονες λόγων,
 ὁ μὲν παλῆ γραμματικῶν, ὁ βραβυτικῶν δὲ ὁ
 ἕως, χρεῖ δὲ εἰς αὐτὸς πρὸς τὸν παρόντα καιρὸν
 τοῖς χριστιανοῖς ἀπεδείκνυον ὁ μὲν γὰρ εὐθύς
 γραμματικὸς ἄτε, τὴν τέχνην γραμμα-
 τικῶν χριστιανικῶν τύπων σωεταπὴ ἵατε μω-
 σείας βιβλία, διὰ τῆ ἠρωικῆς λεγομένης μέτρης
 μετέβαλε, καὶ ὅσα καὶ τὴν παλαιὰν διαθήκην
 ἐν ἰσορίας τύπων συγγραπῶν καὶ τῆτον μὲν
 τῶ δακτυλικῶν μέτρῃ σωεταπὴ τῆτον δὲ, ἕ
 τῶ τῆς τραγωδίας τύπων δραματικῶς ἔχειρ-
 γάζετο καὶ παντὶ μέτρῃ ρυθμικῶν ἐχεῖτο,
 ὅπως ἀν μὴ δὲ εἰς τὸ πᾶν τῆς ἐλληνικῆς γλώτ-
 τῆς τοῖς χριστιανοῖς ἀνῆκοι ἢ ὁ ἑνὸς νεώτερο
 ἀπολλινᾶρος δὲ πρὸς τὸ λέγειν παρεσκευασ-
 μάτω· τὰ εὐαγγέλια, καὶ τὰ ἀποστολικὰ δόγ-
 ματα, ἐν τύπων διαλόγων ἔξεθετο, καθὰ καὶ
 πλάτων παρ' Ἕλλησιν ἕτω μὲν ἐν τῶ χριστι-
 ανισμῶ χρεῖ δὲ φανέντες, βασιλέως τὸ σό-
 φισμα διὰ τῶν οἰκειῶν πόνων ἐνίκησαν· ἀλλ'
 ἢ πρὸς τῶ θεῶ κρείστων ἐγγύετο, ἕ τῆτων
 πρὸς τῆς, καὶ τῆς τῆ βασιλέως ὁρμῆς ὁ μὲν
 γὰρ νόμος, ὅτι εἰς μακρὰν ἀπέσθη τῶ βα-
 σιλεί, ὡς πρὸς οἰόντες δηλώσμεν τῶν δὲ οἱ
 πόνου, ἐν ἴσῃ τῶ μὴ γραφῆται λογίζοντα·
 ἀλλ' ἐρεῖ τις γοργῶς πρὸς ἡμᾶς ἀπαν-

B

CAP. XVI.

Ὡς ἔμοδο Ἀπολλινᾶροις ἀδὲ ἠδὲ ἠδὲ ἠδὲ ἠδὲ ἠδὲ
 consulerint, cum Imperator Christianos Grae-
 cis disciplinis institui vetuisset.

Alterum lex illa Imperatoris Iulia-
 ni, qua Christianos Graecorum disci-
 plinis institui vetabat, duos illos Apol-
 linares quorum superius mentionem fe-
 cimus, multo quam antea illustriores
 reddidit. Nam cum uterque humanio-
 rum disciplinarum peritia esset instru-
 ctus: patet quidem Grammaticae, filius
 autem Rhetoricae; ambo plurimum uti-
 litatis eo tempore Christianis attule-
 runt. Pater enim utpote Grammati-
 cus, artem Grammaticam ad Christianae
 religionis formam composuit, & Moysis
 libros heroico carmine interpretatus
 est. Alios praeterea veteris instru-
 menti libros qui historiarum more con-
 scripti sunt, partim dactylico carmine
 exposuit, partim ad formam tragædiae
 personis adhibitis elaboravit. Omni-
 que numerorum genere de industria u-
 sus est, ne qua Graecica locutionis
 forma Christianis nova atque inaudita
 relinqueretur. Iunior autem Apollina-
 ris in arte dicendi valde exercitatus,
 Evangelia & Apostolorum scripta ad
 formam dialogorum exposuit, exem-
 plum Platonis apud Graecos secutus. Ad
 hunc modum cum Christianae religioni
 utiles se praebuissent, Imperatoris calli-
 ditatem suo labore superarunt. Verum
 divina providentia tum diligentiam illo-
 rum, tum Imperatoris conatum multis
 partibus vicit. Etenim lex illa simul cum
 ipso principe celeriter extincta est, ut in
 progressu historiae delacerabimus. Istorum
 autem labores perinde habentur, ac si
 nunquam scripti fuissent. Verum hic
 aliquis nobis acriter occurret ita di-

A a ij

cens : cur Dei providentiâ ista fieri affirmas? Etenim celerem quidem Imperatoris interitum, Christianorum rebus profuisse constat. Quod vero Christiana Apollinarium scripta abjecta sunt è manibus, & Christiani Græcorum disciplinis denuo imbui cœperunt, id Christianæ religioni haudquaquam conducit. Periculosa enim inprimis & noxia est Græcorum disciplina, quippe quæ deorum multitudinem inducit. Ad hæc nos pro virili parte ea respondimus, quæ nobis in mentem veniunt. Gentilium disciplinas Christus & ejus discipuli nec susceperunt tanquam inspiratas divinitus, nec tanquam noxias penitus rejecerunt. Atque id consulto ab illis factum esse opinor. Multi enim apud Græcos Philosophi, à Dei cognitione haud procul abfuerunt. Nam differendi scientia instructi, adversus Epicureos & alios contentiosos sophistas qui Dei providentiam negabant, strenue decertarunt, eorum confutantes inficitiam. Ac per hos quidem libros virtus pietatis studiosis non parum attulerunt utilitatis : id tamen quod religionis caput est, haudquaquam sunt affecti; propterea quod mysterium Christi à generationibus & sæculis absconditum ignorarent. Atque hoc ita se habere, Apostolus in epistola ad Romanos declarat his verbis. Revelatur enim ira Dei de cælo super omnem impietatem & iniquitatem hominum, qui veritatem in injustitia detinent : quia quod notum est Dei, manifestum est in illis. Deus enim illis revelavit. Invisibilia enim ejus à creatione mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus atque divinitas : adeo ut sint inexcusabiles, quia cum cognovissent Deum, non ut Deum glorificaverunt. Ex quibus apparet habuisse quidem illos veritatis cognitionem, quam Deus ipsis patefecerat : reos tamen esse, propterea quod cum Deum cognovissent, non sicut Deum glorificaverunt. Cum igitur Apostoli Gentilium disciplinis operam dare nequaquam veterint, id in cujusque arbitrio situm esse voluerunt. Atque hæc prima sit ratio qua ad propositam questionem respondemus. Altera vero est hujusmodi. Scripturæ divinitus inspiratæ, dogmata quidem admiranda tradunt profusque divina : & tum eximiam pietatem rectamque vivendi rationem

των, πῶς φῆς προνοία Θεῶ ταυτα γινῆσθαι τῶ μὲν γὰρ βασιλέως ταχέαν τελευτήν, λυσιτελῆσαι τῷ χριστιανισμῷ δὴλον ἐστὶ τὸ δὲ παρερίφθαι τὰ τῶν ἀπολλιναρίων χριστιανικὰ ποιήματα, καὶ πάλιν τὰς χριστιανικὰς τῶν ἑλλήνων μαθητῶν παιδείαν, ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον λυσιτελεῖν τῷ χριστιανισμῷ πᾶσι βλάσφημος γὰρ ἐστὶ τῶν ἑλλήνων παιδείαν πολυθεῖαν διδάσκουσαν πρὸς ταυτα ταυτὰ ὑποπίπτοντα ἡμῖν ὡς οἷον τε λέξομεν ἢ ἑλλήνικῃ παιδείᾳ, ἕτερον δὲ χριστιανικῆς, ἕτερον δὲ τῆν αὐτὴν μαθητῶν, ἢ ἡ θεόπνευστος ἐδέχθη, ἢ ὡς Ἰπποκράτης εἰρησέληθη ἕτερον, ὡς ἡγεῖμαι, οὐκ ἀπειροπῶς ἐποίησαν πολλοὶ γὰρ τῶν παρ' ἑλλήνων φιλοσοφῶντων, ἔμακρον ἔγνωσαν τὸ Θεὸν ἐγγύοντα καὶ γὰρ καὶ πρὸς τὰς ἀπειροπῶσιαι εἰσαγόντας, οἷτε Ἰπποκράτης, ἄλλως εἰρησέλη, μὴ τῆς λογικῆς Ἰπποκράτους ἀπήνησαν, τὴν ἀμαθίαν αὐτῶν ἀνατρέποιντες καὶ διὰ τῶν τῶν λογικῶν χρωσθεὶς μὲν τοῖς τὴν εὐσέβειαν ἀγαπῶντες κατέστησαν ἔμω τῆς κεφαλῆς τῆς λογικῆς ἐκράτησαν, τὴν μὴ γνῶναι τὸ ἀποκρυφῶν διὰ τῶν γυναικῶν καὶ διὰ τῶν αἰώνων Χριστὸν μυστήριον καὶ τῶν ἕτερον ἕτερον τῆ πρὸς ῥωμαίους Ἰπποκράτης ὁ δόσος οὐκ ἐκινῶσι, δι' ὧν φησὶν ἀποκαλύπτει γὰρ Θεὸς ἀπ' ἐργῶν, Ἰπποκράτης ἀσέβειαν καὶ κίαν ἀνθρώπων, τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐκείνην κατεχόντων, διὸ τὸ γνωστὸν ἔστι Θεὸς, φησὶν ἐστὶν αὐτοῖς ὁ Θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτῶν διὰ κλίσεως καὶ τοῖς ποιήμασι νομῆμα καθορᾶται, ἢ τῶν διὰ αὐτῶν δυνάμεις καὶ θεοῦ, εἰς τὸν αὐτῶν ἀναπολογῆτες διὸ γινώσκοντες τοῖς ἕτερον ἕτερον ἐδέξαντο, διὰ τῶν φησὶν γινώσκον μὲν ἀληθείας ἐχόντες, ἢ ὁ Θεὸς τοῖς ἐφανέρωσεν ἕνοχοι δὲ γίνονται, διὸ τῶν τῶν Θεὸν, ἕτερον ἕτερον ἐδέξαντο, ἕτερον μὴ κωλύσασθαι ἑλλήνων μαθητῶν, τῶν βελονῶν κατέλιπον εἰς μὴν ἐπὶ τὸν λόγον εἰρησέλη ἡμῖν πρὸς τὸ ἀποκρυφῶν ἕτερον δὲ τοιοῦτον αἰ θεόπνευστος γραφῶν δόγματα μὲν θαυμασὰ καὶ ὅλην θεῶν δάσκαλοι καὶ πολλῶν μὴ ἐνλάθειαν καὶ

ὄρθον τοῖς ἀκροαταῖς ἐπιθέσει, πῶς τὸ θεο-
φιλή τοῖς ἀπὸ αἰῶνος παρέχον ἔμω τέ-
χνῳ διδάσκει λογικῳ, πρὸς τὸ δυνά-
σαι ἀπαντᾶν τοῖς βελομητοῖς τῆ ἀληθείας
προπολεμῶν σφόδρα ἢ κατὰπολεμῶν-
ται οἱ πολέμοι, ὅταν τοῖς αὐτῶν ὄπλοις
χρώμεθα καὶ αὐτῶν τῆτο δὲ σὺν ἐπὶ
ὑπάρξεν τοῖς χριστιανῶσι, δι' ὧν οἱ ἀπολ-
λιναῖροι ἔγραψαν τῆτο κ' ὁ βασιλεὺς Ἰου-
λιανὸς σκοπήσας, νόμῳ τὴν χριστιανῶν ἀπέ-
τερετε τὰ ἐλλήνων παιδείας, ὡς γὰρ ἠπί-
σατο, ὡς οἱ μῦθοι εὐδιάβολον αὐτῆ τὴν δό-
ξαν ποιήσασιν ὧν καὶ κατὰ γὰρ σωκράτης
ὁ παρ' αὐτοῖς κορυφαῖός τ' ἑστ' ἡ φιλοσοφία,
ὡς ἡδὲ χαράσων τὰ παρ' αὐτοῖς δαιμό-
νια κατεκρίθη, ἀλλως τὴ παρεχόμενον ἡμῶν
ὁ τε χριστὸς καὶ ὁ τῆτο ἀπόστολος, γίνε-
ται τραπεζῆται δόκιμοι, ὡς τὰ πάντα
δοκιμάζον, τὸ καλὸν κατέχουσι, πρὸς ἑ-
χρῆν ἢ μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν δια-
τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, τῆτο δὲ
σὺν ἀν' πεισόμεθα, εἰ μὴ ὅπλα τῶν πολε-
μίων κησάμεθα, καὶ ἐν τῶ κλάδῳ, μὴ
τὰ τῶν πολεμίων φρονῶμεν, ἀλλὰ τὸ μὴ
κακὸν ἐκτερεπόμεθα, τὸ δὲ καλὸν καὶ τὴν
ἀλήθειαν ἐχούμεν, πάντα προσλαμβάνο-
μεν δοκιμάζοντες, τὸ γὰρ καλὸν ἔσται ἂν
ἦ, ἴδιον τῆς ἀληθείας ἔσται, εἰ δὲ τις ἡμᾶς
βιάσας ταῦτα λέγειν νομίζει, στοπησάτω
ὅπ' ὁ ἀπόστολος, ἔμῳν ἔκωλύει μανθάν-
ειν ἐλληνικὴν παιδείαν, ἀλλὰ γὰρ φαίνεται
καὶ αὐτὸς μὴ ἀμελήσας αὐτῆς, ἐνεκεν τῆ
γνώσεως πολλὰ τῶν εἰρημένων τοῖς ἐλλήσιν
ἐπεὶ πόθεν ὁρμώμενος ἔλεγε, κηῖτες αἰεὶ ψευ-
σαι, κακὰ φησὶ, γὰς ἔρες δόξαί, εἰ μὴ τῆς
δῆμιον τῆ κηῖτος, ἀνδρὸς τελεσθ' ἀνε-
γνώκει χρησμέσ' ἢ πόθεν ἐγνώκει τὸ, τῆ γὰρ
καὶ γὰρ ἔσται, εἰ μὴ τὰ φαινόμενα τῆ ἀ-
στρονομίας δόξαί ἠπίσατο, ἀλλὰ κ' τὸ φθεί-
ρουν ἦθη χρῆσ' ἀόμιλῆται κακαί, δέικνυσι μὴ
ἀνήκουσ' τῶν εὐεπίδ' ἡδὲ δραμάτων τυγχάνον-
τα καὶ πῶς αἰεὶ τῆτων μὴ κύνει τὸν λόγον,
καὶ ἀνεκαθεν ὡς ἐκ πν' μὴ κεκαλημένης
συνθεσίας, οἱ κ' τὰς οὐκλήσας διδάσκα-
λοι, δέικνυσι αἰεὶ γήρωσ' τὰ ἐλλήνων
ἀσκέμενοι, τῆτο μὴ ἐγγλωττίας χάρει

anem auditorum animis insinuant: tum
fidem Deo acceptam studiosis homini-
bus præbent. Artem vero dicendi mi-
nime docent, qua illis qui veritatem
oppugnare nituntur, resistere possimus.
Porro adversarii tunc facillime expu-
gnantur, cum illorum armis contra i-
psos utimur. Istud autem Christianis
suppetere non poterat ex iis libris quos
Apollinæres conscripsere. Quod cum
Julianus etiam perspexisset, lege lata
prohibuit ne Christiani Græcorum di-
sciplinis imbuerentur. Probe enim scie-
bat, futurum ut fabulæ opinionem quam
ipse imbiberat, ridiculam & reprehensio-
ni obnoxiam redderet. Quas qui-
dem Socrates Philosophorum apud il-
los facile princeps cum improbaret, per-
inde ac si dæmonia ipsorum violare ten-
tasset, condemnatus est. Præterea tum
Christus, tum ejus Apostolus nobis
præcipiunt, ut simus boni nummularii,
omnia quidem explorantes, quod
autem probum est retinentes: attenda-
musque ne quis per Philosophiam &
inanem fallaciam nos decipiat. Istud
autem nunquam assequemur, nisi ad-
versariorum armis potiamur; iisque
potiti, non idem cum ipsis sentiamus:
sed malum quidem aversemur: bonum
autem ac veritatem tenentes, cuncta
quæ adsumimus, exploremus. Bonum
enim ubicunque fuerit, proprium est
veritatis. Quod si quis hæc à nobis
violentius & præter sensum scriptura-
rum dici existimat, is consideret, Apo-
stolum non modo non prohibere ne
Græcorum literis erudiamur, sed ipsum
quoque videri eas minime neglexisse,
quippe qui multa quæ dicta sunt à Græ-
cis, nosse deprehendatur. Nam un-
de quæso hoc dixit: Cretenses semper
mendaces, malæ bestię; ventres pi-
D gri: nisi quod Epimenidis Cretensis ini-
tiatoris oracula legerat. Aut unde i-
stud noverat: Illius enim & genus su-
mus; nisi Arati Astronomi Phænomena
didicisset. Sed & illud; bonos mores
corrumpunt colloquia prava; satis o-
stendit, illum Euripidis Tragædiarum
non ignarum fuisse. Verum quid opus
est prolixiorum de hac re sermonem
contexere? Etenim jam inde à prisca
temporibus, tanquam ex inolita qua-
dam consuetudine, Ecclesiarum Doctores
in Græcorum disciplinis ad extremam
usque senectutem sese exercuisse depre-
henduntur: idque partim eloquentiæ &

ingenii excolendi causa; partim ut ea ipsa convincerent, in quibus Græci à veritate aberraverant. Atque hæc Apollinarium gratiâ à nobis pro captu nostro dicta sint.

ἢ γυμνασίας τῶν τετῶν, καὶ πρὸς τὴν αὐτῶν ἐκείνων ἀγῶνισιν, πρὶν ἂν ἀπεσφάγησαν ταῦτα μὲν ἐν ἑνεκεν τῶν Ἀπολλιναρίων ὡς οἶόν τε εἰρήσῃω.

CAPUT XVII.

Κεφ. ιζ.

Quomodo Imperator contra Persas expeditionem parans, cum ab Antiochenis derisus esset, orationem que misopogon inscribitur adversus eos edidit.

ὁ βασιλεὺς εἰς πέρσας μάχων ἐλάυνεν, καὶ ἐν ἀπτοχίᾳ γυμνασίᾳ, ὑπ' αὐτῶν σκωθῆς, τὸν μισοπόγον λέγοντα ἀπεσφάγησε.

Interea Imperator cum magnam pecuniam vim à Christianis contraxisset, contra Persas properans, Antiochiam Syriæ ingressus est. In qua dum moratur, gloriæ studium quo flagrabat, Antiochenis etiam volens ostendere, pretiarum venalium plus æquo immittit: nulla temporis ratione habita; nec illud animo reputans presentiam numerosi exercitus necessario damnum inferre provincialibus, & rerum necessariorum abundantiam civitatibus adimere. Itaque cociones & dardanarii, dispendium quod ex Imperatoris præcepto sibi contigerat, ægre ferentes, à negotiatione deinceps abstiterunt. Hinc factum est, ut annona in foro deficeret. Quem casum non ferentes Antiocheni: homines suo ingenio proni ad conviciandum; sine mora in Imperatorem ipsum erumpunt, & adversus illum vociferantur. Et in barbam ejus cavillantes: erat enim ille prolixiore barba, tondendam esse dicebant, & fures ex ea texendos. Denique ajebant taurum in ejus nummis sculptum esse, à quo scilicet eversus esset orbis terrarum. Quippe Imperator cum dæmonum superstitione cultui admodum deditus esset, & ad aras deorum suorum assidue tauros immolaret, aram & taurum nummis suis insculpi jusserat. His diebus Imperator ad iram provocatus, malo se mulctaturum urbem Antiochenis minatus est, & Tarsum Ciliciæ reversurum. Cumq; illic necessaria parari jussisset, ex civitate discessit. Quæ res occasionem præbuit sophistæ Libanio duas orationes scribendi: alteram ad Imperatorem pro Antiochenis; alteram ad Antiochenes de Imperatoris ira. Verum has orationes scripsisse quidem sophista ille dicitur, non tamen publice recitasse. Imperator verò abjecto priore consilio, quo injuriam sibi à conviciatoribus illa-

Ὁ Μέντι βασιλεὺς πλείστα ἐν τῶν χριστιανῶν κομισάμενον χρήματα, ἐν πέρσας τὴν ἀσπιδωποιέμενον, τὴν ἐν σελεία καταλαμβάνει ἀνλιοχίαν ἐν τῇ γυμνασίᾳ τὸ πρῶτον τε αὐτῷ φιλόπμον καὶ ἀνλιοχίαν Ἰππιδεῖσαι βελόμνον, τὰς πρὸς τῶν ἀντιόχων πλεονήθει, εἰς ἐλαπὼν καλεῖσθαι, μὴ σὺ σάμενος ἔκαστος μὴ ἰσολοισάμενος, ὡς παρὰ ἑσὶα πολυπληθίας σφραγίσθαι, τοῖς τε ἐπισημίαις Ἰζανάκης (ἡμῶν γίνε) καὶ τῶν ἀπτοχίαν ἐκκόπει τῶν πόλεων διότι οἱ μισοπόγον ἐοῖ τῶν ἀνίων κάπηλοι, μὴ ἐνεγκόντες τὴν βασιλικὴν πρὸς ἀγμάτος (ἡμῶν) ἐμποροῦν τότε ἀπέχοντο ἐν ἰτέτῃ, τὰ ὄνια ἐπέλετο καὶ τὴν πρὸς ἑσὶα μὴ ἐνεγκόντες οἱ ἀντιόχους ἐυρίπτου γὰρ οἱ ἄνθρωποι εἰς ὑβρίδας μελλήσαντες, καὶ βασιλέως ἐχάρησαν καὶ βόωντε αὐτῶν, καὶ ἀπέσκοπον εἰς τὸν πύργον καὶ βαθυγυμνασίᾳ γὰρ ὑπὸ κέρειν τὸ ἐπισημίον, καὶ χροῖα πλέκειν ἔξ αὐτῶν τὸν μισμὰ τε αὐτῶν ταυρῶν ἔχειν, καὶ τὸν μισμὸν ἀναλετράφθαι ὡς γὰρ δὴ ὁ βασιλεὺς πολὺν δεισιδαίμων ταύρας τε σιωχῶντα πρὸς τοῖς βωμοῖς τῶν εἰδώλων, βωμῶν ταυρῶν ἐντυπαθῆναι κεκελεύει τὰ ἐπισημίον νομισματί. ἐν τέτῃ δὴ τῶν σκωθῶν ματῶν εἰς ὄργην ἐκπεσὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπέλει πᾶν ποιῆσαι κακὸν τῇ ἀνλιοχίαν πρὸς αὐτῶν καὶ Ἰππιαρσὸν τῆς κιλικίας ἐξυποσφάγει ἐκείτε τὰ Ἰππιδεῖα κελεύσας ἐπισημίον παρὰ τῶν, ἀπαίρειν ἐσφάξαι ὅθεν ὑποσφάξαι ὅθεν ὁ Ἰππιδεῖς λιβάνου, γράψαι τὸν πρὸς ἐσφάξαι ὑπὲρ ἀνλιοχίαν, καὶ τὸν πρὸς ἀνλιοχίαν πρὸς τῆς βασιλέως ὄργης ἀπτοχίαν τῆς μὲν τῶν λόγων φασὶ γράψαι τὸν Ἰππιδεῖν, μηκέτι εἰς πολλὰς εἰρηκέναι ὁ βασιλεὺς δὲ ἀφέμενον ἔργου τῶν ὑβριστῶν

αμύνασθ, πρ' αντισκωδ' ναυτιλ' οργυλ' δ' αελυ-
σαθ' τον γδ πεπονημδρον αιπαδ' ανλοχικον,
ητοι μισοπαγωνα λογον διεξελθων, εγγμαλα
διλυκεη τη ανλοχειων πολει καλειπεν' απει
μυδ' η τετων τοσαυτα ειρηδω' λεκλειον η και
οια τοις εν ανλοχεια χριστιανοις ο βασιλευς
τοτε πεποιηκει

A tam factis ulcisci decreverat, reciprocis
conviciis ac dicitur iram suam exple-
vit. Libro enim adversus eos edito,
quem Antiochicum sive misopogo-
nem inscripsit, Antiochenstum civita-
ti notam inussit sempiternam. Sed de
his haecenus. Iam vero dicendum
quoque est, quibus tunc malis Chri-
stianos Antiochia idem Imperator af-
fecerit.

Κεφ. ιη'.

Ως η βασιλιος χριστων διλιεαντ' λαβειν, το δαιμονιον εν
απεκειν' ε, ιυλαθεθη βακυλαν η μαρτυρα.

CAP. XVIII.

Quomodo Imperatori oraculum sciscitanti, de-
mon metu Babyle martyris nihil responderit.

ΤΑ γδ κη την ανλοχειαν ερεθων ελληνων
ανοιγηναι κελευσας, χρισμον λαβειν
απαδ' εν δαφνη δαφνηλων εσσωδεν' ως η
ο νοικων τω ερωδ' δαιμων τον γειτονα δεδοι-
κως, λεγω δη βακυλαν τον μαρτυρα, οδκ
απεκειναθ' πλησιον γδ ην η θεος η τοσωμα
ε μαρτυρα κρυπιασα' γνης την αιτιαν ο
βασιλευς, τλω θεον ταχ' κελευει μετσι-
κιζεωδ' τετο μαθοιτες οι κη την ανλοχειαν
χριστιανοι, αμα γνωσι και νεα ηλικια, χαί-
ρητες και ψαλμοφθνητες, δπο της δαφνης
επι την πολιν μελεφερον τλω θεον αι η
ψαλμοφθαι ηπιονο τω ελληλικων θεων, και
τω πεπισδυκωτων αυτοις τε και τοις ειδω-
λοις αυτων.

Imperator igitur cum templa Genti-
lium in urbe Antiochia aperiri iussis-
set, oraculum ab Apolline Daphnaeo
accipere omni studio contendebat.
Sed cum in templo habitans daemone,
vicinum veritus, Babylam videlicet
martyrem, nihil responderet: erat e-
nim in proximo locus quo martyris
corpus inclusum servabatur: comperta
causa Imperator loculum confestim
transferri jubet. Quod ubi Christiani
qui Antiochia erant palam factum
est, simul omnes effusi cum mulieri-
bus & parvulis, loculum ex Daphne
in urbem comportant, tripudiantes
gaudio & psalmos concinentes. Psal-
mi autem illi perstringebant Gentili-
um deos, eosque qui diis illis & simu-
lachris eorum fidem adhibebant.

Κεφ. ιθ'.

περι της βασιλιος οργης, η και Θεοδωρου ημι-
λογητη.

CAPUT XIX.

De Imperatoris ira, & de Theodoro
Confessore.

ΤΟ τε δη και το κρυπιομδρον ηθ' τε
βασιλειως εζηλεγχθησ' ε γδ επκαλει-
χεν εαυτη, ο πτωλω φιλοσοφειν επαγγελ-
μδ' αλλ' εν των ονειδιστικων υμνων, ευεμ-
πιωθ' ην εις οργη, ετοιμος τε ην ταυτα
ποιειν τοις χριστιανοις, οια ο απει διοκλησιανον
αρεστερον πεποιηκεισων' επει η κη ηςτων
απαδ' η παρειχε τη απεθεσει καιρην, κε-
λευει Καλυπω τω επαρχω, συλλαθειν επι το
κολασαι τας μαλιστα απεδαυτες των ψαλ-
μοφθων ο η επαρχ' , καιτοι ελληων
τω Ιρησκειαν, το μιν επιταγμα ηδ' εως

Tunc vero Imperatoris malevolen-
tia quam haecenus occultam tenuer-
at, omnibus patefacta est. Nam qui
prius Philosophum se esse jactabat,
continere se amplius non potuit. Sed
illorum quos dixi psalmorum probris
facile ad iracundiam concitatus, ea
Christianis supplicia parabat infligere,
quae olim Diocletianus iis infixerat.
Sed quoniam cura ac sollicitudo exp-
ditionis Parthicae vacare illum huic ne-
gotio non sinebat, Salustio Praefecto
Pratorii mandavit, ut eos qui in
psalmis canendis praecipuum studium
ardoremque animi declarassent, ad
supplicium raperet. Praefectus ve-
ro quamvis religione Gentilis es-
set, mandatum tamen illud haud lu-

benti animo suscepit. Verum cum re-fragari ipsi non liceret, multos quidem Christianos comprehendi, ac nonnullos eorum in carcerem trudi iubet. Unum vero ex illis adolescentem nomine Theodorum, qui à Gentilibus ad ipsum perductus fuerat variis tormentis ac suppliciiis affecit: totoque corpore lacerari iussum, tunc demum dimitti præcepit, cum ille non amplius victurus esse putaretur. Verum Deus juvenem servavit. Post hanc enim confessionem diutissime supervixit. Hunc Theodorum Rufinus qui Latino sermone Ecclesiasticam scripsit historiam, longo post tempore vidisse se dicit, & quæsiisse ex eo, num interea dum verberaretur ac torqueretur, gravissimum sensisset dolorem. Illum vero affirmasse, levem admodum doloris sensum sibi ex tormentis accidisse: adtutisse autem adolescentem quendam, qui & sudorem ex certamine profluentem absterferit, & animum sibi confirmaverit totoque illo temporis spatio quo tortus est, plus oblectamenti quam laboris ipsi præstiterit. Hæc de admirabili Theodoro dixisse sufficiat. Eodem tempore Persarum legati ad Imperatorem venerunt, rogantes ut bellum certis conditionibus terminaret. Verum Imperator eos dimisit, hæc locutus: me ipsum brevi videbitis, nec opus erit legatione.

ὅτι ἐδέξαντο ἀνιλεῖν τὴν ἐκ ἔχον, συλλαμβάνει μὲν πολλὰς τῶν χριστιανῶν, καὶ πᾶσι δεσμοθήριον οἰκῆν προστάξει ἕνα τὸν νεανίσκον, ὀνόματι Θεόδωρον, αὐτὸν δὲ τῶν ἐθνικῶν ζώνων προσαχθῆναι, βασάνοις καὶ διαφόροις κολαστηρίοις ὑπέβαλλε, καὶ ἀξάνθηται καὶ παλὸς κελύσας τὸ σῶμα τὸς κ' αὐτὸν τὸν ἠφίει τῶν βασάνων, ὅτε μηκέτι ζήσειεν, ἀλλὰ Θεὸς αὐτὸν ὁσώζον τὸν ἄνδρα ἐπέετα χερόν μὲν ἐκένεω τὴν ὁμολογίαν ποιεῖται τῶν Θεοδώρῳ, ῥεφῶν ὁ τῆ ῥωμαίων γλώσση τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἰσορίαν συγγράψας, φησὶ μετὰ ταῦτα χερόν ὑστερον πάλω σμῆλυ χηκέναι, κ' ἠρωτικέναι, εἰ τυπῶν καὶ σρεδὲ μὲρ μεγίστης τῆς ὀδῆς ἠδ' ἀνέτ' τὸν ἰερηνέναι, βαρχεῖαν μὲν ἀποσφῶδρα χηρῶς τὴν ἐκ τῶν βασάνων ὁδῶν ὡδρασηῖναι δὲ πᾶνα νεανίσκον, καὶ ἄποματ' αὐτὸν τὸν ἐκ τῆ ἀγῶν ἰδρωτὰ ἔπηγονον, ἔπηρωνύειν τε αὐτὸν τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ψυαὶ μᾶλλον ἠ ἀγῶνα τὸν χερόν τῆς ὁδῶς, τοσαυτὰ εἰρήδω τότε τὸ παρὶν πρῆσθεις πρῆσῶν, ἀτῆνιες ἔπη φανεροῖς καὶ θεῶς τὸν πόλεμον ὁ τὸν αὐτὸς ἀπέπεμψεν εἰπὼν αὐτὸν με ὄψεθε μετ' ἐπολύ, καὶ μοι δέήσει πρῆσεβείας

CAP. XX.
Quomodo Imperator judeos ad sacrificandum impulerit, & de integra Hierosolymorum everfione.

ALio praterea modo Imperator Christianis nocere cupiens, superstitionem suam prodidit. Nam cum deditus esset sacrificiis, non solum ipse hostiarum cruore delectabatur; sed nisi idem quoque alii facerent, damno se affici existimabat. Quoniam vero paucos admodum ejusmodi homines reperiebat, Judæos ad se accersit, & ex iis sciscitatur, qua de causa cum lex Mosis sacrificare eos jubeat, à sacris faciundis abstinerent. Cumque illi respondissent, alibi quam Ierofolymis id facere sibi non licere: Salomonis templum protinus instaurati jubet. Ipse interim ad bellum contra Persas proficiscitur. At Judæi, qui jam pridem optabant, ut opportunum sibi tempus ob-

Κεφ. κ'.
ὅτι ἐ' Ἰουδαίῳ βασιλεὺς ὄπ' τὸ δύνειν εφορητὴν τῆς τῶν ἱεροθλύμων τελείας ἀνατροπῆς.

ΚΑὶ καὶ ἄλλον τὸν πρόπον ὁ βασιλεὺς χριστιανὸς βλάπην προστάζειν, τὴν κείαν δεσποδαιμονίαν ἐξήλεγχε Φιλοσῶν δῶν, ἐ μόνον αὐτὸς τῶν αἱματῶν ἐχαιρεῖ, εἰ μὴ κ' ἄλλοι τῆτο ποιῶσι, ζημίαν ὀνοματῶν ἐπὶ δὴ τὸ ὀλίγες τὲς τοιάτῃς ἐφύευσεν αὐτὸς δαίρας μετ' ἀπέπεμψεν καὶ παρ' αὐτῶν ἐπὶ θάνειο, τὲ χερσὶ τῶν μωσαικῶν νόμων καὶ σαλῶν δύνειν, ἀπέχοντα τῶν τῶν μὴ ἀλλοχῶ φησάντων δυνάδων τῆτο ποιῶν, εἰ μόνον ἐν τοῖς ἱεροθλύμοις, κελύειν τὸν χῶ κηρῶς τὸν Σολομῶν καὶ αὐτὸς ἔπη πῆρας ἡλαυνε Ἰουδαίῳ τὸν ῥε δρᾶσαδς πάλαι ἔπηθυμῶν

ἐν ᾧ τὸ ἱερόν αὐτοῖς πρὸς τὸ θυῶν ἀνοικοδομη-
 θήσε, τότε ἀπεδάϊοι μὴ πρὸς τὸ ἔργον ἐγί-
 νοιτο φοβερὸς ἢ τοῖς χριστιανοῖς ἐπέδεικνυσαν
 ἐπιβουλὰς, ἢ λαζονεούσιό τε καὶ αὐτῶν, ἐπαπει-
 λῆνες τοσαῦτα ποιήσαν, ὅσα αὐτοὶ ᾤοντο ῥω-
 μαίων πάλαι πεπόνθασιν ἔδη βασιλείῳς ἐκ
 δημοσίων τὴν δαπάνην ᾤοντο ἀρῆσαι κελεύ-
 σαντο, ἐν τῷ ἐπιστοπῶν ἔργῳ καὶ λίθοι, καὶ
 πλῆθος ὀπίη, ἔκπλητος καὶ ἀσέβης, καὶ τὰ ἄλλα
 ὅσα πρὸς οἰκοδομὴν ἐπιήθησαν γίνε, τότε
 δὴ κύριλλος ὁ τῶν ἱεροβλυμῶν ἐπίσκοπος,
 τὸ ἔσπερον Δανιὴλ καὶ νῦν ἐλάμβανεν,
 ὅπως καὶ ὁ Χριστὸς ἐν τοῖς ἀγίοις εὐαγγελίοις ἐπε-
 σφραγίσας, πολλοὶ τε ἀπέχεθη, ὡς ἀρα-
 νῶν καὶ οὐ καίριος, ὅτε λίθος ἐπὶ λίθον ἐκ
 ἀν-
 ῶν εἰς τὸν ναόν, ἀλλὰ τὸ ἔσπερον λόγιον
 πληρωθήσε, ταῦτα ἐλέγη ὁ ἐπίσκοπος καὶ
 διὰ τὴν κλίσην τοῦ μεγάλου ἐπιγρομῶν,
 ἀνέβρασε τὰς λίθους τῶν παλαιῶν θεμελιῶν τῶν
 ναῶν, καὶ πάντα διεσπείρε, σὺν τοῖς ᾤοντο μέ-
 νοις οἰκίμασι δέ, ἢ ἐκ τῶν ἱερομῶν ἐκ δαίμων
 κατέλαβεν καὶ φήμη ἐπὶ τὸν τόπον ἦγε καὶ τὰς
 πόρῳ διάγοντας παρήλθον ἐν σφόδρα πολ-
 λῶν, ἕτερον τερῶν ἐπιγίνε, πᾶσι γὰρ ἔρα-
 νῶν κατέσκηψαν, πάντα τὰ τῶν οἰκοδόμων
 ἐργαλεῖα διεσπείρεν ἢ γὰρ ἰδεῖν, ἕως τὸ φλο-
 γὸς διπολυμῶν τὰς σφύρας, τὰς γλαρί-
 δας, τὰς πέρινας, τὰς πελέκας, τὰ σκέπα-
 ρα, πάντα ἀπλῶς ὅσα πρὸς τὸ ἔργον ἐπιήθησαν
 εἶχον οἱ ἐργαζόμενοι ἐπενέμετο μὲν ἐν ταῦτα
 τὸ πᾶν, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἰσδαίοι δὲ ἐν μεγί-
 σω φόβῳ ἱερομῶν, καὶ ἀκούτες ὡμολόγησαν
 τὸν Χριστὸν Θεὸν λέγοντες, ὅτι ἐποίησεν ἡμεῖς
 τὸ θέλημα, ἀλλ' ἔμενον τῆ τῶν ἰσδαϊσμῶν
 ἀπελήψαμεν καὶ ἐμενοι, ἰδέ γὰρ τὸ τρίτον θαύ-
 μα τὸ ἕτερον ἐπιγρομῶν, εἰς πίστιν τῆς ἀλη-
 θείας ἦγον αὐτὰς καὶ γὰρ τῆ ἐρχομένην κλί-
 σφραγίδες σαυρῶν ἀκλινῶς εἰς τοῖς ἱματίοις
 αὐτῶν ἐπέλυτο μὲν ἐφάνησαν ἄς ἡμέρας
 ἐπιγρομῶν ἰδόντες, διποπλύνει καὶ διποσμή-
 χων θείων, ἐδένι τῶν ἡδυνῶν πεπώ-
 ρων ἐν καὶ τὸν ἀπόστολον, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν
 χερσὶν ἐχούτες ἐρίπτον, ἔτω μὲν ἐν ὀνόματι τῶ-
 τε ἀντὶ τῶν οἰκοδομηθῆναι, εἰς τέλος ἀναλέ-
 τασθαι.

A tingeret quo templum ipsis ad sacrifi-
 candum restitueretur, tum alacres in
 opus illud incubuerunt, tum adversus
 Christianos insolentiâ elati, formida-
 biles se ostenderunt: minantes se tanta
 mala iis illaturos esse, quanta ipsi olim
 à Romanis perpessi fuissent. Igitur cum
 Imperator sumptus operi præberi ex
 publico iussisset, brevi parata sunt
 omnia: materia scilicet, lapides, lateres
 cocti, argilla, calx, & quæcunque alia
 ad ædificandum necessaria. Quo qui-
 dem tempore Cyrillus Ierosolymorum
 Episcopus, memor vaticinii Danielis
 Prophetæ, quod Christus etiam in sacris
 Evangelis confirmavit, palam multis
 aditantibus prædixit, futurum brevi ut
 in eo templo lapis super lapidem non
 maneret, sed Servatoris oraculum com-
 pleretur: Cumque hæc dixisset Episco-
 pus, noctu ingens terræ motus exortus,
 lapides ex veteribus templi fundamen-
 tis avulsos sursum excussit, & cunctos
 unâ cum contiguis ædificiis dispersit.
 Terror ex eo non mediocris invasit Iu-
 daeos; famâque ejus miraculi plures ex-
 citi, ex regionibus ad eum locum con-
 venire. Cum igitur quamplurimi
 accessissent, aliud denuo prodigium acci-
 dit. Ignis enim cœlitus missus, cun-
 cta opificum instrumenta consumpsit.
 Itaque cernere erat malleos, scalptra,
 ferras, secures, athcias; cuncta denique
 ad opus faciendum necessaria, flammis
 ablumi. Et ignis quidem toto die hæc
 omnia depalcebatur. Iudei verò ingen-
 ti timore perculsi, etiam inviti Chri-
 stum Deum esse confessi sunt. Nec
 tamen mandato ejus patuerunt: sed
 legis suæ opinione præoccupati, in pri-
 stino errore perseverarunt. Nam neque
 tertium miraculum quod postea factum
 est, ad veritatis fidem eos traduxit.
 Quippe sequenti nocte signa cru-
 cis radiantia in illorum vestibus
 impressa apparuerunt. Quæ orto
 mox die conspicati, cum absterge-
 re & eluere conarentur, nullo modo
 potuerunt. Obcæcati sunt igitur, ut ait
 Apostolus, & bonum quod habebant
 in manibus, projecerunt. Adhunc
 modum templum quod reficere molie-
 bantur, contra funditus eversum est.

CAPUT XXI.

De Imperatoris in Persidem irruptione,
deque ejus cæde.

Porro Imperator paulo ante verum
tempus in Persidem irrupit, quippe
qui acceperat Persas hyeme infirmissi-
mos atque ignavissimos esse. Cum e-
nim frigoris impatientes sint, eo tem-
pore à bello gerendo abstinent. Immo
Medus ne manum quidera tunc tempo-
ris extra pallium protulerit, ut est in pro-
verbio. Contra vero cum Romanos
etiam per hyemem bello gerendo ido-
neos esse sciret, exercitum in regionem
Persarum immisit. Multis igitur agris,
vicis atque castellis vastatis, jam oppida
ipsa Romani expugnabant. Porro ob-
sionem aggressus Ctesiphontis urbis
nobilissimæ, regem Persarum in eas
redegit angustias: ut crebras ad ipsum
mitteret legationes, supplexque ab ipso
peteret, ut parte imperii accepta finem
bello imponens, ex agro Persarum dis-
cederet. Sed Julianus nec commotus
animo, nec supplices miseratus est. Ac
ne illud quidem quod vulgo dicitur, se-
cum ipse reputavit, vincere quidem
præclarum esse; supervincere autem
invidiosum. Verum divinationibus
credens, quas ipsi Maximus Philoso-
phus qui cum eo assidue versabatur, sug-
gesserat, & in eam opinionem adductus,
Alexandri se Macedonis gloriam non
æquaturum modo, sed etiam superaturum
esse, supplicationes Persarum reje-
cit. Putabatque juxta Pythagoræ & Pla-
tonis sententiam, per animarum ex
aliis corporibus in alia transmigratio-
nem, Alexandri animam se habere, im-
mo ipsum esse alio in corpore Alexan-
dri. Hæc illum opinio decepit, effe-
citque ne regis Persarum postulationem
tunc admitteret. Itaque rex cum le-
gationem suam nihil profecisse animad-
verteret, ad præliandi necessitatem re-
ductus est. Et postero quam legatos mi-
serat die, universas quas habebat copi-
as in aciem educit adversus Romanos.
At Romani principem quidem ipsum
reprehendebant, quod cum lucro absti-
nere à prælio noluisset. Nihilo tamen
minus instantibus resistebant: rursusque
hoste in fugam vertunt. Aderat quidem
Imperator equo insidens, & militum ani-
mos confirmabat: inermis tamen, solâ

A

Κεφ. κα'.

Περὶ τῆς εἰς Περσίδα τῆ βασιλείου ἀφ' ἧς, ἐξ ἧς
ἀναρίστως αὐτῆ.

Ο Δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν τῶν Περσῶν ἐπι-
βαλε μικρὸν πρὸ τῆ ἑαυτοῦ, πρὸ
μεν ἀδυνεῖα καὶ ἀνανδροτάτα ἐπι-
χρῆμα τὰ ἐπὶ Περσῶν κρυμὸν γὰρ μηδὲ
ἐπιλε, ἀπόμαχοι μὲν σινη τὸνδε τὸν
νον' ἀλλ' ἐδὲ χεῖρα, τὸ τῆ λόγῃ, βασι-
αν τότε ἐξω τῆ Φάρης μὴδ' ἀνήρ
μαίης δ' εἰδὼς καὶ χεῖμα ἀγωνί-
δυναμένως, ἐπαφῆκε τῆ χώρα τὸν
πολλὰς ἐν χάρα καὶ κόμας καὶ Φερ-
πορήσαντες, ἦδη καὶ τὰς πόλεις ἐλαμ-
νον' ἀρῆσι οὐχίσας ἢ κησιφῶν τὴν με-
λην πόλιν, τὸς ἐτον ἐπολιόρκει τὸν βασι-
ὡς ἐκείνον πρὸς βεῖαις χρήσας συγ-
ικετεύειν τῆ ζημιωθῆναι μέρ' τι τῆς
πατρίδ' εἰκαλῶσας τὸν πόλεμον
χωρήσῃ ὁ δὲ, ἐπὶ ἐπαθε τὴν ψυχὴν,
τῆς ἰκετεύουσας ἠλέησεν' ἀλλ' ἐδὲ τὸ
γὰρ κ' ἐν ἐλαβει, ὡς ἀρα νικῶν μὲν, καὶ
ὑπερικῆ δὲ, ἐπίφθονον' πεπὶς δικ-
μάνταις πῶν, ἀς ἀπὸ συμπαρῶν ὁ
βφ' μαξίμ' ὑπέλιθε, καὶ ὄνε-
λήσας τῶ ἀλεξάνδρῳ ἔμακεδόν' ἐ-
λαβῆν, ἢ κ' μᾶλλον ὑπερβαίνων, τὰς
Περσῶν ἀπεκρέσατο καὶ ἐνόμιζε κ' ἢ
πυθαγόρῃ καὶ πλάτων' δόξαν, ἐκ
σωματώσεως τὴν ἀλεξάνδρῳ ἔχων
μᾶλλον δὲ αὐτὸς εἶναι Ἀλεξάνδρ' ἐ-
ρω σώματι αὐτῆ ἢ οἷσις αὐτὸν ἔχον-
σε, καὶ παρεσκευάσε τότε τῶ ἰκε-
πέσσε μὴ ἀξιδέξασθ' διόπε ἐκείν' ἢ
ἀνήντα αὐτὰ τῆς πρὸς βεῖαις χρο-
εἰς ἀνάγκη καθίσα) καὶ τῆ ἐχ-
μ' τῶ πρὸς βεῖαις ἡμέρα, πᾶσαν
χε δυνάμιν ἀνιτάθει τῶ ρωμαίῳ
δεμέμφοντ' μὴν ἐν τὸν βασιλεῖα
διόπη Ἰππερδῶς ὄφηκε τῆς μάχης
ἢ τοῖς παρῶν ἀνεπρέποντ' καὶ αὐ-
πολεμίας τρέπασιν εἰς φυγῶν, ὁ δὲ
σιλεύς παρῶν ἰππότης μὴν, καὶ ἐπέρ-

τὸν στρατὸν ἀοπλὸς ἦ, τῆ δ' εὐτυχίας ἐλπίδι
 μόνῃ θάρρῶν. Ἐξ ἀφανῆς ἡ ἀκόνηλον φέρε
 καὶ αὐτὸς, καὶ διαβραχίονος διαδραμόν, εἰς
 τὴν πλῆθυν εἰσέδν ἐκ ταύτης ἡ τ' πληγῆς τὸν
 βίον κατέστρεψεν, ἀδήλα γνημοδία. Ἐ ἀνελόν-
 10 αὐτὸν οἱ μὴν γδ, ὑπὸ πνος πέρος αὐτομό-
 λε βληθῆναι φασίν οἱ ἡ, ὑπὸ οἰκείας στρατιώ-
 τας, ὁ πολὺς λόγος κραίει· κάλλιστος ἡ ὁ ἐν
 τοῖς οἰκείοις ἔ βασιλείας στρατιομόδρος, ἰσο-
 ρύσας τὰ καὶ αὐτὸν ἐν ἠρωϊκῷ μέτρῳ, τὸν τότε
 πόλεμον διηγέμεν. ὑπὸ δαίμονος βλη-
 20 θέντα τέλει θῆσαι φησὶν ὅπερ τυχὸν μὴν ὡς
 ποιητὴς ἐπλασε, τυχὸν ἡ ἡ ἔως ἔχθ'· πολλὰς
 γδ εὐωνύες μετῆλθον ἡ ὅπως δ' ἀνέχοι τὰ καὶ
 αὐτὸν, ἀλλ' ἐν ἐκείνῳ γε ὅσα ἐλάθανεν, ὡς ἦν ὁ
 ἀνὴρ δια παρθυμίαν ὅσα ἀσφαλῆς, δι' ἐυ-
 παιδευσίαν κενόδοξος, δι' ἑπιπέκειαν πε-
 30 πλάσμων ἐγκαταφρονητός· ἰελιανὸς μὴν ἐν
 ἐν τῇ τείατῃ αὐτῆ ὑπαίεα, ἦν ἄμα σα-
 λασίῳ ἐδέδωκῆς, καὶ τὴν ἐκλίω καὶ εἰκάδα τῆ
 ἰανίε μινὸς ἐν τῇ περσῶν χώρα, ὡς ἔφην, τὸν
 βίον κατέλυσε· τῆτο ἡ ἔτ' ἦν τρίτον τ' βα-
 40 σιλείας αὐτῆ· ἐδόμον ἡ, ἀφ' ἑ καῖσαρ δὲ πὸ
 κωνσταντίου παρθεβλήθη τετακόςον ἡ κ' πρῶ-
 50 τὸν ἦν τῆς ζωῆς αὐτῆ

spe felicitatis confusus. Cum subito ja-
 culum ex occulto in eum conjicitur, &
 perfricto brachio in latus ejus infigitur.
 Ex hoc vulnere Imperator vitam amisit,
 incerto caedis illius auctore. Alii enim à
 transfuga quodam Persa vulneratum
 produnt: alii ab uno ex militibus Ro-
 manis; quæ quidem constantior fama
 est. Verum Callistus qui inter pro-
 tectores Imperatoris domesticos milita-
 bat, & qui res ejus gestas heroïco car-
 mine conscripsit, bellum hoc enarrans,
 principem à dæmone percussum interi-
 10 isse tradit. Quod quidem ille, fortasse
 ut poeta finxit: fortasse vero ita se res ha-
 bet. Multis enim ultrices furia læthum
 intulere. Sed utcunque se res habe-
 at, illud certe nemini obscurum est, vi-
 rum hunc præ nimio animi ardore in-
 cautioem fuisse; ob cruditionem ve-
 ro, inanis gloriæ cupidum: ob simula-
 tam mansuetudinem contemptui ob-
 noxium. Julianus igitur quarto Con-
 20 sulatu suo, quem cum Salustio collega
 gesserat, die sexto Calendas Iulii in
 Perside, sicut diximus, extremum di-
 em clausit. Tertius hic erat annus
 Imperii illius: Septimus vero ex quo
 Cæsar à Constantio fuerat nuncupatus:
 vitæ vero primus actrice finis.

Κεφ. κβ.

περὶ τῆς ἀναγορῆς τοῦ ἰουλιανῶ.

Οἱ ἡ στρατιώται ἐν μεγίστῃ παρθεβλήθη
 ἡρώμενοι, μὴ δὲ ἐν παρθεβλήθη, τῆ ἔξῃς
 ἡμέρα ἀναδύκνυσα βασιλεία ἰουλιανῶν, ἀνδρα
 ἡρωαῖον καὶ ἐν γῆν ὅστις χιλίαρχος ὦν ἠνίκα
 ἰελιανὸς ἀγέσεν τοῖς στρατιωμοδίοις νόμῳ
 παρθεβλήθη, ἡ δὲ τὸν ἡ δὲ τὸν ἰουλιανῶν, μάλλον τὴν
 10 ζώνην διὰ τὸ εἶδος παρθεβλήθη, ἡ ἐκτελεῖν ἀσεβῆς
 βασιλείας ἑπιτάγμα· ἀλλὰ ἰελιανὸς μὴ
 τῇ ἀνάγκῃ ἑπιτάγμα πολέμου, ἐν τοῖς στρα-
 20 τῶν εἶχε τὸν ἀνδρα· τότε ἡ ἀρθεβλήθη εἰς τὸ
 βασιλεύσαι, παρθεβλήθη· βία τῆ ἐλκόμδρος ὑ-
 πὸ τῆ στρατιωτῶν, ἐβόα, μὴ βάλεθς λέγων
 βασιλεύειν ἀνθρώπων ἐλλωζῆν παρθεβλήθη
 30 νων, αὐτὸς ὦν χριστιανός· ὡς ἐν Φανῆ κοινῇ πάν-
 των ἐγίνεθς, ὁμολογῆσα κ' αὐτὸς εἶναι χριστι-
 40 νός, δέχεθ' ἡ μὴ τὴν βασιλείαν· ἐν σενῶ
 δὲ ἑξαιφῆς δὲ πολεμθῆς ἐν τῇ παρθεβλήθη,
 καὶ τῆ στρατιωτῶν λιμῶ φθιερωμῶν,

CAP. XXII.

De Nuncupatione Imperatoris Ioviani.

Milites vero in summa difficultate
 10 positi, nulla interposita mora Iovianum
 postredie Imperatorem designant,
 virum strenuum ac nobilem. Qui cum
 esset Tribunus militum, quo tempore
 Julianus edicto proposito optionem
 militibus dedit, ut aut sacrificarent,
 aut militiam abjicerent, cingulum
 deponere maluit, quam impii principis
 mandato obtemperare. Julianus tamen
 imminentis tum belli necessitate
 constrictus, eum inter Duces retinuerat.
 Tunc temporis vero cum Imperator
 esset nuncupatus, imperium suscipere
 detrectabat. Et militibus per vim
 cum trahentibus; vociferabatur nolle
 se, qui Christianus esset, hominibus
 superstitioni Gentilium deditis imperare.
 Verum postea quam omnes una voce
 professi sunt se quoque Christianos esse,
 ipse quidem imperium suscepit.
 Caterum in summa difficultate repente
 derelictus in hostico, militibus

Bb ij

fame pereuntibus, bellum certis conditionibus terminavit. Quæ licet Romano nomini indecoræ, pro tempore tamen necessariæ fuere. Etenim finibus Imperii multatus, & Nisibi Mesopotamiæ urbe Persis tradita, è Perside discessit. His rebus nuntiatis, Christiani quidem animos resumpserunt: Pagani verò maximo dolore affecti sunt ob interitum Juliani. Porro milites universi improvidam principis temeritatem accusabant, & jacturam finium ei uni acceptam referebant: quippe qui à transfuga quodam Persa in fraudem inductus, navigia quibus annona subvehebatur per flumen, combustisset: quam ob causam exercitus in periculum famis inciderat. Tunc etiam Libanius sophista orationem in obitum Juliani composuit, quam Iulianum, sive *Ἰουλιανὸν* inscripsit. In qua cunctas fere illius res gestas enarrans laudibus extollit: facta etiam mentione librorum quos Iulianus contra Christianos elucubravit, in quibus Christianæ religionis libros ridiculos prorsus ac nugis refertos ab illo demonstratos esse dicit. Quod si hic sophista reliquos Imperatoris actus laudare satis habuisset, ad sequentem historiæ textum tacitus progrediret. Sed quoniam utpote orator vehemens, occasione librorum Iuliani, Christianam religionem perstringit; nos quoque pauca de hac re dicere constituimus, verbis illius prius in medium adductis.

CAP. XXIII.

Confutatio eorum qua Libanius Rhetor de Juliano dixit.

HYeme, inquit, noctes extendente, Imperator libros illos aggressus qui hominem Palæstinensem Deum ac Dei filium faciunt, longa concertatione & argumentorum invicta vi, ridicula & nugas meras esse quæ ab illis coluntur ostendit: Tyrio sene peritior atque sapientior in eo repertus. Propitius autem mihi sit, oro, Tyrius ille, & dictum placide accipiat, utpote à filio victus. Hæc sunt Libanii sophistæ verba. Ego vero præstantissimum quidem sophistam illum fuisse ajo: sed pro certo habeo, eum nisi ejusdem cum Imperatore cultus ac religionis fuisset, omnia quæ à Christianis dicuntur, contra illum dicturum fuisse;

κατέλυσε τὴν σωθῆκαι τὸν πόλεμον ἡ σωθῆκαι ἢ, πρὸς μὴν τὴν δόξαν ῥωμαίων ἦσαν ἀπεπεισμένοι πρὸς τὸν καιρὸν ἀναγκαίως ζημιωθεὶς γὰρ τὰς σύρας τῆς δαρχῆς, καὶ πρὸς τοὺς πέρσας τὴν ἐν μεσοποταμίᾳ νῆσον πόλιν, ἐξέλαυνεν ἐκείθεν τῶν διαρχῶν δέντων, χριστιανοὶ μὲν ἀνεργῶν ἡμεῶν οἱ ἐν τῷ θρησκείᾳ ἄλλωτες, πένθη ἐποίησαν τὴν ἰελιανὴν τελευτήν· τὸ σεραβωλικὸν δὲ σωμαπαν, ἀφύλακτον αὐτῆς θερμότηθα διέμενον, ἐκ τῆν αἰψάν τῆς ζημίας τῆν ἄσπαστον ἀνέφερον, ὅπ ἰσὺ αὐτομόλῃ περὶ ἀπαληθείς, τὰ σινηγῆτα διὰ τῆν πόλιν πλοῖα κατέκαυσε, διὸ καὶ λιμῶ πρὸς ἐπεσοῖν σεραβός· τότε δὴ καὶ ὁ θεφιστῆς λιβανίου ἐπὶ τὸν Ἰπὶ ἰελιανὸν σινεταῖην, ὃν ἰελιανὸν καὶ Ἰπὶ Ἰφίον ἐγράψεν ἐν ᾧ λόγῳ, πάντα ἔχον τὰ κατὰ αὐτὸν ἐγκωμιστικῶς διεξῆλθε μνημονεύσας καὶ τῶν βιβλίων, ὧν καὶ χριστιανῶν ἰελιανὸς σινεθήκε, καὶ ὡς εἶπὸν αὐτοῖς γέλωτα καὶ φλῆνα φον δόπο δέξαστε χριστιανῶν βιβλίας· εἰ μὴν ἐν τὰ ἄλλα βασιλέως ὁ θεφιστῆς ἐνεγκωμιάζειν, ἡσυχῆ ἀν ἐπὶ τὰ ἐχρόμια τῆς ἰσοείας ἐβάδισεν· ἐπειδὴ δὲ ὡς δεινὸς ῥήτωρ, τῆ μνήμη τῶν ἰελιανῶν βιβλίων τὰ χριστιανισμῶ καθάπερ διατέτο εἰπεῖν καὶ ἡμεῖς ὀλίγα πρὸς τὰ πρῶτα ἀποκαυρέμεθα, πρὸς τῶν δέντες αὐτῶν ῥήματα

Κεφ. κγ'.

Πρὸς λιβανίου τὸν θεφιστῆν ἀντιλογία πρὸς ἰελιανόν.

Τὸ δὲ χαμῆς, φησὶ, τὰς νύκτας ἐκτείνων, ἰελιανὸν Ἰπὶ θῆμενος ὁ βασιλεὺς ταῖς βλοῖς, αὐτὸν ἐκ παλαιστίνης ἀνδραποῖον, θεφιστῆ καὶ θεφιστῆ παῖδα ποιεῖσι, μάχη τε μακρῆ ἐλέγχων ἰσχυρῶ γέλωτα δόπο φήνας καὶ φλῆνα φον τὰ πηρώμια, σφώτερῳ ἐν τοῖς αὐτοῖς δέδεικται τὰ τυεῖς γέροντες ἰελιανῶν· ὅτι ὁ τυεῖς εἶπεν, καὶ δέχασθε ἑμμε τὸ ῥῆθεν ὡς ἀν' ἡμέας ἠπώμην· ταῖς μὲν τὰ ῥήματα τὰ θεφιστῆ λιβανίου ἐπὶ τὸν ἰελιανὸν καὶ ἰελιανὸν δὲ θεφιστῆ μὲν αὐτὸν ἀεισον χριστιανισμῶν· ἐμὶ ἐπίσταμαί τε ὡς εἰ μὴ εἶπὸν τὰ βιβλία τῆν θρησκείαν ὁμολοξῆτε, πάντα αὐτὸν, εἶπεν ὅσα οἱ χριστιανοὶ λέγουσιν

καὶ ὡς εἰκός, ἃ τε Ἐπιφάνη ὄντα, μεγα-
 λυνῶν τὰ λεγόμενα· ἐπεὶ καὶ εἰς κων-
 σταντινον ζῶντα μὲν ἐπαινεῖς ἐγράψεν τε-
 λαδύσησάν· ὁ δὲ ὕβρις μετὰς ἐγκλημά-
 των κατέχευεν ὥστε εἰ καὶ πορφύριον ἦν βα-
 σιλεύς, περὶ τὴν τὰ ἐκείνη βιβλία τῶ
 ἰουλιανῶ καὶ εἰ ἰουλιανὸς ἦν Ἐπιφάνης, εἶπεν
 ἂν καὶ αὐτὸν κακὸν Ἐπιφάνη, ὡς καὶ ἐκπε-
 λιον ἐν τῷ ἑπταφύλιον ἰουλιανῶ· ἐπεὶ ἐν ἐπι-
 νῶ καὶ ὡς ὁμόδοξος καὶ ὡς Ἐπιφάνης, καὶ Φί-
 λῶ τῷ βασιλεῖ, ὅσα ἐδόκει αὐτῷ διεξήλ-
 θε, καὶ ἡμεῖς πρὸς τὰ ὑπὸ αὐτῶ γραφέν-
 τα, κατὰ δυνάμιν ἀπαντήσωμεν πρῶ-
 τον μὲν γὰρ φησὶν, αὐτὸν ἐπιβῆσαι ταῖς
 βίβλοις, τῶ χειμῶνος τὰς νύκτας ἐκ-
 τενοῖος· τὸ δὲ ἐπιβῆσαι σημαίνει, ὅτι ἐρ-
 γον ἔθετο ὑπόθετον γράψαι, ὡς ἔθος τοῖς
 σοφισταῖς ποιεῖν ἐν τῇ τῶν νέων εἰσαγω-
 γῇ· πάλαι γὰρ τὰς βίβλους ἐπίσαστο,
 τότε δὲ ἐπέθετο καὶ μάχη μακρὰ χρο-
 λάσας, ἐχ' ὡς φησὶ Λιβανίος, ἐλέγχων
 ἰουλί, ἀλλὰ ἀδενεία τῶ ἀληθῆς, τὰ κα-
 λῶς ἑαυτοῖς ἠσφαλισμένα, ὡς φιλοσκώ-
 πητος διέσπυρε· πᾶς γὰρ ὁ μαχόμενος τῶν
 νῦν μὲν ὡδρατέπων, νῦν δὲ ἐπικρύπτων
 τῶν ἀληθῆσαν, καταψεύδεται τῶ πρὸς
 ὃν ἡ μάχη συνίσταται καὶ ὁ ἀπεχθῶς ἔχων
 πρὸς πᾶνα, πάντα ὡς πολέμιος ἐ μόνον
 πρὸς ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ λέγειν ἐσπῶδακε
 καὶ τὰ ὑπὸ πορφύριον φαύλα, τῶ
 πρὸς ὃν ἡ ἐχθρὰ ἀετιτέπων Φιλίῳ ὅτι
 μὲν ἐν ἑ ἰουλιανὸς, καὶ πορφύριος, ὃν
 τύριον καλεῖ γέροντα, ἀμφὶ φιλοσκώ-
 πηται ἦσαν, ὑπὸ τῶν οἰκείων λόγων ἐλέγ-
 χον· πορφύριον μὲν γὰρ τῶ κορυ-
 φαιοτάτῃ τῶν φιλοσόφων σωκράτης τὸν
 βίον διέσπυρεν ἐν τῇ γεγραμμένῃ ὑπὸ φι-
 λосоφῶ ἰστορίᾳ· καὶ τοιαῦτα περὶ αὐτῶ
 γράψας κατέλειπεν, οἷα ἂν μήτε μέλιτος,
 μήτε ἀνῆ· οἱ γραψάμενοι σωκράτῃν,
 εἰπὲν ἐπεχείρησαν σωκράτης φημί, τῶ
 παρ' ἑλλήσι θαυμαζομένου ἐπὶ τε σω-
 φροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ταῖς ἀλ-
 λαις ἀρεταῖς· ὃν πλάτων ὁ θαυμαστὸς
 παρ' αὐτοῖς φιλόσοφῶ, καὶ ξενοφῶν, καὶ
 ὁ ἀλλῶ τῶν φιλοσόφων διασῶ, ἐ μόνον

A atque ut verisimile est, tanquam sophi-
 stam ea amplificaturum. Nam & Con-
 stantium, superstitem quidem scriptis in
 eum encomiis ornavit: mortuum vero,
 probris & convitiis oneravit. Quare si
 Porphyrius Imperator fuisset, ejus li-
 bros pratulisset libris Juliani: & si Julia-
 nus fuisset sophista, eum quoque ma-
 lum sophistam appellasset, sicut ap-
 pellant Eccebolium in oratione fu-
 nebri, quam in Julianum inscripsit.
 Cum igitur ille tanquam ejusdem
 cum Imperatore cultus, & tanquam
 sophista atque amicus Imperatoris, quæ-
 B cunque ipsi videbantur, narraverit, nos
 quoque iis quæ ab illo scripta sunt, pro
 virili parte respondebimus. Primum
 ait, illum dum hyems noctes extende-
 ret, libros aggressum esse. Hoc autem
 verbum, aggredi, significat illum omni
 studio in id incubuisse, ut vituperatio-
 nem conscriberet, sicut moris est so-
 phistis, cum artis rudimenta tradunt
 adolescentibus. Etenim libros illos jam
 pridem cognitos habebat. Tunc vero
 adversus illos impetum fecit: longaque
 instituta concertatione, non sicut ait
 Libanius, argumentorum valido robo-
 C re eos oppugnavit: sed pro veritatis ino-
 pia ad sales & jocos conversus, quibus
 impense delectabatur, ea quæ in illis li-
 bris recte stabilita sunt, irrisit. Qui-
 cunque enim certamen adversus alte-
 rum suscepit: nunc pervertendo verita-
 tem, nunc occultando, mentiri solet
 adversus eum contra quem instituta est
 disputatio. Et quicumque alterum odio
 prosequitur, omnia tanquam hostis
 non solum agere contra illum, verum
 etiam loqui studet: & quæ in ipso in-
 sunt mala, ea in illum quocumq; inimi-
 citias exercet, vertere consuevit. U-
 trumque porro, Julianum scilicet at-
 D que Porphyrium, quem Tyrium senem
 appellat Libanius, scommatis delectatos
 fuisse, ex ipsorum libris convincitur.
 Nam Porphyrius quidem in libris quos
 scripsit de historia philosophica, Socratis
 philolophorum omnium excellentissi-
 mi vitam ridicule traduxit: eaque de il-
 lo scriptis prodidit, quæ nec Melitus un-
 quam nec Anytus, Socratis accusatores,
 contra illum dicere ausi fuerunt. Socra-
 tis, inquam, quem omnes Græci miran-
 tur ob modestiam & justitiam aliasque
 virtutes. Quem Plato celeberrimus apud
 illos philolophus, quem Xenophon, &
 reliquis Philolophorum chorus, non

solum tanquam Deo carum suscipiunt, A
 verum etiam supra humani ingenii cap-
 tum sapuisse arbitrantur. Iulianus ve-
 ro patris exemplum imitatus, animi sui
 morbum prodidit in libro qui Cæsares
 inscribitur: in quo cunctos ante se Im-
 peratores perstrinxit, ac ne ipsi quidem
 Marco Philosopho pepercit. Utrumque
 igitur illorum, dictis & scommatis
 delectatum fuisse, amborum scripta satis
 coarguunt. Nec mihi opus est multis ac
 validis argumentis: sed ista sufficiunt ad
 ingenium utriusque hominis declaran-
 dum. Atque ego quidem, ex utriusque
 scriptis conjecturam capiens quodnam
 fuerit illorum ingenium, ista scribo. B
 Qualia vero Gregorius Nazianzenus de
 Juliano dixerit, ipsis ejus verbis prolatis
 audiamus. Sic enim ait in secunda ora-
 tione adversus Gentiles. Hæc aliis qui-
 dem experientia ipsa & principatus li-
 centiam nactus declaravit. A me vero
 longe ante perspecta fuerant, ex quo
 Athenis cum illo versatus eram. Nam &
 illuc profectus est statim post illam re-
 rum fratris sui commutationem, cum id
 ipsum ab Imperatore postulavisset. Du-
 plex porro ei causa fuit profectionis: al-
 tera honestior, ut Græciam & scholas
 ejus viseret: occultior altera, paucisque ad-
 modum nota, ut sacrificulos & imposto-
 res qui illic erant, de rebus suis consu-
 leret; impietate scilicet nondum liber-
 tatem ac fiduciam adeptæ. Tunc igitur
 non malum me conjectorem de hoc vi-
 ro fuisse memini, licet alioqui non sibi
 ex eorum numero, qui hujus rei usum ac
 peritiam sibi compararunt. Sed me in-
 genii illius inconstantia, & incredibilis
 mentis excessus vatem efficiebat: si qui-
 dem vates optimus is est qui recte conjic-
 cit. Neque enim mihi boni quicquam
 significare videbantur, cervix instabilis,
 humeri quos subinde vibrabat ac reprim-
 ebat: oculi vagi ac volubiles: infans
 ac furiosus obtutus; pedes instabiles at-
 que titubantes: nalis contumeliam &
 contemptum spirans: vultus configura-
 tiones ridiculæ idem significantes; risus
 immoderatus & exæstians: nutus ac re-
 nutus rationis expertes; sermo repre-
 sus & spiritu intercisus: interrogationes
 inordinatæ & imperitæ: responsa his
 nihilo meliora: alia super aliis coacer-
 vata, non sibi constantia, nec eruditionis
 ordine progredientia. Quid attinet
 singula describere? Talem ante ope-
 ra prospexi, qualem in ipsis operibus
 postea deprehendi. Quod si aliqui

ως θεοφιλή τιμωσιν, αλλά δὴ καὶ ὑπερῶς ἀνθρώπων
 φρένας νενομίχασιν ἰουλιανὸς ὃ τὸν πατέρα
 ζηλῶν, τοῦ ἰδίου πάθος εἰς τὰς καίσαρας ἤλειξε
 πάσης μωμῆσά μιν, τὰς αὐτῆ βασι-
 λείας, καὶ εἰς τὴν φιλοσόφου μαρκε φεισάμ-
 νου, καὶ ὅτι μὴν φιλοσοφῶντα ἀμφω, εἰς ἐπι-
 τῶν τὸν ἐλεγχοῦν ἔχασιν καὶ εἰ μοι πολλὰ
 δεινῶν λόγων, ἀλλὰ διὰ χρητὰ εἰς αὐτῶν
 σασιν ἤθεος ἀλλῶν ἐγὼ μὴ ἐν ταῦτα ἐκ τῶν
 ἐκατέρων λόγων περὶ ἤθεος αὐτῶν τεκμαι-
 μρος, ταῦτα γράφω ὅτι ὅτι περὶ ἰουλιανὸς ὄνομα
 ζιανζιανὸς γρηγόριος εἰρήκε, τῶν αὐτῆ λόγων
 ἐπάκε φησὶ γὰρ ἐν δολιέρῳ λόγῳ περὶ ὄνομα
 νας καὶ λέξιν τάδε Ταῦτα τοῖς μὴν ἀλλῶν
 πείρα παρέσθησε, καὶ ἡ δυναστεία πρὸς λαβὴν
 τὴν ἔξουσίαν ἐμοὶ ὅτι ἐπὶ ῥῶθεν τρέπονται
 ἐώρατο, εἰς ἃ τὰ ἀνδρῶν σωεργόμην ἀθήνη
 ἦλθε γὰρ καὶ εἰσε, ἀριτῶν καὶ τὸν ἀδελφόντα
 τὴν νεωτεριστῶν, τὸν βασιλέα τῆτο αὐτῶν
 ἀδελφῶν ἀμφω, διηλὸς ὅτι αὐτῆ τῆ Ἰππὸν μα-
 ὀλόγῳ ὅτι μὴν ἐν περὶ ἐπερῶν, καὶ ἰσοστα-
 ἐλλάδῳ, καὶ τῶν ἐκείσε παιδιδιηλῶν ὅτι
 ἀπὸ ῥῆσιότῳ, καὶ ἐπολλοῖς γνώριμῳ ὅτι
 τοῖς ἐκεί ἴσταις καὶ ἀπάθεισιν αὐτῶν τῶν κα-
 ἐαυτὸν συγγενέσιν, ἐπὶ παρρησίαν ἔχασιν, ὅτι
 ἀσεβείας τότε τοῖνυ ἐφαύλῳ ἐγὼ εἰς ὅτι
 ἄρως εἰκασθῆς οἶδα χρομόμῳ, καί τοι γὰρ ἐπι-
 δι πεφυκότων περὶ ταῦτα εἰς ἂν ἀλλῶν ἐπι-
 με μαυικὸν ἢ ἢ ἤθεος ἀνωμαλία, ἐπὶ τῶν
 τὸν τῶν ἀσεβῶν, εἶπε μάντις ἀρεῖς ὅτι
 κάζει καλῶς: ἐδενὸς γὰρ ἐδοκεῖ μοι σημα-
 εἶναι χρῆσθῆ, ἀρχὴν ἀπαγῆς, ὅμοι παλῶ
 μῆροι καὶ ἀνακοπῆ μῆροι, ὀφθαλμὸς θεῶν
 καὶ αὐτοφροσύμῳ, καὶ μαυικὸν βλαπ-
 ὀπόδες ἀσεβῶν, καὶ μέλοκλάζοντες μαυ-
 ἴδεν πνέων καὶ αὐτοφρόνησιν αὐτοφροσύμῳ
 μαυισμοὶ κατὰ γέλασοι τὸ αὐτὸ φροσύμῳ
 γέλωτες, ἀκαταίετες καὶ βρασμαλῶδες ἐπι-
 καὶ ἀνανεύσεις, σω ἐδενὸς λόγῳ λόγῳ
 μῆρος, καὶ κοπιόμῳ πνεύματι, ἐρωτήσῃ
 αὐτοῖς καὶ ἀσωτέσι διποκείσεις ἐδεν τῶν
 μείνας, ἀλλήλαις ἐπεμβαίνεσαι, καὶ οὐκ
 σαθεῖς, ἐδὲ τάξει αὐτοφροσύμῳ παιδευ-
 τί ἂν τὰ καθῆκασον γράφοιμι ταῦτα
 αὐτῶν ἔργων ἐθεασάμην, οἷτε καὶ ἐ-
 τῶν ἔργων ἐγνώρισα καὶ εἰ μοι αὐτοφρο-
 σύμῳ

πινες τῶν τωκαδα συνόντων καὶ ἀκασάντων, ἔχαιεπὸς ἀνέμαρτύρησαν οἷς ἐπειδὴ ταύτα ἐθεασάμην, ἐνθὺς ἐφθεγξάμην, οἷτε κακὸν ἢ ῥωμαίων τερέφει καὶ παρογορεύσας, καὶ γρη῏αι ψυδόμεανίς ἐμαυτῶ καὶ θυξάμην κρείστον γῶ, ἢ τοῖς τῶν πληθῶν τῶν οἰκόμενῶν κακῶν, καὶ τοῖς τῶν ἀναφανῶν τερέας, οἷτε ἔπω παρτέρην πολλῶν μὴν Ἰπικλυμῶν Ἰρρυμῶν πολλῶν ὃ ἐμπησμῶν καὶ βρασμῶν γῆς ἔχασμάτων ἐπὶ ὃ καὶ ἀνθρώπων ἀπάνθρωποι καὶ θηριώδεις, ἀλλοκότων τῶ καὶ σωθῆτων φύσεις κανόσθηται ταῦτη τοῖς B καὶ τέλος ἀξίον ἠέγκατο τῆς δπνοίας τοιαύτα μὲν γρηγορεῖ πῆ ἰελιανῶ διεξῆλθεν ὅπῃ καὶ κῆ χριστιανῶν λόγους πολλὰς ἀναλώσασίτες, τὴν ἀλήθειαν ἐπεχείρησαν βιάσασι, πῆ μὴ τῶ ἱερῶν γραμμάτων ὡσαυτεφανῆς τὰ ὃ ἐγκαταλέξασίτες, πῆ ὃ παρὸς τὸν οἰκῆον ἐκλαβόντες σκοπὸν, πολλοὶ μὲν παρὸς αὐτὰς ἀπαλήσασίτες ἐδείξαν, ἀνατέφανῆς τε καὶ ἐξελέγξασίτες αὐτῶ τὰ θεφίσματα παρὸς ὃ ἀπῆλων ὠριγῆς, καὶ πολλὰ τῶ ἰελιανῶ χροῶν ἀνώτερῶ ὦν, τὰ δοκῆτα C ταράπην τῶς ἐπὶ γυγῆνοῖας ταῖς ἱεραῖς βίβλοῖς ἀνθυπενεγκῶν ἐαυτῶ, καὶ ἐρμυεύσας, τὰς τῶ ἀγνωμονέντων θεφιστικὰς ἐυρεσιλογίας ἀπέκλεισεν οἷς ἐμὴ παρέρως ἐπὶ ἐπυχηκασιν ἰελιανῶς ἔπορφύει, ἐγνωμόως τῶ αὐτὰ ἐδέξασίτο, πῆ ὡς ἀνῆς ἔτερε πῆ τῶς λόγους ἐπέφαν, ἔσῃ ἀνῆς τὰ θεφίσματα βλασφημία γράφην ἐπέσῃπῃ ὅπῃ ὃ βασιλευς σκῶψαι ἐπέσῃ δῶσε παρὸς τῶς ἰδιώτας καὶ ἀπλεσερε τῶς λόγους ποιέμῃρος, ἐμὴ παρὸς τῶς ἐν τῶ ἱερῶν γραμμάτων, μόρφωσιν τῆς ἀλήθειας, ἐχοῖας, ἐκῆθεν δῆλον ἐπὶ λαβῶν γῶ τὰ ῥήματα, ὅσα χρεῖας ἐνεκεν οἰκονομικῶς D Ἰπῆ Θεῶ ἀνθρωπικώτερον τέτακ, ἔπολῶ τοιαῦτα Ἰπῆσῆρας, τέλῶ Ἰπῆφῆρει κῆ λέξιν τὰ δῆ τέτων τοῖνω ἕκαστον, ἐμὴ λόγους ἐπὶ δῶρρηλον ἔχων πῆ δῆσειαν, ὅπῃ ἐγῶνενομικα, πολλῆς γέμῃσιν οἷ λόγοι παρὸς αὐτῶ βλασφημίας ταῦτα μὴ ἐν τῶ τῆτω αὐτῶ κῆ χριστιανῶν βιβλίῶ αὐταῖς λέξῆσιν ἐπῆρῃ καὶ ἐν τῶ λόγῶ ὃ αὐτῶ ὄν παρὸς κυνισμῶ ἐπέγραψε, διδάσκων ὅπως δῆ τῶς ἱεραῖς πλάπην μύθας, φησὶ δῆ ἐν κῆπην τὴν παρὸς

A eorum qui tunc aderant & qui auditores fuerunt, mihi nunc praesto essent, haud aegre testimonium perhiberent: quibus ego, cum ista vidissem, ita pronuntiaui: quantum malum sibi alit orbis Romanus. Cumque id praedixissem, Deum precatus sum, ut falsus vates essem. Id enim satius erat, quam ut orbis terrarum tantis repletur malis, & tale monstrum existeret; quale nunquam antea visum fuerat, tametsi multa diluvia memorentur atque incendia: multi terrae motus atque hiatus: ad haec hominum inhumanae species ac belluinae: ferae denique prodigiosa atque ex diversis generibus compositae referantur. Enimvero dignum amentia sua finem sortitus est. Haec Gregorius de Iuliano scripsit. Caterum quod in libris suis quos adversus Christianos scripserunt, veritatem obruere conati sint, nonnulla e sacris literis pervertendo, quaedam inferendo, cuncta vero ad sum fensum atque institutum interpretando: multi scriptis adversus illos responsionibus ostenderunt, & sophisticas illorum argutias everterunt ac refutarunt. Sed pra reliquis omnibus Origenes, qui quidem Iuliano longe vetustior fuit, ea quae in sacris Scripturis animos legentium conturbare videbantur, sibi metipse objiciens atque exponens, sophisticas malevolorum hominum cavillationes repulit. Quae si diligenter perlegissent Iulianus atque Porphyrius, & si placido animo ea susceperissent, prorsus stylum suum ad aliud argumentum convertissent, nec ad impietatis plena sophismata conscribenda, animum suum unquam applicuissent. Quod vero Imperator cavillari studuerit, apud rudes & imperitos verba faciens, non apud eos qui ex sacris literis expressam veritatis gerunt imaginem, hinc licet perspicere: Nam cum multa quae propter dispensationem necessitatis causa humano more de Deo dicuntur, excerpisset atque in unum collegisset, tandem haec subiungit ad verbum. Horum singula, nisi sermo ipse arcanam quandam habeat intelligentiam, quod quidem facile existimo, multa in Deum impietate referta sunt. Haec ille in tertio contra Christianos libro totidem verbis scripsit. In eo autem libro quem de Cyrenica Philosophia inscripsit, docens, quae ratione sacras fabulas fingere deceat, huiusmodi in rebus occultandam aut esse

veritatem: sic enim loquitur. Amat enim latere natura: & abdita deorum substantia nudis & apertis verbis in impuras aures projici se non sustinet. Ex quibus apparet Imperatorem de divinis Scripturis ita sensisse: eas scilicet esse sermones mysticos, arcanam quandam intelligentiam complectentes. Quin etiam indignatur, quod non omnes eandem de illis habeant opinionem, & invehitur in Christianos illos, qui divina oracula simplici & obvio sensu interpretantur. At qui non decebat, simplicitatem vulgi tantopere insectari, nec illius causâ adversus sacras literas insolentiâ efferrî: neque odisse & averfari ea quæ recte ab aliis intelliguntur, propterea quod non omnes, sicut ipsi libitum est, eas intelligant. Nunc vero idem illi contigisse videtur quod Porphyrio. Etenim ille cum apud Casarem Palestinæ à quibusdam Christianis verberatus fuisset, iram comprimere non valens, præ nimio furore Christianam religionem deseruit: & odio illorum à quibus cæsus fuerat, impulsus, libros maledicentissimos adversus nomen Christianum composuit: sicut eum coarguit Eusebius Pamphili qui libros ejus validissime confutavit. Imperator vero coram imperita multitudine arroganter se efferens contra Christianos, ex eodem morbo ad Porphyrii blasphemiam prolapsus est. Cum igitur à vero sua sponte ad impietatem proruperint, ipsâ criminis sui notitiâ & conscientia puniuntur. Iam vero quod Libanius sophista Christianos irridens ait, hominem quendam ex Palestina Deum Deiq; filium ab us fieri, in eo mihi videtur oblitus, se in fine orationis illius Iulianum inter Deos retulisse. Sic enim ibi scribit. Eum enim qui primus mortem ejus nuntiaverat, proremodum lapidibus obruerunt, quasi de Deo mentitus fuisset, Deinde paululum progressus ista subjicit. O demonum quidem alumne: Dæmonum discipule: Dæmonum assessor. Qui licet hoc aliter intelligeret, tamen cum ambiguitatem vocabuli quod in malam partem etiam sumitur, nequaquam vitaverit: eadem visus est dicere, quæ Christiani exprobrandi causâ dicere consueverunt. Quocirca si quidem hominem laudare instituerat, vocis ambiguitatem vitare debebat: sicut & aliam vitavit dictionem, ob quam cum esset reprehensus, ex

τῶν τοσούτων ῥημάτων ἀλήθειαν, λέγων αὐτοῖς ῥήμασι τὰ δὲ φιλεῖ γὰρ ἡ φύσις κρύπτει τὸ κεκρυμμένον τῆς τῶ θεῶν ἰστίας, ὅσα αὐτὸς ἐκ γυμνοῖς εἰς ἀκαθάρτους ἀκοῆς ῥίπτει· ἡ μασὶ φαίνε· δὴ διὰ τῶν ὁ βασιλεὺς ὑπόνοιαν ἔχειν περὶ τῶν θεῶν γραφῶν, ὡς εἶπεν λόγῳ μουσικῶν, ἀπόρρητόν τινα θεοεῖαν ἔχοντες· ἀγανακτεῖ δὲ, ἐφ' οἷς καὶ πάντες τῶ αὐτὴν περὶ τῶν ὑπονοιαν ἔχουσι, καὶ κατατρέχει τῶν ἐν χριστιανοῖς ἀπλυσέρων δεχομένων τὰ λόγια· ὅτι εἶδε ὅ τοσούτον καταδραμεῖν τῆς ἀπὸ τῆς τῶν πολλῶν, εἰδὲ τυφάθηναι ἐκείνας κατὰ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἐμισῆσαι καὶ ἀποσεραφῆναι τὰ καλῶς ἀπονοῦνθρα, ὅτι μὴ πάντες αὐτὰ ἐνόησαν, ὡς αὐτὸς ἐβόλετο· ἴδὼν δὲ, ὡς ἔοικε, τὰ αὐτὰ περὶ Φυρίῳ πεποιθεν· ἐκείνῳ μὲν γὰρ προσηγορίᾳ ἐν καισαρεία τῆς παλαιστίνης ὑπὸ τῶν χριστιανῶν εἰληφῶς, καὶ μὴ ἐνεγκῶν τὸ ὄργῳ, ἐκ μελαγχολίας, τὸν μὲν χριστιανισμόν ἀπέλειπε· μίση δὲ τῶ τυπῆσαι αὐτόν, εἰς τὸ βλάσφημα καὶ χριστιανῶν γράφειν ἐξέπεσεν, ὡς αὐτὸν εὐσεβείῳ ὁ παμμεγέθυς ἐξήλεγε· ἀνασκιδνάσας τὰς λέξεις αὐτῶν ὅ βασιλεὺς περὶ τῶν ἰδιώτων ὑποπτικῶς καὶ τῶ χριστιανῶν ἐγκῶς, ὡς αὐτὸς πάθος εἰς τῶ προσηγορίᾳ βλασφημίαν ἀπέκλινεν· ἀμφότεροι ἐν ἐκείνῳ δυοσεβήσαντες, ἐν γνώσει ἀμαρτίας τὸ ἐπιλημῖον ἔχουσι· ἐπειδὴ ἡ καὶ ὁ θεοφίης ἴδων καὶ ἀπὸ χριστιανῶν, τὸν ἐκ παλαιστίνης ὄντιν ἀνδρῶπον, θεὸν τε καὶ θεῶ παιδα πῶσιν, ἐκλελεῖπαι αἰμοὶ δοκεῖ, ὅπως αὐτὸς ὁ δὲ τελεῖ τὸ αὐτὸ λόγῳ τὸν Ἰουλιανὸν ἀπέπεισε· τὸν γὰρ πρῶτον φησὶ ἀγγελὸν τῆς πνεύματος μικρῶ κατέλθουσαν, ὡς θεῶ καὶ ψευδοῦνθρον· εἶτα περὶ τῶ μικροῦ ὑπονοῦνθρα ὡ δαιμονίων μὲν, φησὶ, προσέφημε, δαιμονίων ἢ μαθητῶν, δαιμονίων ἢ παρεδραστῶν· εἰ καὶ αὐτὸς ἄλλως ἐνόησεν· ἀλλ' ἐν γενεῶν ὁμωνυμίαν τὸ χεῖρον· μὴ ἐκκλινάσας, τὰς ἐδοξέλεγε, ἀ καὶ οἱ χριστιανοὶ ὁνομασθέντες λέγασιν· εἰ ἐν ἐπαίνῳ ἐφεβήθησαν, ὡς φησὶν τῶ ὁμωνυμίαν, ὡς περὶ ἐφυγῆναι ἐτέραν λέξιν, διὴν λοιδορηθείς, τῶ ἰουλιανῶν λέγει

λόγων ἔξεκοψεν ὅπως μὴ ἐν ὁ κτ' Χριστὸν
 ἄνθρωπος θεολογείται, καὶ ὅπως τὸ μὴ φανε-
 ρὸν ἄνθρωπος ἦν, τὸ ἴδιον θεός, ὅπως τὸ
 ἀληθὴ ἀμφω ἐστὶ, χριστιανῶν μὲν οἱ θεῖοι λό-
 γοι ἐπίσαν, ἔλλωες δὲ πρὸς τὴν πειρασά,
 σωίνας ἐδωάν, καὶ γὰρ λόγιον ἐστὶ τὸ λέγον,
 ὅτι ἐὰν μὴ πειρῶσθε, οὐδὲ μὴ σωήτε διὸ
 οὐκ αἰσχύονται, πολλὰς ἀνθρώπους ἀπο-
 θεώσαντες, καὶ εἴθε γὰρ καὶ χρυσὸς τὸν πρὸ-
 πον, ἢ δικαίους, ἢ σώφρονας, ἀλλὰ ἀνά-
 γνες, ἀδικούς, μέθη δεδωλωμένους ἠρακλέας
 Φημι καὶ διονύσιους, καὶ ἀσκληπιούς, καθ'
 ὧν συνεχῶς ἐν τοῖς αὐτοῖς λόγοις ὀμνύων λι-
 βάνου οὐκ αἰσχύει, ὧν τὰς ἀρρένικας καὶ Β
 θελικὰς ἐρώσας εἰ ἀπαρθεύσασθαι, μα-
 κρὸς ἡμῖν ἔσται ὁ τῆς παρεκβάσεως λόγος
 δεύσει δὲ τοῖς ταῦτα γινῶναι ἐθέλωσιν ὁ
 δευσιτέλης πέπλος, καὶ διονύσιος σέφα-
 νος, καὶ ῥήγινος πολυμήμων, καὶ τῶν ποιη-
 τῶν τοῦ πλούτου, οἱ περὶ αὐτῶν γράψαντες,
 γέλωτα ὄλλωσιν καὶ φλίνασθαι περὶ πᾶσι τῆς
 ἐλλήνων θεολογίας δεικνύσασθαι ὅτι ἴδιον
 ἐλλήνων τὸ εὐχερῶς ἀνθρώπους ἀποθεῖν,
 δεύσει ὀλίγων ὑπομνησθῆναι, ῥοδίους μὲν
 δὲ συμφορὰ πεπεσῶσιν ἐδόθη χρυσός,
 ὅπως ἀντὸν φρύγιον ἀπὸ τῆς μα-
 νικῆς ἐν φρυξίᾳ τελεσιθεύσασθαι ἔχει δὲ C
 ὁ χρυσός ὡς.

Ἄτιν ἰάσκεαθ, Θεὸν μέγαν, ἀγνὸν
 ἀδωνιν,

Εὐεῖον, ὀλιβόδωρον, εὐπλόκαμον, διό-
 νου.

Ὁ μὲν δὲ χρυσὸς ἄτιν τὸν ἐκμανίας
 ἐρωτικῆς ἐαυτὸν ἀποκόψασθαι, τὸν ἀδωνιν καὶ
 διόνου εἶναι φησὶ τὴν Ἰμακεδόνων βασι-
 λέως ἀλέξανδρος ἐπὶ τὴν ἀσίαν διαβαίνοντος,
 οἱ ἀμφικύοντες ἀλέξανδρον ἐχαρίζοντο, καὶ D
 ἀνείδον ἢ πυθία ταῦτα

Ζῆνα Θεῶν ὑπάτων, καὶ ἀθλιῶν τριτο-
 γμείαν

Τιμᾶτε βροχίων ἐν σώματι κρυπτόν
 ἀνακτα.

Ὁν ζεύς δαίσιαις γοναῖς ἐσπφρεν, δεύγον
 Εὐνομίης θηλοῖσιν ἀλέξανδρον βασιλῆα
 Ταῦτα τὸ ἐν πυθοῖ δαίμονιον ἐχρημά-
 ῖσεν ὁ καὶ αὐτὸς τὸς διωτάσας κολακεδον

A orationibus suis eam postea delevit.
 Porro quomodo homo in Christo Deus
 predicetur, & quomodo manifeste qui-
 dem erat homo, invisibiliter autem De-
 us, & quemadmodum utrumque horum
 verissimum est, divini quidem Christia-
 norum libri norunt: Gentiles vero an-
 tequam crediderint, intelligere non pos-
 sunt. Est enim oraculum Dei, quod ita
 pronuntiat: nisi credideritis, non intel-
 ligetis. Proinde illos non pudet, qui plu-
 rimos homines in deorum numerum re-
 tulerint. Atque utinam saltem viros
 bonos & justos & sobrios, ac non po-
 tius impuros, injustos & ebrietati ad-
 dictos: Hercules intelligo Bacchos &
 Æsculapios, per quos Libanius in suis
 orationibus passim jurare non erubescit:
 quorum amores tam in virilem quam
 in muliebrem sexum effusos si recense-
 re voluero, prolixa mihi & ab instituta
 operis nostri aliena nascetur oratio.
 Verum his qui ista nosse desiderant, suf-
 ficiet Aristotelis Peplum, & Dionysii
 Corona, & Rhegini liber cui titulus est
 Polymnemon, & turba poetarum: qui
 dum de istis rebus scribunt, nugas &
 vanitatem gentilis theologiæ omnibus
 patefaciunt. Porro quod Gentilium
 proprium ac solenne sit, homines te-
 mere in deorum numerum referre, obi-
 ter à nobis demonstrandum est. Rho-
 diis quidem oraculum consulentibus
 cum in calamitatem incidissent, respon-
 sum est ut Attin insanorum in Phrygia
 mysteriorum Antistitem colerent. Ora-
 culum autem ita se habet.

Attin Deum magnum placate purum
 Adonim:

Bona vite & felicitatis largitorem, pul-
 chrâ comâ præditum Bacchum.

Et oraculum quidem Attin qui præ
 amoris insaniam seipsum exsecuit, Ado-
 nim & Bacchum appellat. Cum autem
 Alexander Macedonum Rex in Asiam
 trajecisset, Amphictyones ei gratificati
 sunt, & Pythia ejusmodi oraculum edi-
 dit.

Iovem Deum summum & Minervam
 Tritogeniam

Colite, in corpore mortali absconditum
 regem,

Quem felici saturo genuit Iupiter, vindi-
 cem

Iustitiæ mortalibus Alexandrum regem.

Hæc Demon apud Delphos respon-
 dit: qui & ipse cum Regibus assenta-

retur, eos in Deorum numerum retulit. Sed fortasse istud quidem per adulationem factum est. Quid vero dicemus de Cleomede pugile, quem inter Deos retulerunt, hoc de illo edentes oraculum.

Ultimus Heroum Cleomedes Astypalaus. Hunc victimis colite, utpote qui non amplius sit mortalis.

Ob quod oraculum Diogenes Cynicus & Oënomaus philosophus Apollinem Pythium condemnarunt. Cyziceni etiam Adrianum tertium decimum Deum appellaverunt. Sed & ipse Adrianus Antinoum quem in deliciis habebat, inter Deos retulit. Et ista quidem Libanius non dicit esse ridicula & metas nugas, tamen probe nosset oracula & singularem librum quem Arrianus de Alexandri vita composuit. Ac neque Porphyrium ipsum diis accensere erubescit. Sic enim ait: Propitius mihi sit Tyrius, cujus libris libros Imperatoris anteponebat. Atque hæc ob Sophistæ maledicentiam, quasi per excessum à nobis dicta sufficiant: reliqua vero quæ peculiarem tractationem desiderant, omittenda esse duxi. Nunc earum rem quæ nobis adhuc restant, narrationem subjiciamus.

Ἐθεοποιεῖ ἔτ' ἐτο μὲν ἴσως κολακεία ἐποίησε τὸ δ' ἂν εἴποι τις ὡς κλεομήδην τὸν πύκτιον δαί- θεώσαντες, ἔχρησαν παρ' αὐτῆς τὰ δέ

Ἰσαίῳ ἠρώων κλεομήδης ἀστυπαλείου Ἐν θυσίαις πιατ', ὡς μηκέτι θνητὰ εἶναι.

Διὰ μὲν ἔν τὸν χρῆσμον τόνδε διοχμῆς κύνων, καὶ οἰνόμαθ' ὁ φιλόσοφος, καὶ ἐχρη- σάν τ' ἐπιθετο δαίμων καὶ κυζικηνοὶ ἢ περὶ καὶ δέκατον Θεὸν ἀδριανὸν ἀνηγόρευσαν αὐ- τὸς τε ἀδριανὸς ἀντίστον τὸν ἑαυτῆ ἐρωήσαν- ἀπεθέωσε καὶ ταῦτα γέλωτα καὶ φιλῶ- φον οὐκ ὀνομάζει λιβάνῳ· καίτοι καὶ τὸ χρῆσμος καὶ τὸ μονοθεῖον ὁ ἀδριανὸς εἰς τὸ ἀλεξάνδρου βίον ἐπέγραψεν, Πηγάμῳ (οὐκ ἐγκαλύπτει) ἑαυτὸν δαίμονα τὸν παρ' αὐτοῦ ἴλεως γὰρ, φησὶν, ὁ τύειθ' εἶπ', παρ' κείνων αὐτῆ τὰ βασιλέως βίβλια ταῦτα μὴν ἔν δια τῷ Ἐθρῖσι Ἰσοδορίαν, ὅτι περὶ κάσαι αὐτάδεως εἰρηδῶ ἰδίαις τε παρ' γμαλείας δέομενα, παρ' αὐτῶν μοι δοκῶ τὸ ἴσοδορίαν, Πηθεῖν ἡμῶν.

CAP. XXIV.

Quomodo ad Jovianum omnes undique confluxerunt Episcopi, sperantes singuli se illum ad suam fidem traducturos.

Ceterum post Joviani reditum ex Perside, Ecclesiarum motus renovari cœpere. Nam qui Ecclesiis præfidebant, alius alium prævertere studuerunt, dum singuli Imperatorem suis partibus assensurum sperarent. At ille ab initio consubstantialis fidem amplexus fuerat, eamque se præferre cunctis palam denunciavit. Et Athanasium quidem scriptis ad eum literis confirmavit; qui cum statim post Juliani obitum Ecclesiam Alexandrinam recuperasset, tunc ex Imperatoris literis majorem fiduciam adeptus, omnique metu liberatus est. Reliquos autem Episcopos, qui à Constantio quidem relegati, à Juliano vero nondum restituti fuerant, ab exilio revocavit. Eodem tempore cuncta Gentilium templa ubique occludebantur: ipsique Dæmonum sacerdotes variis in locis, ubi quisque poterat, sese abdebant. Sed & Phi-

C Κεφ. κδ'. Ὅτι οἱ πατριάρχων ἐπίσκοποι ἀποστράσαντο ἰσοδορίαν, ἵνα τις ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὴν ἑαυτῶν πίσιν ἐκείνην ἐπιπέσει.

Τὸ δ' ἀναχωρήσανθ', αὐτῶν ἀνεκάλει τὰ τῶν ἐκκλησιῶν οἷοι τε παρ' ἑαυτῶν τῶν κλησιῶν παρ' ἑαυτῶν ἐσπέδαζον, παρ' αὐτῶν κῶντες ἕκασθ' τῆ ἑαυτῶν πίσει παρ' ἑαυτῶν τὸν βασιλέα· ὁ δ' ἔξ ἀρχῆς μὴν τῆ ὁμοθυμαδὸν πίσει παρ' ἑαυτῶν τῆ δὲ πᾶσιν εἰρηστικῶν παρ' ἑαυτῶν καὶ ἀναρρόνησι μὲν δια γραμμάτων τὸν τῆς ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον Ἰθανάσιον, ὃς ἐνθὺς μὲν τὴν τελευταίαν ἐπιστολὴν, τῆς ἐκκλησίας τῆ ἀλεξανδρείου ἐγγράφῳ ἐγγύετο τότε δὲ παρρησιαίτερος ἐκ τῶν γραμμάτων χρομένθ', καὶ τὸ πανταχόθεν ἐκ ἀπῆλλακτῶ ἀνεκάλει ἢ ὁ βασιλεὺς τῆς ἰστανίας μὴν ἐξοριδέντας ἐπίσκοποι ὑπὸ ἰουλιανῶ δὲ ἀνακληθῆναι μὴ παρ' ἑαυτῶν τῶν ἐκκλησιῶν πάντα ἀπεκλείετο· αὐτῶν ἄλλως ἀλλαγῆ κατεδύοντο οἱ τε παρ' αὐτῶν.

νοφόροι τὰς τριβώνας ἀπέθεντο, καὶ εἰς τὸ κοινὸν
χῆμα μέμψιν ἔπεισαν. οἱ δὲ αὐτοῖς καὶ
ὁ δὲ ἀμαλθῆ δημοσίᾳ γινόμενος μολυσμός,
ὡς κατὰ κώως Ἰππικῶν καλεῖται.

Κεφ. κς.

οἱ οὖν τὰ μακεδονίᾳ φρονῖτες, καὶ οἱ ἀπὸ ἀκακίου ἐν ἀντιοχείᾳ
συνελθόντες, πάλιν ἐν νικαίᾳ πίσιν ἐκύρωσαν.

ΤΑ μέντοι χριστιανῶν ἔχ' ἠσύχαζεν· οἱ
γὰρ προσεσώτες τῶν Ἰησοφικῶν προσελύ-
σεις ἐποίουν τῷ βασιλεῖ, τὴν παρ' αὐτῶν καὶ
τῆς νομιζομένων αὐτοῖς ἀντιπάλων παρρη-
σίαν ὑπαρχεῖν νομιζόντες, καὶ πρῶτοι μὲν
οἱ μακεδονιοὶ χρηματίσαντες, βιβλίον
προσφέρουσιν, ἀξιέντες ἐξωθεῖσθαι μὲν
τῶν ἐκκλησιῶν ἐδὴ τὸ ἀνόμοιον δογματίζον-
τας, ἑαυτὰς δὲ ἀντισταθέντας ἦσαν ἢ οἱ τὸ
βιβλίον τῶν δεήσεων Ἰππικῶν, βασιλῆος δὲ
ἀγκύρας, σιλβανὸς ταρσῆ, (σωφρόνι-
ου πομπηπόλεως, πασινικῶν ζήνων, λεόν-
τιου κομάνων, καλλικράτης κλαυδίου πό-
λεως, θεοφιλοῦ κασαβαλῶν τῶν δεξά-
μυρου τὸ βιβλίον ὁ βασιλεὺς, ἀναποκρίτας
αὐτὰς ἀπέπεμψε μόνον ἢ τῆτο ἐφθέγγετο
ἐγὼ, ἔφη, φιλονικίαν μισῶ· ἐδὴ ἢ τῆ ὁμοιοῦσα
προσσεχούσας ἀγαπῶ καὶ πῶ ταῦτα εἰς
τὰς ἀκοὰς τῆς ἄλλης δοθέντα, τὸν τόνον τῶν
φιλονικῶν ἀίρετων ἐχάυνωσεν· ἔπειτα καὶ
σκοπὸν δὲ βασιλέως ἐγένετο καὶ γὰρ δὴ τῶν κα-
τὰ καὶ ὁ τῶν ἀπὸ ἀκακίου φιλονικῶν τῶν
ἠλέγχον καὶ ὡς εἶπεν αὐτὸς πρὸς ἐδὴ καὶ ἐνίας
δοκλινόντες, φανερώς ἐπέδειξαν συνελθόν-
τες γὰρ ἐν ἀντιοχείᾳ τῆς συρείας, εἰς λόγους ἐρ-
χόμενοι μελίω, ὅς μικρὸν ἔμπροσθεν αὐτῶν
χωρεῖσθαι, τῶ ὁμοκσίῳ προσεθεῖτο τῆτο ἢ
ἐποίησαν, ἐπεὶ δὴ τιμώμενον ὑπὸ τῶ βασι-
λέως ἑαυτῶν ἐκείνῳ διαγόνοι κοινῇ ἐν γνό-
μη βιβλίον συντάξαντες, καθομολογῶσι τὸ
ὁμοκσίον, καὶ τὴν ἐν νικαίᾳ πίσιν κυρώσαντες,
τῷ βασιλεῖ προσκομίσαντες ἐστὶ τὸ βιβλίον
ἐν τοῖςδε.

Τῶ εὐσεβέστατῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ δεσπότῃ
ἡμῶν ἰουδιανῶ νικητῆ ἀυγύστῳ, ἢ τῶν ἐν ἀν-
τιοχείᾳ παρόντων Ἰππικῶν ἐκ διαφό-
ρων ἐπαρχιῶν συνέδοτον.

Τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην τὴ καὶ ὁμό-

Philosophi pallium deponebant, & vulga-
rem habitum sumebant. Sublata item
est publica illa per victimarum sangui-
nem contaminatio, quam Juliani tem-
poribus ad nauseam usque celebra-
rant.

CAP. XXV.

Quomodo Macedoniani, & Acaciani Anti-
ochia congregati Nicenam fidem con-
firmarunt.

REs vero Christianorum neutiquam
tranquilla erant. Etenim cujusque
sectæ principes Imperatorem adibant,
sperantes singuli auctoritatem se ab illo
& licentiam adepturos, contra illos qui
adversari ipsis videbantur. Ac primo
quidem Macedoniani libellum ei offe-
runt, postulantes ut ii quidem qui diffi-
mitem patri filium asseriebant, pelleren-
tur Ecclesiis, ipsi vero in eorum locum
substituerentur. Hunc libellum precum
obtulerunt, Basilus Ancyrae, Silvanus
Tarsi, Sophronius Pompejopoleos, Pasi-
nicus Zenorum, Leontius Comanorum,
Callicrates Claudiopolis, Theophilus
Castabalarum Episcopi. Imperator vero
cum eorum libellum accepisset, ipsos
sine responso dimisit, hoc tantum pro-
locutus. Ego contentionem averfor:
eos vero qui concordia student, diligo
atque observo. Quæ cum ad aures reli-
quorum perlata essent, impetum eorum
qui altercari cupiebant, fregere. Atq; id
Imperatori cessit ex sententia. Tunc
etiam pervicax Acacianorum ingenium
omnibus patefactum est: qui quidem
manifeste declararunt, quantopere ad
nutum & sententiam eorum qui rerum
potiebantur, flectere se semper soliti es-
sent. Etenim apud Antiochiam Syriae
congregati, colloquium habuerunt
cum Melitio, qui paulo antea consub-
stantialis fidem amplexus, sese ab illis se-
gregaverat. Id autem propterea fece-
runt, quod illum ab Imperatore qui tum
in ea urbe morabatur, summo in pretio
haberi cernerent. Communi ergo consi-
lio consubstantialis doctrinam amplexi,
Nicenam fidem confirmarunt, & libel-
lum à se compositum obtulerunt Impe-
ratori in hæc verba.

Piissimo Deoque charissimo, Domino
nostro Joviano Victori Augusto,
Synodus Episcoporum ex variis Pro-
vinciis congregatorum Antiochiæ.
Quod Ecclesiasticam pacem atq; con-

cordiam tua primum pietas predicare A
 studuerit, nobis quoque exploratum est,
 piissime Imperator. Quod vero caput
 hujus unitatis recte sentieris non aliud ef-
 se quam formam veræ atque orthodoxæ
 fidei, neque illud ignotum est nobis.
 Quocirca ne inter illos qui doctrinam
 veritatis adulterant, esse videamur, reli-
 gioni tuæ suggerimus, nos sacrosanctæ
 synodi olim apud Nicæam congregatæ,
 fidem & suscipere & constanter retine-
 re. Si quidem vocabulum consubstan-
 tialis, quod novum quibusdam & insol-
 lens visum est, cautâ interpretatione à
 patribus est explanatum: ita ut significet
 filium ex patris substantia genitum esse,
 & similem esse patri secundum substan-
 tiam. Neque vero quasi passio aliqua in
 generatione illa inexplicabili intelligat-
 ur, aut juxta Græci sermonis usum, sub-
 stantiam nomen accipitur: sed ad sub-
 versionem ejus quod Arius de Christo
 ausus est dicere, illum scilicet ex non
 exstantibus ortum esse. Quod quidem
 etiam Anomæi isti qui nuper exorti
 sunt, longe audacius atque impuden-
 tius ad ditimendam Ecclesiæ concordiam
 asseverant. Quamobrem huic nostræ
 suggestioni adjunximus exemplum fi-
 dei olim ab Episcopis apud Nicæam
 congregatis expositæ, quam nos etiam
 amplectimur. Est autem hujusmodi.
 Credimus in unum Deum patrem om-
 nipotentem, & reliqua quæ sequuntur
 in symbolo. Meletius Antiochiæ Epi-
 scopus obtuli, consentiens supralcriptis,
 Eusebius Samosatensis. Evagrius Sice-
 lorum. Uranius Apamææ. Zoilus La-
 rissæ. Acacius Cæsareæ. Antipater
 Rhosi. Abramius Urimorum. Ariston-
 nicus Seleuciæ ad Belum. Barlame-
 nus Pergami. Uranius Melitinæ. Ma-
 gnus Chalcedonis. Eutychius Eleuthe-
 ropolis. Ilacoces Armeniæ majoris.
 Titus Bostræ. Petrus Sipporum. Pela-
 gius Laodicææ. Arabianus Antri. Pifo
 Adanorum per Lamydriionem presby-
 terum. Sabinianus Zeugmatis. Atha-
 nasius Ancyræ per Orfitum & Actium
 presbyteros. Ireneo Gazæ. Pifo Au-
 gustæ. Patricius Palti per Lamyriionem
 presbyterum. Anatolius Berceæ. Theo-
 timus Arabum. Lucianus Arcenus. Hunc
 libellum in Sabini libro qui Collectio
 gestorum synodaliū inscribitur, rela-
 tum invenimus. Cæterum Imperator id
 sibi proposuerat, ut dissidentium jurgia
 blanditiis & leni verborum persuas-

νοιαν, ὅπ σὲ κ' ἐπρώτη πρὸς εὐδὴν ἐσπῶ δ' αὖτις
 εὐσεβεία, εὐίσμεν ἑ ἀλλοί, θεοφιλέσσι βασι-
 λεὶ δ' ὅπ ἡ κεφάλαιον τ' τοιαύτης ἐνόησας, τ' αὖ
 ληθῆς κ' ὀρθοδόξου πίστεως καλῶς ὑπείληφας
 τὸν χαρακτῆρα, ἐδ' ἐ τῆτο ἀγνοῶμεν ἵνα μὴ
 τοῖν μὴ τῶν πατρῶα χαρασσίων τὸ δόγμα τ'
 ἀληθείας τελέχθαι νομιζόμεθα. ἀναφερομένη
 τῆ σὴ ἐυλαβεία, ὅπ τ' ἀγίας συνόδου τῆς ἐπι-
 καὶα πάλαι πρότερον συκρηθῆσθης τῆν πί-
 κ' ἀποδέχομεθα, κ' κατέχομεν. ὅπ ὅτε κ' ἐπι-
 δοκῶν ἐν αὐτῆ ξενον ποῖν ὀνομα, τὸ δ' ὀμοιο-
 φασί, ἀσφαλῆς τελέχθαι πατρῶα τῶν πα-
 σιν ἐρμηνείας σημαίνουσης ὅπ ἐκ τ' ἐπίστας
 πατέρου ὁ γὸς ἐχρηθῆθαι, κ' ὅπ ὀμοιο κατ' ἐπί-
 τῶ πατρῶα ἐτε ἡ ὡς παθεσ πῶς ἀπὸ τῆν ἀρ-
 χόντων ἐπινοεῖσθαι ἔτε κατὰ τῶν χεῖρῶν ἐ-
 ληνικῆν λαμβάνει) τοῖς πατράσι τὸ ὀνομα
 ἐπίστας εἰς ἀνατροπὴν ἡ δ' ἐξ ἐκ ὄντων, πῶς
 χεῖρ ἄσεβῶς τολμηθῆσθαι πατρῶα δ' ἀσεβ-
 πρὸς ἑοῖν ἐπιφοιτήσαντες ἀνόμοιοι, ἐτι τῶ
 σύτερον κ' τολμηρότερον ἐπὶ λῦμη τ' ἐκεί-
 σιαστικῆς ὀμοιοίας ἀναχρηθῆσθαι παρρησια-
 ται δὲ συνέλαξασθαι τῆ δ' ἐπὶ τῆ ἀνατρο-
 C τὸ ἀνήγαγον τ' πίστεως τ' ἐν νικαίᾳ τῶν
 συκρηθῆσθαι ἐπισκόπων ἐκλήθεισης, ἡν τῶ
 ἑ ἀγαπῶμεν, ἡπὸ ἐπὶ πιστεύομεν εἰς ἕνα θε-
 πατέρα παντοκράτορα, κ' τὰ λοιπὰ δ' ὀμοιο-
 ματος πλήρης μελίτιος ἐπίσκοπος ἀνιοχου-
 ἐδ' ὡκα συναῶν τοῖς παρθεραμμένους ἐπι-
 βιος σαμοσάτων, ἐυάελιος σικελῶν, ἐρμην-
 ἀπαμείας, ζῶιλος λαρῖσων, ἀκάκιος καπ-
 ρείας, ἀντίπατρος ῥώσων, ἀεράμιος ἐρμην-
 ἀριστόνικος σελδικοθῆλης, βαρλαμῆνος πῶ-
 με, ἐράμιος μελιτινῆς, μάγνος χαλκηδῶν
 D ἐυλύχιος ἐλδικοθῆλης, ἰσακῶν δ' ἐρμην-
 μεγάλης, τίτ' ὀβόσρων, πέτρος σίππων, πε-
 λάγι' ὀλαοδικείας, ἀραβιανὸς ἀντρῶν, πῶ-
 ἀδάνων διὰ λαμυριῶν παρθευέρε, ὀ-
 βινιανὸς ζεύγματι, ἀθανάσι' ἀγχι-
 διὰ ὀρφίτη κ' ἀστῆς παρθευέρε, ἐρμην-
 γάζης, πίσων ἀνγῆσθης, πατρίκι' πῶ-
 διὰ λαμυριῶν παρθευέρε, ἀναδῶν ἐπι-
 βερριῶν, θεότιμ' ἀραβῶν, λεκκιανὸς ἀρ-
 τῆτο μῆν δὴ τὸ βιβλίον τῆ σωμαγωγῆ τῶ
 συνοδικῶν Καδῖνα γεγραμμένον ἐυρίκαται
 ὁ μῆρτοι βασιλεὺς παρθεσιν εἶχε, κ' ὀμοιο-
 κεία κ' πειθοῖ τῶν διεσῶτων τῆν φῶν

νεκίαν ἐκκόψαι, φήσας μηδὲν ὀχληρὸς τῷ ἄ
 ὅπως ἐν πιστοῦσι ἔσειδ' ἀγαπήσειν ἢ καὶ
 ὑπερμύσειεν τὰς δόξην τῆ ἐνώσει τ' ἐκκλη-
 σίας παρέξοντα· ταῦτα ἢ ἔτις αὐτὸν προ-
 ξαμὴ θεμίσι· Φησὶν ὁ φιλόσοφος· Ἰσα-
 κὸν γὰρ λόγον εἰς αὐτὸν διελθὼν, θαυμάζει
 τὸν βασιλέα, ὡς τὸ ἐφείναμ θρησκείαν ὡς ἕκα-
 σοι βέλον· νικήσαντα τῶν κολάκων τὰς προ-
 πτε· ἔς κ' διασῶν πάντῃ γελοῖως ἐφη, ἐλεγ-
 χεὶς αὐτὸς ἀλεργίδα, εἰ θεὸν θεραπεύον-
 τας· μηδὲν τε διαφέρειν αὐτὰς εὐερίπτε, νὺν
 μὲν ἔπι τὰ δ' ἐνὸν ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τὰ ρέυματα
 μεταβάλλουσι·

Κεφ. κς'.

Περὶ τῆς τελευταίας Ἰουλιανῆς βασιλείας.

Ὅτῳ μὲν ἐν ὀβασιλεύς τότε τὴν ὄρμην
 τῶν ἐρεχλεῖν προαιρετικῶν ἐπέχειν
 ἢ τὰ χεῖρα ἢ τῆς ἀνισοκείας ἀναχωρήσας, τὴν
 ταρσόν τε καὶ λαβῶν τ' ἐκικλίας, ἐκεί τὸ ἰσ-
 λιανοσῶμα ἔθαψε κ' πάντα ἔπι τῆ κηδεία
 τὰ νόμιμα πληρώσας, ὑπαίσις τε ἀναγορεύε-
 ται καὶ αὐτὸς ἔπι τὴν κωνσταντινέπολιν δια-
 βαίνων παρδάζων, ἐν χωρίῳ πρὸ τῆς ἀγορῆς,
 ὃ προσηνομία δαδάστω· μεθόριον δέ ἐστι
 τὸ γαλατίας κ' βιθυνίας· ἔθαψε καὶ θεμίσι·
 ὁ φιλόσοφος· ἡ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν ἀ-
 παντήσας, τὸν Ἰσακὸν ἐπ' αὐτῆ διεξῆλθε
 λόγον, ὃν ὑσεργὸν κ' ἐν κωνσταντίνε πόλει ἐπὶ τῆ
 πλῆθους ἐπέδειξατο· ἀλλ' ἐντυχῶς τὰ ρω-
 μαίων ἐπείαξεν ἀν, τὰ δημοσία καὶ τὰ ἐκ-
 τῶν ἐκκλησιῶν, ἔτις ἀγαθὸ βασιλέως· ἐντυ-
 χήσαντα, εἰ μὴ αὐφινίδου ἐπιγρόμμος· τὰ
 νάσις, τὸν τοιαῦτον ἀνδρα τῶν πραγμάτων
 ἀφείλετο· ἐν γὰρ τῷ προρηθέντι χωρίῳ, χει-
 μῖνος ἄρα πρὸ τ' ἐμφραξέως νοσήματι συχε-
 θεις τελευτήσεν, ἐν Ἰουλιανῇ τῇ αὐτῆ κ' βα-
 ρωνιανῆ τῆ ὑπὸ αὐτῆ, τῆ ἐπτακαίδεκατῆ τῆ
 φεβρουαρίου μηνὸς βασιλεύσας μῆνας
 ἐπτα· ζήσας ἔτη περικονηταετία· παρὲν ἢ ἢ
 βίβλος χρόνον ἐτῶν δύο, μηνῶν πέντε.

A fione extingueret: aiebatque se nemini
 omnino qualicumque fidei esset, mole-
 stiam exhibiturum: eos tamen præ cæte-
 ris amaturum atq; in pretio habiturum,
 qui reparandæ in Ecclesia pacis aucto-
 res ac duces se præberent. Atque hæc
 ita ab illo gesta esse testatur etiam The-
 mistius Philosophus, Nam in oratione
 quam de illius Consulatu scripsit, Impe-
 ratorem magnis effert laudibus, ob id
 quod concessa cuique libera facultate
 colendi numinis prout veller, adulato-
 rum mores compresserit. Quos qui-
 dem facete perstringens, ait experi-
 mento cognitum esse, illos non Deum
 sed purpuram colere: planeque similes
 esse Euripo, qui modo in hanc, modo in
 B illam partem fertur.

CAPUT XXVI.

De Ioviani Imperatoris obitu.

A D hunc modum Imperator impe-
 tum eorum qui contentionibus
 studebant, tunc temporis compescuit.
 Statimq; Antiochiâ digressus, cum Tar-
 sum Ciliciæ venisset, corpus Juliani se-
 pulturæ mandavit: peractaque exequia-
 rum ejus solennitate, Consul renuntia-
 tur. Inde Constantinopolim conten-
 dens, venit ad locum quendam cui no-
 men est Dadastana, in finibus Galatiæ &
 Bythiniæ situm. Ibi Themistius Philoso-
 phus cum aliis Senatorii ordinis viris
 obviam ei progressus, orationem Con-
 sularum coram illo recitavit, quam ite-
 rum postea Constantinopoli coram po-
 pulo pronuntiavit. Ac profecto res
 Romanæ tam civiles quam Ecclesiasti-
 cæ, utpote optimum Principem nactæ
 ad summam felicitatem perventuræ e-
 rant, nisi repentina mors talem virum
 reipublicæ subtraxisset. Nam in loco
 superius memorato, hyems tempore ob-
 structionis morbo correptus, excessit è
 D vita, Consulatu suo & Varroniani filii,
 die xij. Kalendas Martii: cum regnasset
 menses septem, vixisset vero annos tres
 ac triginta. Porro hic liber complecti-
 tur res gestas spatii biennii & mensium
 quinque.